NHLRP National Home Language Reading Programme

SEHLOPHA SA 3

Leano la ho ruta

SESOTHO

PUO YA LAPENG

KOTARA YA 1 & 2

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL EDUCATION COLLABORATION TRUST

ETDP SETA

2030 NDP

Read to Lead
A Reading Nation is a Leading Nation

SACE

Leano la ho Ruta

SEHLOPHA SA 3 | KOTARA YA 1 & 2

SESOTHO

NHLRP | National Home Language Reading Programme

Copyright © 2026 National Educational Collaboration Trust (NECT)

This work is licensed under a Creative Commons Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0 International License (CC BY-NC-ND 4.0).

Additional permissions beyond the scope of this license may be available. For further information, please contact the publisher at **materials@nect.org.za**.

First edition, 2026

NHLRP | National Home Language Reading Programme

KOTARA YA 1
LEANO LA HO RUTA

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Ditshwantsho le dintho tsa nnete bakeng sa moo ho pepeswang mookotaba

Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba: Re kena leetong**
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
   - Ke mefuta efe ya dipalangwang eo re ka e sebedisang ho nka maeto?
   - O ka thabela ho ya mose ho mawatle ka sekepe kapa ka sefofane? Hobaneng?
   - Ebe o ka rata ho ya sepakapaeng ka le leng la matsatsi? Hobaneng o ka rata kapa wa se rate?
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti.**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 2.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
   a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
   b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao: Ho tsamaya ke ho bona.
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti.**
   a. Botsa: Na o ka mpolella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
   b. Kgothaletsa baithuti ho abelana menahano ya bona.
   c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Maele ana a bolela hore ha o etela dibaka tse ntjha, o bona le ho ithuta dintho tse ntjha. Ho nka maeto ho re thusa ho utlwisisa lefatshe le ho sibolla dintho tse ding tse thabisang tseo o neng o keke wa di tseba ha o dutse sebakeng se le seng. Ha o nka maeto, o bona lefatshe ka tsela e fapaneng hobane o ithuta kamoo batho ba dibakeng tse fapaneng ba phelang ka teng.

Medumo: Etsa hlahlobo e seng ya semmuso ya temoho ya medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Sebedisa Buka ya Tekanyetso ho ngola dintlha ka moithuti ka mong.**
2. **Sebedisa letshwao ho rekota tshebetso ya baithuti. mohlala:**

1 = ha a so be le bokgoni
2 = o na le bokgoni
3 = bokgoni bo feteletseng

3. **Kgutsisa baithuti hore ba mamele.**
   a. Bontsha baithuti hore ba ope matsoho jwang ho bontsha dinoko tsa mantswe.
   b. Sebedisa mohlala wa dijo tse fapaneng tse jwaloka: ma-to-ko-ma-ne, tswe-ke-re, na-ma.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o kope baithuti ho:**
   a. Opa matsoho ho bontsha dinoko tsa mabitso a bona, mohlala: Ka-ra-bo
   b. Qapodisa modumo wa pele wa mabitso a bona. mohlala: Karabo e qala ka /k/
   c. Bontshahatsa sena bakeng sa baithuti ebe o qala ka baithuti ba nang le bokgoni.
5. **Ditlhaloso tsa boemo:**

1 = Moithuti o hloka thuso ho phethela mesebetsi e le mmedi.
2 = Moithuti o phethela mosebetsi o le mong ka boikemelo.
3 = Moithuti o phethela mesebetsi ka bobedi ka boikemelo.

Mongolo: Etsa hlahlobo e seng ya semmuso ya popo ya ditlhaku tsa mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Ngopa baithuti ho ngola ditlhaku tsa nteterwane tse nyanyane tsa mongolo o kopaneng.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole ditlhaku tsa mongolo o kopaneng tse nyenyane tseo ba di tsebang feela.
   b. Kopa baithuti ho ngola ebe ba tsamatsamaya ho lekola popo ya ditlhaku, lebelo la ho ngola, boholo ba ditlhaku tsa baithuti ba bang, jj.
   c. Ela hloko baithuti ba sokolang ho bopa ditlhaku le lebaka le etsang hore ba sokole.
   Hape ela hloko baithuti ba sa tsebeng ditlhaku tsa nteterwane.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la 1 la selelekela

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: Leeto le leholo la Shamiso.
   b. Ere: Paleng ena, ngwanana ya monyenyane dilemong wa Zimbabwe le ba lelapa la hae ba nka leeto ho ya Zimbabwe ba etela leloko la bona. Tseleng ba emisa dithakong tsa Great Zimbabwe, moo ba ithutang ka setso le moetlo wa bona.
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o abelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikakanyo.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Tlwaetso bakeng sa phaposi yohle

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti

Dipensele tsa baithuti

- Sebedisa nako ena ho kwetlisa baithuti ka ditlwaelo le tataiso bakeng sa BTS.
- Ha sena se etswa hantle, ho ba bohlokwa ho tsamaisa mosebetsi wa BTS.

Tlhophisetso

1. Qalong ya nako ya BTS, hlwaya o kwetlise bahlokomedi/dimonitara ho fana ka:
   - Dipadiso
   - Dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti
2. Kwetlisa baithuti ho bula Dipadiso le dibuka tsa bona tsa ho ngolla leqepheng le nepahetseng.
3. Hlalosa hore ho tloha Bekeng ya 2, ka nako ya BTS, baithuti ba tla sebetsa ka bobedi ho phethela mesebetsi e Dipadisong tsa bona.

Ho Bala ka Bobedi

1. Bolella baithuti hore ho tloha ka Beke ya 2, ba tla sebetsa le molekane ho phethela mesebetsi.
2. Shebisana le ho bontsha baithuti mesebetsi ya boikwetliso ya letsatsi.
3. Ba thuse ho hlwaya mosebetsi ka mong, le hore ba utlwisise se lokelang ho etswa.

Theha Ditataiso tsa BTS

1. Kwetlisa baithuti ka ditataiso tse o sebeletsang le nako eo di lokelang ho sebetsa.
2. Tsona di lokela ho kenyelletsa tse kang:
   a. Fapanyetsana ka mosebetsi wa ho bala le ho mamela le moithutimmoho.
   b. Buela ka pelong / buela tlase / bua o seba.
   c. Eba le mamello mme o thuse motswalle wa hao.
   d. O se ke wa phahamisa letsoho kapa wa kgathatsa titjhere ha a mametse ha ho balwa.
   e. Ha o hloka ho ya ntlwaneng, kopa, o ye ka tumello.
   f. Ha o tsiehelehile, fetela mosebetsing o latelang. Kopa titjhere ho o thusa ha a sa etse letho.

Ho phethela thuto

1. Kwetlisa baithuti ho kwala Dipadiso le dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
2. Kwetlisa baetapele/dimonitara ho phutha dibuka ba kgutsitse ba di behe shelefong ya tsona.
3. Leboha baithuti ka boikitlaetso ba bona. Supa dintho tse mmalwa tse entsweng hantle.

Etsa hore ditlwaelo le ditataiso ebe karolo ya phaposi

1. Hore BTS e atlehe, baithuti ba lokela ho tseba se lebeletsweng ho bona le hore ba itshware jwang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 2.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - ho nka leeto: Ho ya sebakeng se itseng ka koloi, terene kapa sefofane.
      - Zimbabwe: Naha e fumanwang karolong e Borwa kotinenteng ya Afrika, Leboya ho Afrika Borwa.
      - ntlo ya borena: Ntlo e kgolo, e ntle moo, morena le mofumahadi ba dulang teng.
      - badimo: Batho ba heno ba neng ba phela kgale, jwaloka baholoholo ba hao.
      - boholoholo: Kgale, nakong ya boholoholo (jwaloka meaho ya kgale kapa ditshomo).
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo e rutilweng Dihlopheng tsa 1 le 2

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

Dikarete tse felletseng tsa medumo

1. **Dudisa baithuti ka kgutso khapheteng kapa fatshe pela hao.**
   a. Bolella baithuti hore ba mamele ha o bitsa mabitso a bona.
   b. Ha o ntse o bitsa lebitso la moithuti, a bale modumo kareteng ya modumo e phahamisitsweng.
   c. Etsa sena kapele, e be jwaloka papadi e monate empa o hlokomele baithuti ba sokolang.
   d. Ha moithuti a etsa phoso ere 'mamela ka hloko', ebe o bua modumo.

Mongolo: Etsa hlahlobo e seng ya semmuso ya popo ya ditlhaku tsa mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Kopa baithuti ho ngola ditlhaku tse kgolo tsa mongolo o kopaneng.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole ditlhaku tse kgolo tsa mongolo o kopaneng tseo ba di tsebang feela.
   b. Kopa baithuti ho ngola ebe ba tsamatsamaya ho lekola popo ya ditlhaku, lebelo la ho ngola, boholo ba ditlhaku tsa baithuti ba bang, jj.
   c. Ela hloko baithuti ba sokolang ho bopa ditlhaku le lebaka le etsang hore ba sokole.
   d. Hape ela hloko baithuti ba sa tsebeng ditlhaku tsa nteterwane.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 3

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: Leeto le leholo la Shamiso.
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Tlwaetso bakeng sa phaposi yohle

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti

Dipensele tsa baithuti

- Sebedisa nako ena ho kwetlisa baithuti ka ditlwaelo le tataiso bakeng sa BTS.
- Ha sena se etswa hantle, ho ba bohlokwa ho tsamaisa mosebetsi wa BTS.

Tlhophisetso

1. Qalong ya nako ya BTS, hlwaya o kwetlise bahlokomedi/monitara ho fana ka:
   - Dipadiso
   - Dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti
2. Kwetlisa baithuti ho bula Dipadiso le dibuka tsa bona tsa ho ngolla leqepheng le nepahetseng.
3. Hlalosa hore ho tloha Bekeng ya 2, ka nako ya BTS, baithuti ba tla sebetsa ka bobedi ho phethela mesebetsi e Dipadisong tsa bona.

Ho Bala ka Bobedi

1. Bolella baithuti hore ho tloha ka Beke ya 2, ba tla sebetsa le molekane ho phethela mesebetsi.
2. Shebisana le ho bontsha baithuti mesebetsi ya boikwetliso ya letsatsi.
3. Ba thuse ho hlwaya mosebetsi ka mong, le hore ba utlwisise se lokelang ho etswa.

Theha Ditataiso tsa BTS

1. Kwetlisa baithuti ka ditataiso tse o sebeletsang le nako eo di lokelang ho sebetsa.
2. Tsona di lokela ho kenyelletsa tse kang:
   a. Fapanyetsana ka mosebetsi wa ho bala le ho mamela le moithutimmoho.
   b. Buela ka pelong / buela tlase / bua o seba.
   c. Eba le mamello mme o thuse motswalle wa hao.
   d. O se ke wa phahamisa letsoho kapa wa kgathatsa titjhere ha a mametse ha ho balwa.
   e. Ha o hloka ho ya ntlwaneng, kopa, o ye ka tumello.
   f. Ha o tsiehelehile, fetela mosebetsing o latelang. Kopa titjhere ho o thusa ha a sa etse letho.

Ho phethela thuto

1. Kwetlisa baithuti ho kwala Dipadiso le dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
2. Kwetlisa baetapele/dimonitara ho phutha dibuka ba kgutsitse ba di behe shelefong ya tsona.
3. Leboha baithuti ka boikitlaetso ba bona. Supa dintho tse mmalwa tse entsweng hantle.

Etsa hore ditlwaelo le ditataiso ebe karolo ya phaposi

1. Hore BTS e atlehe, baithuti ba lokela ho tseba se lebeletsweng ho bona le hore ba itshware jwang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - leeto: ho ya sebakeng se seng seo o sa duleng ho sona.
      - sutukheisi: Mokotla o sebopeho sa lebokoso o sebedisetswang ho kenya diaparo le dintho tse ding tsa hao ha o nka maeto.
      - pakela: Ho kenya diaparo le dintho tse ding tsa hao ka sutukheising kapa ka mokotleng pele o nka leeto.
      - pakolla: Ho ntsha diaparo le dintho tsa hao ka sutukheising ha o fihla sebakeng seo o se etetseng, kapa ha o fihla hae.
      - tekete: Sekgetjhana sa pampiri se o dumellang o palame bese, terene kapa sefofane.
   b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 4.
   b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho:
      - Batho ba nka maeto ho ithuta ka dibaka tse ntjha, ho bona ditsela tse fapaneng tsa ho phela, ho ithabisa, ho phomola le ho hola/ intlafatsa re le batho.
      - Lebaka le leng le etsang hore batho ba nke maeto ke ho ithuta ka meetlo e fapaneng. Ho na le dipuo tse fetang tse 7 000 tse buuwang lefatsheng. Puo e nngwe le e nngwe ke karolo ya botjhaba bo ikgethileng.
      - Diphoofolo le tsona di nka maeto! Diphoofolo tse ding tse kang dinonyana le maruarua di tsamaya dikilomitara tse diketekete selemo se seng le se seng ho fumana dijo, balekane le boemo bo futhumetseng a lehodimo.
3. **Buisanang ka setshwantsho.**
   a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:
      - Botsa potso ya pele.
      - Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
      - Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
      - Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
      - Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.
4. **Dipotso:**
   a. O kile wa etela sebaka se setjha? O ne o etetse kae?
   b. O ka thabela ho ya dithabeng kapa lebopong la lewatle? Hobaneng?
   c. O nahana ho monate ho nka maeto? Hobaneng?

Medumo: Pitsetso - Mantswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso' le dinomoro 1–10 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a leshome a latelang hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–10: ngakeng, yane, kgwasa, nyalanya, papadi, lefifi, nkgella, tjheka, qoqa, qhuu
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a leshome letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   d. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso tsa baithuti**

Mongolo: Etsa hlahlobo e seng ya semmuso ya lebelo la ho ngola, tsepamiso ya maikutlo le mokoka

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Ngola dipolelo tse latelang letlapeng:** *Lebitso la ka ke _____. Ke na le dilemo tse ____.*
   a. Laela baithuti ho kopolla le ho qetella dipolelo dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.
   b. Jwale bolella baithuti hore o batla ho bona hore ba ka kgona ho ngola dipolelo tse kae ka nepo metsotsong e mehlano.
   c. Bolella baithuti hore ba qale ho ngola mme ba se ke ba emisa pele o ba bolella.
3. **Lekola lebelo la ho ngola, tsepamiso ya maikutlo le mokoka wa baithuti.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba ngola, tsamatsamaya mme o ele hloko baithuti ba sokolang ka tsepamiso maikutlo kapa ba hlokang mokoka - ba kgefutsang hangata.
   b. Kamora metsotso e mehlano ere 'emisa'.
   c. Kopa baithuti ho bala makgetlo ao ba kgonneng ho ngola dipolelo tseo tse pedi.
   d. Kgothatsa baithuti - ba bollele hore selemong sena e tla ba bangodi ba ngolang kapele le ka nepo.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 3

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Leeto le leholo la Shamiso.
   d. Ere: Paleng ena, ngwanana ya monyenyane dilemong wa Zimbabwe le ba lelapa la hae ba nka leeto ho ya Zimbabwe ba etela leloko la bona. Tseleng ba emisa dithakong tsa Great Zimbabwe, moo ba ithutang ka setso le moetlo wa bona.
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo.
      - Botsa baithuti: Ke eng seo o ka se lepang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
   a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Tshebediso ya maetsi a ketso lekgatheng letlang ho ngola ka ntho e so etsahale.
   b. Ngola polelo letlapeng: Ke tla eta ka nako ya matsatsi a phomolo.
   c. Hlalosa DTMP DTMP ho ya ka moelelo wa taba: Mantswe ‘ke tla eta’ ke maetsi a ketso polelong ena. Lentswe ‘tla’ le re bolella hore ketso ha e so etsahale. E tla etsahala nakong e tlang.
2. **Itlwaetse DTMP le baithuti.**
   a. Ngola letlapeng: Ke ya lebenkeleng.
   b. Botsa baithuti: Re fetolela jwang polelo ena lekgatheng letlang?
   c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti: Fetolela polelo ena lekgatheng letlang. (Ke tla ya lebenkeleng.)
3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa DTMP ka boikemelo.**
   a. Ngola letlapeng:
      - Ke balla hlahlobo.
      - Ke bapala le metswalle ya ka.
      - Ke ya matsatsing a phomolo.
   b. Hlalosetsa baithuti: Fetolela dipolelo tsena lekgatheng letlang.
   c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phethela mosebetsi.
4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti.**
   a. Bitsa baithuti kaofela hape.
   b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
   c. Supa: Lentswe ‘tla’ poleleng ka nngwe le bontsha lekgathe letlang.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Ho sebetsa le dihlopha

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti

Dipensele tsa baithuti

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

- Sebedisa nako ena ho kwetlisa baithuti ka ditlwaelo le tataiso bakeng sa BTS.
- Ha sena se etswa hantle, ho ba bohlokwa ho tsamaisa mosebetsi wa BTS.

Tlhophisetso

1. Shebisana mesebetsi ya tlwaetso jwaloka mehla, o dudise baithuti ka bobedi ka Dipadiso le dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
2. Bolella baithuti hore o tlo ba bontsha hore ba lokela ho etsang ha o bitsa sehlopha ho bala.

Dihlopha tsa ho bala

1. Netefatsa hore o hlophisitse dihlopha ka bokgoni bo tshwanang ba ho bala bakeng sa BTS.
2. Bolella baithuti lebitso la sehlopha sa bona. Ela hloko. Baithuti ha ba tlamehe ho dula ka dihlopha tsena.
3. Netefatsa hore baithuti ba tseba lebitso la sehlopha sa bona - bapala dipapadi ho matlafatsa sena. Mohlala, bolella baithuti hore ba sehlopha sa Qwaha ba eme ka maoto; bolella ba sehlopha sa Tau ba behe matsoho a bona hloohong, jj.

Ho bitsa Sehlopha ho Bala

1. Hopotsa baithuti hore sekgutlwana sa BTS se hokae.
2. Hopotsa baithuti ho tla le Dipadiso tsa bona ha ba tlo bala.
3. Hopotsa baithuti ditataiso: ha o ba bitsa, ba tle sekgutlwaneng sena ka potlako ba kgutsitse, ba se ke ba kgathatsa baithuti ba bang.
4. Bitsa sehlopha sa ho bala ho dula sekgutlwaneng sena.
5. Netefatsa hore ba tshwere Dipadiso sa bona.
6. Hlalosa hore hang feela ha o phethetse mesebetsi ya Padiso ya letsatsi, o tla mamela baithuti ba bala ho tswa Dipadisong tse ding (Dipadiso tsa Mehato tse teng).
7. Ikwetlise ho abela baithuti sete e loketseng ya Dipadiso, mme o kope baithuti ho bula dibuka tsa bona leqepheng le itseng.
8. Kamora moo, ikwetlisetseng ho lata dibuka tsa Padiso, kapa ho di fa baithuti ho di nka ele mosebetsi wa hae. (Sena se matsohong a titjhere kapa molao wa sekolo).
9. Dumella baithuti ba bang ba tshwaele hore sehlopha sena se badile jwang.
10. Etsa mosebetsi ona le sehlopha se seng sa ho bala.
11. Etsa sena le dihlotshwana tse ngata tseo o ka kgonang ka nako eo ho fanweng ka yona.

Ho phethela thuto

1. Kwetlisa baithuti ho kwala Dipadiso le dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
2. Kwetlisa baetapele/dimonitara ho phutha dibuka ba kgutsitse ba di behe shelefong ya tsona.
3. Leboha baithuti ka boikitlaetso ba bona. Supa dintho tse mmalwa tse entsweng hantle.

Etsa hore ditlwaelo le ditataiso ebe karolo ya phaposi

1. Hore BTS e atlehe, baithuti ba lokela ho tseba se lebeletsweng ho bona le hore ba itshware jwang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Pitsetso - Dipolelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Ba bolelle hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso'.
   b. Bitsa dipolelo tse latelang hore baithuti ba di ngole:
      - Manana o ile a mo pepa ka lesela le metsi.
      - Mme o ile a mpotsa a nqhatsetse na.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola dipolelo tse pedi letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo ao o a sebedisang.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso tsa baithuti.**

Mongolo: Etsa hlahlobo e seng ya semmuso ya boleng ba mongolo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Ngola dipolelo tse latelang letlapeng:**
   Ntho tseo ke di ratang
   Ke rata ho bapala _____.
   Ke rata ho ja _____.
   a. Laela baithuti ho kopolla le ho qetella dipolelo dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.
   b. Bolella baithuti ho ngola mongolo o kopaneng le o sa kopanang o motle hape o makgethe.
3. **Lekola boleng ba mongolo wa baithuti.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ebe o ela hloko baithuti ba sokolang ho ngola ka makgethe.
   b. Ba fe tshehetso mabapi le seemo, ho tshwara pensele le kgatello ya mongolo.
   c. Kgothatsa baithuti - ba bolelle hore selemong sena e tla ba bangodi makgethe le ho feta.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 3

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Leeto le leholo la Shamiso
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Ke eng seo o ka se lepang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa.
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Sebaka seo o tla se etela ka letsatsi le leng.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
   a. Ere: Ka letsatsi le leng, ke batla ho etela...
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
   a. Taka setshwantsho kapele se bontshang: Sebaka seo o tla se etela.
   b. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
      - Ke tla ya kae?
      - Ke tla tsamaya le mang?
      - Ke tla tsamaya ka eng?
      - Ke tla etsa eng?
      - Ke tla bona eng?
      - Ke tla ikutlwa jwang?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
   a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ke batla ho etela...
Ke tla ya moo le...
Ke tla tsamaya ka...
Ha ke fihla moo, ke tla...
Ke tla bona...
Ke tla ikutlwa ke...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Ho sebetsa le dihlopha

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti

Dipensele tsa baithuti

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

- Sebedisa nako ena ho kwetlisa baithuti ka ditlwaelo le tataiso bakeng sa BTS.
- Ha sena se etswa hantle, ho ba bohlokwa ho tsamaisa mosebetsi wa BTS.

Tlhophisetso

1. Shebisana mesebetsi ya tlwaetso jwaloka mehla, o dudise baithuti ka bobedi ka Dipadiso le dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
2. Bolella baithuti hore o tlo ba bontsha hore ba lokela ho etsang ha o bitsa sehlopha ho bala.

Dihlopha tsa ho bala

1. Netefatsa hore o hlophisitse dihlopha ka bokgoni bo tshwanang ba ho bala bakeng sa BTS.
2. Bolella baithuti lebitso la sehlopha sa bona. Ela hloko. Baithuti ha ba tlamehe ho dula ka dihlopha tsena.
3. Netefatsa hore baithuti ba tseba lebitso la sehlopha sa bona - bapala dipapadi ho matlafatsa sena. Mohlala, bolella baithuti hore ba sehlopha sa Qwaha ba eme ka maoto; bolella ba sehlopha sa Tau ba behe matsoho a bona hloohong, jj.

Ho bitsa Sehlopha ho Bala

1. Hopotsa baithuti hore sekgutlwana sa BTS se hokae.
2. Hopotsa baithuti ho tla le Dipadiso tsa bona ha ba tlo bala.
3. Hopotsa baithuti ditataiso: ha o ba bitsa, ba tle sekgutlwaneng sena ka potlako ba kgutsitse, ba se ke ba kgathatsa baithuti ba bang.
4. Bitsa sehlopha sa ho bala ho dula sekgutlwaneng sena.
5. Netefatsa hore ba tshwere Dipadiso sa bona.
6. Hlalosa hore hang feela ha o phethetse mesebetsi ya Padiso ya letsatsi, o tla mamela baithuti ba bala ho tswa Dipadisong tse ding (Dipadiso tsa Mehato tse teng).
7. Ikwetlise ho abela baithuti sete e loketseng ya Dipadiso, mme o kope baithuti ho bula dibuka tsa bona leqepheng le itseng.
8. Kamora moo, ikwetlisetseng ho lata dibuka tsa Padiso, kapa ho di fa baithuti ho di nka ele mosebetsi wa hae. (Sena se matsohong a titjhere kapa molao wa sekolo).
9. Dumella baithuti ba bang ba tshwaele hore sehlopha sena se badile jwang.
10. Etsa mosebetsi ona le sehlopha se seng sa ho bala.
11. Etsa sena le dihlotshwana tse ngata tseo o ka kgonang ka nako eo ho fanweng ka yona.

Ho phethela thuto

1. Kwetlisa baithuti ho kwala Dipadiso le dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
2. Kwetlisa baetapele/dimonitara ho phutha dibuka ba kgutsitse ba di behe shelefong ya tsona.
3. Leboha baithuti ka boikitlaetso ba bona. Supa dintho tse mmalwa tse entsweng hantle.

Etsa hore ditlwaelo le ditataiso ebe karolo ya phaposi

1. Hore BTS e atlehe, baithuti ba lokela ho tseba se lebeletsweng ho bona le hore ba itshware jwang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisano:

Pale ena e ne e le ka...

Ke ratile ha...

Ke ithutile hore...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Etsa hlahlobo e seng ya semmuso ya ho ngola ba sebedisa tsebo ya medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti ho ngola sehlooho, 'Tsohle ka nna'.
   b. Ngola diqalo tsa dipolelo tse latelang letlapeng:
      Tsohle ka nna
      Lebitso la ka ke...
      Ke dula le...
      Metswalle ya ka ke...
      Ke rata ho...
      Ha ke rate ho...
      Lenaneo la ka la thelebishene leo ke le ratang ke...
      Ke le rata hobane...
2. **Bollela baithuti hore ba kopolle le ho qetella dipolelo.**
   a. Bolella baithuti hore ba sebetse ba le bang.
   b. Ba bollele hore ba qapodise mantswe ha ba ntse ba a ngola le hore ha ho na taba ha ba etsa diphoso.
3. **Ela hloko tsebo ya baithuti ya medumo le boitshepo.**
   a. Ke baithuti bafe ba qetellang dipolelo ka boitshepo?
   b. Ke baithuti bafe ba sebedisang tsebo ya bona ya medumo ho ngola mantswe ka nepo?
   c. Ke baithuti bafe ba sokolang ho ngola mantswe ba sebedisa tsebo ya medumo ka nepo?

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 3

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Leeto le leholo la Shamiso
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo taka mme re ngole karolo eo re e ratileng ka ho fetisisa paleng.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
   b. Bula mahlo ebe o re: Seo ke se ratileng ka ho fetisisa paleng ke ha…
   c. Leka hore o se ke wa sebedisa karolo e pepeneneng ya pale ho etsa mohlala.
   d. Taka setshwantsho kapele letlapeng. Ha o ntse o taka, hlalosa seo o se takang.
   e. Ngola polelo e 1–2 ka setshwantsho sa hao: Ke ratile…
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti hore ba kwale mahlo mme ba nahane ka karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
   b. Ere: Inahanele mohopolo wa hao, o seke wa sebedisa mohlala wa ka.
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba bule mahlo ebe ba buisana ka karabo le metswalle ya bona.
   d. Jwale laela baithuti ho taka karolo ena dibukeng tsa bona.
   e. Thusa baithuti ho ngola dipolelo tse 1–2 ditshwantshong tsa bona.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Sebaka seo o tla se etela ka letsatsi le leng.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
   b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
   c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
   a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
   a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
   b. Thusa baithuti ba sokolang ho phethela mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ke batla ho etela...
Ke tla ya moo le...
Ke tla tsamaya ka...
Ha ke fihla moo, ke tla...
Ke tla bona...
Ke tla ikutlwa ke...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Ho sebetsa le dihlopha

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti

Dipensele tsa baithuti

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

- Sebedisa nako ena ho kwetlisa baithuti ka ditlwaelo le tataiso bakeng sa BTS.
- Ha sena se etswa hantle, ho ba bohlokwa ho tsamaisa mosebetsi wa BTS.

Tlhophisetso

1. Shebisana mesebetsi ya tlwaetso jwaloka mehla, o dudise baithuti ka bobedi ka Dipadiso le dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
2. Bolella baithuti hore o tlo ba bontsha hore ba lokela ho etsang ha o bitsa sehlopha ho bala.

Dihlopha tsa ho bala

1. Netefatsa hore o hlophisitse dihlopha ka bokgoni bo tshwanang ba ho bala bakeng sa BTS.
2. Bolella baithuti lebitso la sehlopha sa bona. Ela hloko. Baithuti ha ba tlamehe ho dula ka dihlopha tsena.
3. Netefatsa hore baithuti ba tseba lebitso la sehlopha sa bona - bapala dipapadi ho matlafatsa sena. Mohlala, bolella baithuti hore ba sehlopha sa Qwaha ba eme ka maoto; bolella ba sehlopha sa Tau ba behe matsoho a bona hloohong, jj.

Ho bitsa Sehlopha ho Bala

1. Hopotsa baithuti hore sekgutlwana sa BTS se hokae.
2. Hopotsa baithuti ho tla le Dipadiso tsa bona ha ba tlo bala.
3. Hopotsa baithuti ditataiso: ha o ba bitsa, ba tle sekgutlwaneng sena ka potlako ba kgutsitse, ba se ke ba kgathatsa baithuti ba bang.
4. Bitsa sehlopha sa ho bala ho dula sekgutlwaneng sena.
5. Netefatsa hore ba tshwere Dipadiso sa bona.
6. Hlalosa hore hang feela ha o phethetse mesebetsi ya Padiso ya letsatsi, o tla mamela baithuti ba bala ho tswa Dipadisong tse ding (Dipadiso tsa Mehato tse teng).
7. Ikwetlise ho abela baithuti sete e loketseng ya Dipadiso, mme o kope baithuti ho bula dibuka tsa bona leqepheng le itseng.
8. Kamora moo, ikwetlisetseng ho lata dibuka tsa Padiso, kapa ho di fa baithuti ho di nka ele mosebetsi wa hae. (Sena se matsohong a titjhere kapa molao wa sekolo).
9. Dumella baithuti ba bang ba tshwaele hore sehlopha sena se badile jwang.
10. Etsa mosebetsi ona le sehlopha se seng sa ho bala.
11. Etsa sena le dihlotshwana tse ngata tseo o ka kgonang ka nako eo ho fanweng ka yona.

Ho phethela thuto

1. Kwetlisa baithuti ho kwala Dipadiso le dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
2. Kwetlisa baetapele/dimonitara ho phutha dibuka ba kgutsitse ba di behe shelefong ya tsona.
3. Leboha baithuti ka boikitlaetso ba bona. Supa dintho tse mmalwa tse entsweng hantle.

Etsa hore ditlwaelo le ditataiso ebe karolo ya phaposi

1. Hore BTS e atlehe, baithuti ba lokela ho tseba se lebeletsweng ho bona le hore ba itshware jwang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Baithuti ba kgutse ba shebelle baithutimmoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: Bontsha o Bue**
   a. Tshwara ntho kapa setshwantsho seo o tla re bontsha sona.
   b. Re bollele ka ntho eo kapa setshwantsho. Ere:
      - Kajeno ke tla le bolella ka...
      - E... (boholo, boima, mmala, boreledi/mahwashe jj.)
      - E sebedisetswa...
      - Ke e rata hobane...
   c. Jwale botsa baithuti: Na le na le dipotso?
   d. Ha ho na le motho ya botsang potso, leka ka hohle ho e araba.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
   a. Ha o etsa nehelano, hopola ho:
      - Tshwara ntho kapa setshwantsho hore bohle ba se bone
      - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
      - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
      - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhahiso tsa bona.**
   a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhahiso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
   b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhahiso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: ng, hl

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *ng*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *hl*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 9.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *k*
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: *k*
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *k*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *k*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la 1 la selelekela 15

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: Maeto a Phakela.
   b. Ere: Phakela le ntate wa hae ba badile buka ya laeborari, e bitswang 'The New Seven Wonders of the World'. Ka ho sheba ditshwantsho le ho bala ka dibaka tse supileng tse kgahlisang, Phakela le ntatae ba ikutlwa ekare ba nkile leeto ho potoloha lefatshe.
   c. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o abelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Fumana mme o hopole dintlha.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 9.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 2.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - polelwana: Polelo e kgutswanyane ka tlasa setshwantsho e se hlalosang.
      - tjhaka: ho ya bona motho kapa sebaka se itseng nakwana.
      - tlhaloso: Mantswe a re bolellang hore ntho e shebahala jwang, e utlwahala jwang, le hore e jwang.
      - dira: Batho kapa dihlopha tse kgahlanong le tse ding, kapa batho ba lwantshanang.
      - mohlompehi: Moetapele ya jwaloka morena.
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: y, ny

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *y*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *y*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 10.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** K
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, K
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** K
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** K
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 17

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: Maeto a Phakela
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 10.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la 11.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
   a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
   a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
   b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
   c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
   d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
      - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
   e. O ka qala pale ya hao ka hore:
      - ____ o ne a sa kgone ho emela...
      - ____ o ne a le tseleng ya hae ho ya...
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Neha baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
   b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa thutswana/lejwe la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
   c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
   a. Bitsa moithuti a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
      - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
      - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
   b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona.
      Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lekang hore le kenyelletse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Boeletsa ho kopanya medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo e tswakilweng:** *kg+w*
   a. Ngola didumammoho tse pedi tse arohaneng letlapeng.
   b. Kopa moithuti ho qapodisa modumo ka mong ebe o a e kopanya.
   c. Bolella baithuti ho bua mantswe a qalang kapa a sebedisang motswako oo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 12.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kantle.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Keke, kuku
   Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   a. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   b. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 15

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Maeto a Phakela
   d. Ere: Phakela le ntate wa hae ba badile buka ya laeborari, e bitswang 'The New Seven Wonders of the World'. Ka ho sheba ditshwantsho le ho bala ka dibaka tse supileng tse kgahlisang, Phakela le ntatae ba ikutlwa ekare ba nkile leeto ho potoloha lefatshe.
   e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?

2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Fumana mme o hopole dintlha
      - Botsa baithuti: Dipale tse ding di na le dintlha tse ngata. O leka ho di hopola jwang?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Sebaka seo o tla se etela ka letsatsi le leng.
   b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
      - Mofuta: Ditaba tsa bophelo ba ka
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse tsheletseng.
      - DMTP: Ngola ka lekgathe letlang.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
   a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
   b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
   - Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
   a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
   b. Thusa baithuti ba sokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ke batla ho etela...
Ke tla ya moo le...
Ke tla tsamaya ka...
Ha ke fihla moo, ke tla...
Ke tla bona...
Ke tla ikutlwa ke...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 12.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *ng, hl, y, ny, kg, w, a, s, e, l, d, b*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 13.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:** *Ke ke o ja kuku ha Kiki.*
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 17

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Maeto a Phakela
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Fumana mme o hopole dintlha
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Dipale tse ding di na le dintlha tse ngata. O leka ho di hopola jwang?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
   a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Sebaka seo o tla se etela ka letsatsi le leng.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
   a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
   b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola polelo enngwe setshwantshong sa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
   a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona hae ha ba sa o qeta.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ke batla ho etela...
Ke tla ya moo le...
Ke tla tsamaya ka...
Ha ke fihla moo, ke tla...
Ke tla bona...
Ke tla ikutlwa ke...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 13.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisano:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: manganga, hlohlona, yoyo, nyonyoba, kgwehla
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Relebohile o tla do fasa ka kgwele e kgolo.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 15.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 17

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Maeto a Phakela
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo iketsetsa pheletso ya rona e fapaneng ho ya pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
   b. Bula mahlo ebe o re: Mmm, ke nahanne qetelo ya pale e fapaneng.
   c. Bolella baithuti mohopolo wa hao wa qetelo e fapaneng.
   d. Leka ho nahana ka qetelo e sa tlwaelehang – ntho eo baithuti ba ke keng ba e nahana.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi:**
   a. Ere: Kwala mahlo o nahane qetelo ya pale e fapaneng. O se ke wa sebedisa mohlala wa ka. O inahanele wa hao.
   b. Ere: Bula mahlo ebe o abelana qetelo ya hao le motswalle wa hao.
   c. Ha baithuti ba ntse bua ka mehopolo ya bona, tsamatsamaya o nne o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   d. Qetellong ya thuto kopa baithuti ba mmalwa ho arolelana qetelo tsa bona tsa dipale.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Buka ya mosebetsi ya DBE 1

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola: Sebaka seo o tla se etela.**
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho hlaola diphoso**
   a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse tsheletseng.
      - DMTP: Leetsi, kapa lentswe le bontshang ketso, le bontsha hore ketso ke hona e tlo etsahala.
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
   a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
4. **Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.**
5. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
   a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa ho ngola ha lona.
   b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho hlaola diphoso tsa bona.
6. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
   b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
      - Bukeng ya DBE leqepheng la: 42
      - Phethela mosebetsi wa ‘Ha re Ngole’.
      - Ngola hape dipolelo tsena, o qale polelo ka: Hosane.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 15.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ditshwantsho le dintho tsa nnete bakeng sa moo ho pepeswang mookotaba

Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba: Re lokisa dintho**
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
   - Ho ngola ho sebedisetswa eng?
   - Hobaneng batho ba ngola?
   - Ke disebediswa dife tse sebedisetswang ho ngola?
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti.**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 17.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
   a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
   b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao
   Lehe, lehe o dutse leboteng.
   Lehe, lehe a wa haholo.
   Dipere tsa Morena.
   Bahlanka ba Morena.
   Ha ba tsebe ho lokisa.
   Lehe lehe.
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti.**
   a. Botsa: Na o ka mpolella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
   b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
   c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Raeme ena e re ruta hore dintho tse ding ha di robehile ha di kgone ho lokiswa. Mohlala, ha lehe le thubehile ha ho kgonahale ho le lokisa kapa kgutlisetsa boemong ba lona ba pele.

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: f, p

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *f*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *p*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 19.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *l*
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: *l*
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *l*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *l*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la selelekela 29

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: Phaposi ya sekolo e sentsweng.
   b. Ere: Mohale o ne a thabile haholo hobane ka Labohlano thapama, Mong. Maboya, titjhere ya hae, o ile a kgetha mongolo wa hae hore o manamiswe letlapeng la ditsebiso. Empa ha Mohale le baithuti mmoho ba tla sekolong ka Mantaha hoseng, ba ile ba fumana phaposi ya bona e sentswe. Pale ena e hlalosa ka moo e sentsweng ka teng le ka moo e ileng ya lokiswa hape ka teng.
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o abelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikakanyo.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 19.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 17.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - lokisa: Ho etsa hore ntho e neng e robehile/senyehile e sebetse hape, kapa e kgutlele sebopehong sa yona.
      - tshenyo: Ho senya kapa ho roba ntho.
      - ho kopa tshwarelo: ho kopa ho leballwa phoso ha o entse ntho e mpe kapa o utlwisitse motho bohloko.
      - sehlopha sa mmino/kwaere: Sehlopha sa batho ba binang mmoho.
      - ho hlokomela: Ho ba sedi hore o se ke wa etsa diphoso kapa wa ikutlwisa bohloko.
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: tj, tsh

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *tj*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *tsh*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 20.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho potolohisa matsoho, re a sothele ka letsohong le letona le le letshehadi.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *l*
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsobho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, *l*
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *l*
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *l*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 31

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: Phaposi ya sekolo e sentsweng.
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 20.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - lokisa: Ho roka lesela le tabohileng hore le shebahale eka le letjha.
      - roka: Ho kopanya masela o sebedisa nalete le kgareng.
      - nale/nalete: Sesebediswa se sesesane se motsu se nang le lesoba se o thusang ho roka kapa ho kopanya masela.
      - kgareng: Kgwele e sesane e sebedisetswang ho roka kapa ho lokisa diaparo.
      - hamore: Sesebediswa se nang le hlooho e boima thupeng, e sebediswang ho otlella dipekere hore di tiise dintho.
   b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 21.
   b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho:
      - Disebediswa tse kang dihamore, dikurufuteraefa, le sekgomaretsi di re thusa ho lokisa dintho tse kang dibapadiswa le ntho tse ding tse robehileng.
      - Dingaka di ka lokisa masapo a robehileng ka ho sebedisa samente e ikgethileng, e thusang masapo hore a fole, a boele tiye a be a otlollohe.
      - Diphoofolo tse ngata di ka lokisa dintho ka ditsela tsa tsona! Mohlala, dinonyana tse ding di sebedisa seretse kapa seretse se kopantsweng le jwang ho aha le ho lokisa dirobe tsa tsona.
3. **Buisanang ka setshwantsho.**
   a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:
      - Botsa potso ya pele.
      - Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
      - Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
      - Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
      - Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.
4. **Dipotso:**
   a. O kile wa thusa ho lokisa ntho e itseng? E ne e le eng?
   b. O nahana hore ke ntho efe e thata ka ho fetisisa ho lokiseha?
   c. Ke dintho dife tse o ka thabelang ho ithuta ho di lokisa?

Medumo: Boeletsa ho kopanya medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo e tswakilweng:** *n+kg*
   a. Ngola didumammoho tse pedi tse arohaneng letlapeng.
   b. Kopa moithuti ho qapodisa modumo ka mong ebe o a e kopanya.
   c. Bolella baithuti ho bua mantswe a qalang kapa a sebedisang motswako oo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 22.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Lele, llela
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 31

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Phaposi ya sekolo e sentsweng.
   d. Ere: Mohale o ne a thabile haholo hobane ka Labohlano thapama, Mong. Maboya, titjhere ya hae, o ile a kgetha mongolo wa hae hore o manamiswe letlapeng la ditsebiso. Empa ha Mohale le baithuti mmoho ba tla sekolong ka Mantaha hoseng, ba ile ba fumana phaposi ya bona e sentswe. Pale ena e hlalosa ka moo e sentsweng ka teng le ka moo e ileng ya lokiswa hape ka teng.
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo.
      - Botsa baithuti: Ke eng seo o ka se lepang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
   a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Ho sebedisa matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong. (polelo e tobileng).
   b. Ngola polelo letlapeng: “Ke rata ho lokisa dintho,” ho rialo Teboho.
   c. Hlalosa DTMP DTMP ho ya ka moelelo wa taba: Mantswe a kahara matshwao a qotso ke mantswe a builweng ke Teboho a le jwalo feela. Sena se bitswa polelo e tobileng.
2. **Itlwaetse DTMP le baithuti.**
   a. Ngola letlapeng: Kea: Baesekele ya ka e robehile.
   b. Botsa baithuti: Re ka sebedisa matshwao a qotso ho fetolela polelo ena ho polelo e tobileng?
   c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti:
      1. Kenya matshwao a qotso polelong ena: “Baesekele ya ka e robehile”
      2. Kenya kgutlo pele o kenya matshwao a qotso a kwalang polelo: “Baesekele ya ka e robehile,”
      3. Ngola hore ke mang ya buileng jwalo kamora matshwao a qotso: “Baesekele ya ka e robehile,” ho rialo Kea.
3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa DTMP ka boikemelo.**
   a. Ngola letlapeng:
      - Neo: Ke rata batho.
      - Thabo: Pensele ya ka e robehile.
      - Lerato: Ke motswalle wa ka wa popota.
   b. Hlalosetsa baithuti: Sebedisa matshwao a qotso ho fetolela dipolelo tsena polelong e tobileng.
   c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phethela mosebetsi.
4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti.**
   a. Bitsa baithuti kaofela hape.
   b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
   c. Supa: Matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) a sebediswa ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong (polelo e tobileleng).

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 22.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *f, p, tj, tsh, n, kg, e, a, i, l, d, m*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 23.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho potolohisa matsoho, re a sothele ka letsohong le letona le le letshehadi.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:** *Le le o llela lehe la Lolo.*
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 31

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Phaposi ya sekolo e sentsweng
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo.
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Ke eng seo o ka se lepang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Mokgwa oo o lokisetseng ntho ka teng
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
   a. Ere: Ka letsatsi le leng, ke ile ka bona...
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
   a. Taka setshwantsho kapele se bontshang: Ntho e robehileng eo o tla ngola ka yona.
   b. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
      a. Ke eng e neng e robehile?
      b. O ile wa ikutlwa jwang?
      c. Ke ile ka etsang pele?
      d. Ke ile ka etsang kamora moo?
      e. Ke e lokisitse jwang?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
   a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ke ile ka bona...
Ke ile ka ikutlwa
Ke ile ka re, ...
Pele...
Yaba...
Qetellong, e ile ya loka mme ke...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 23.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisano:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: fofonela, papadi, tjeka, tsheha, nkgola
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Nkgono o ile a tlohela ho nkgella metsi.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 25.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 29

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Phaposi ya sekolo e sentsweng
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo qoqa karolo eo o e ratileng ka ho fetisisa paleng hape.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
   b. Ere: E re ke nahane – ke lokela ho le bolella karolo eo ke e ratileng ya pale ka mantswe a ka.
   c. Bula mahlo a hao mme o bolelle baithuti karolo eo o e ratileng paleng.
   d. Leka hore o se ke wa sebedisa karolo e pepeneneng ya pale ho etsa mohlala.
   e. Pheta karolo ena ya pale hape ka tatellano e nepahetseng.
   f. Kenyelletsa dintlha tsa bohlokwa jwaloka mabitso a baphetwa.
   g. Hlalosa hore hobaneng o rata karolo ena ya pale.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti hore ba kwale mahlo mme ba nahane ka karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
   b. Ere: Inahanele mohopolo wa hao, o seke wa sebedisa mohlala wa ka.
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba bule mahlo ebe ba bolella metswalle ya bona karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
   d. Ha baithuti ba ntse ba bua ka pale, tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo ho hlokehang.
   e. Pheletsong ya thuto, bitsa moithuti kapa ba babedi mme ba qoqele phaphosi karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Mokgwa oo o lokisetseng ntho ka teng
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
   b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
   c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
   a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
   a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
   b. Thusa baithuti ba sokolang ho phethela mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ke ile ka bona...
Ke ile ka ikutlwa
Ke ile ka re, ...
Pele...
Yaba...
Qetellong, e ile ya loka mme ke...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 25.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba kgethilweng ba tla tlisa ntho kapa setshwantsho bakeng sa mosebetsi wa bona wa ho 'bontsha o bolele'

1. **Baithuti ba kgutse ba shebelle baithutimmoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: Bontsha o Bue**
   a. Tshwara ntho kapa setshwantsho seo o tla re bontsha sona.
   b. Re bollele ka ntho eo kapa setshwantsho. Ere:
      - Kajeno ke tla le bolella ka...
      - E... (boholo, boima, mmala, boreledi/mahwashe jj.)
      - E sebedisetswa...
      - Ke e rata hobane...
   c. Jwale botsa baithuti: Na le na le dipotso?
   d. Ha ho na le motho ya botsang potso, leka ka hohle ho e araba.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
   a. Ha o etsa nehelano, hopola ho:
      - Tshwara ntho kapa setshwantsho hore bohle ba se bone
      - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
      - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
      - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhahiso tsa bona.**
   a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhahiso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
   b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhahiso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: q, tjh

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *q*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *tjh*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 27.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *m*
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: *m*
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *m*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *m*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la selelekela 43

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: Mari Copeny: Mohale wa metsi.
   b. Ere: Pale ena e etsahalla Amerika, toropong e bitswang Flint, Michigan. Batho ba bangata ba Flint ba kudiswa ke ho nwa metsi a moo, empa ho ne ho se motho ya etsang letho ho rarolla bothata bona. Mari, ngwanana ya monyenyane dilemong, o ile a etsa qeto ya ho etsa ho hong ka sena. Bala ka boiteko ba ngwanana enwa ya sebete ba ho thusa setjhaba sa habo.
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o abelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Botsa dipotso / Ipotse.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 27.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 17.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - Michigan: Tulo o naheng ya Amerika e tsebahalang e potapotilwe ke matsha a maholo.
      - mohale: Motho ya lwanang ka sebete, haholo dintweng tsa difaqane.
      - qaka: Bothata bo boholo bo lokelang ho rarollwa kapele.
      - silafatsa: Ho baka hore moya, metsi kapa naha e se ke ya hlweka e be ditshila, kahoo e be kotsi.
      - tjhefo: Ntho e sa lokelang batho, diphoofolo le dimela. E ka bolayang kapa ya kudisa.
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: kh, qh

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *kh*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *qh*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 28.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** ℳ
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, ℳ
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** ℳ
   • Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** ℳ
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 43

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba kgona ho bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: Mari Copeny: Mohale wa metsi
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 28.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la 29.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
   a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
   a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
   b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
   c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
   d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
      - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
   e. O ka qala pale ya hao ka hore:
      - ____ o ne a batla ho lla.....
      - Kajeno ke le letsatsi leo e sa le re le emetse!
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
   b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa thutswana/lejwe la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
   c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
   a. Bitsa moithuti a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
      - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
      - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
   b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona. Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lekang hore le kenyelletse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Boeletsa ho kopanya medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo e tswakilweng:** *n+tj*
   a. Ngola didumammoho tse pedi tse arohaneng letlapeng.
   b. Kopa moithuti ho qapodisa modumo ka mong ebe o a e kopanya.
   c. Bolella baithuti ho bua mantswe a qalang kapa a sebedisang motswako oo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 30.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kantle.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Mme, mmela
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 45

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Mari Copeny: Mohale wa metsi
   d. Ere: Pale ena e etsahalla Amerika, toropong e bitswang Flint, Michigan. Batho ba bangata ba Flint ba kudiswa ke ho nwa metsi a moo, empa ho ne ho se motho ya etsang letho ho rarolla bothata bona. Mari, ngwanana ya monyenyane dilemong, o ile a etsa qeto ya ho etsa ho hong ka sena. Bala ka boiteko ba ngwanana enwa ya sebete ba ho thusa setjhaba sa habo.
   e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Botsa dipotso / Ipotse.
      - Botsa baithuti: Ho monate ho nahana le ho ipotsa dipotso ka pale. Ke dipotso dife tseo o nang le tsona ka pale ena?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Mokgwa oo o lokisetseng ntho ka teng
   b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
      - Mofuta: Ditaba tsa bophelo ba ka
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse tsheletseng.
      - DMTP: Ngola polelo e nang le matshwao a qotso (polelo e tobileng).
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
   a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
   b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
   a. Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
   a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
   b. Thusa baithuti ba sokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ke ile ka bona...
Ke ile ka ikutlwa
Ke ile ka re, ...
Pele...
Yaba...
Qetellong, e ile ya loka mme ke...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 30.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *q, tjh, kh, qh, n, tj, e, s, a, m, l, o*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 31.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Mme o memme Momo.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 43

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Mari Copeny: Mohale wa metsi
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Botsa dipotso / Ipotse.
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Ho monate ho nahana le ho ipotsa dipotso ka pale. Ke dipotso dife tseo o nang le tsona ka pale ena?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
   a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Mokgwa oo o lokisetseng ntho ka teng
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
   a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
   b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola polelo enngwe setshwantshong sa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
   a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona hae ha ba sa o qeta.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ke ile ka bona...
Ke ile ka ikutlwa
Ke ile ka re, ...
Pele...
Yaba...
Qetellong, e ile ya loka mme ke...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 31.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisano:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Fa sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: qoqela, tjhesetsa, khabetjhe, qhalana, ntjamela
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Nkgono o ile a emisa ho ntjesa, a e bitsa.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 33.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 45

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Mari Copeny: Mohale wa metsi
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo sebetsa ka dihlopha ho tshwantshisa pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Ere: Ha re tshwantshisa pale re leka ho:
      - Ho hopola seo mophetwa a se bolelang le seo a se etsang
      - Bua le ho etsisa mophetwa eo re mo tshwantshisang
      - Sebedisa a mang a mantswe a mophetwa eo re mo tshwantshisang
   b. Bontsha baithuti ka bokgutshwanyane ka moo o ka etsisang emong wa baphetwa.
   c. Leka hore o se ke wa kgetha mophetwa wa sehlooho e le mohlala wa hao.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bala hore baphetwa ba ba kae paleng.
   b. Arola baithuti ka dihlopha tse lekanang le palo ya baphetwa. Mohlala, ha baphetwa ba le 5 paleng, etsa dihlopha tse 5 tsa baithuti.
   c. Moithuti ka mong sehlopheng a fuwe karolo ya mophetwa.
   d. Ntshetsa baithuti kantle kapa sebakeng se bulehileng.
   e. Bolella dihlopha ho tshwantshisa pale. Ba lokela ho:
      - Hopola seo mophetwa a se etsang le seo a se buang
      - Etsisa mophetwa ka puo le diketso
      - Sebedisa a mang a mantswe a mophetwa eo ba mo tshwantshisang
   f. Ha baithuti ba ntse ba tshwantshisa pale, tsamatsamaya o nne o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Buka ya mosebetsi ya DBE 1

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola: Mokgwa oo o lokisetseng ntho ka teng.**
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho hlaola diphoso**
   a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse tsheletseng.
      - DMTP: Matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) a sebediswa ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong (polelo e tobileleng).
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
   a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
   b. Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.
4. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
   a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa ho ngola ha lona.
   b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho hlaola diphoso tsa bona.
5. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
   b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
      - Bukeng ya DBE leqepheng la: 16
      - Phethela mosebetsi wa ‘Ha re Ngole’.
      - Sebedisa matshwao a qotso ho fetolela dipolelo tsena polelong e tobileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 33.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ditshwantsho le dintho tsa nnete bakeng sa moo ho pepeswang mookotaba

Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba: Re leka ho tshepahala**
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
   - O ba le maikutlo a jwang ha o bua leshano?
   - Hobaneng o nahana o ikutlwa jwalo?
   - Hobaneng re bua leshano ka dinako tse ding?
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti.**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 35.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
   a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
   b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao. Leshano ha le ruise motho.
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti.**
   a. Botsa: Na o ka mpolella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
   b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
   c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Leele lena le re ruta hore leshano ha le a loka. Ha o itlwaetsa ho bua maka kapa leshano, ka le leng la matsatsi o tla iphumana o kene tsietsing mme o lokela ho emela kotlo kapa ho tobana le ditlamorao.

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: tlh, uu

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *tlh*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *uu*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 37.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** ///
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: ///
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** ///
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** ///
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la selelekela 57

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: Sefaha sa letsoho se botala ba lehodimo.
   b. Ere: Tshenolo le Geeta ke metswalle ya hlooho ya kgomo. Empa ho etsahala ntho e ka nnang ya senya setswalle sa bona. Tshenolo o ile a thola sefaha sa letsoho sa Geeta se lahlehileng. O batla ho inkela sefaha sena se setle, se botala ba lehodimo ka mmala. Empa o a tseba hore Geeta o hloname hobane se lahlehile. Pale e tswela pele ka ho re bolella hore na Tshenolo o nka qeto ya ho tshepahala kapa tjhee.
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o abelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikakanyo
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 37.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 35.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - tshepahala: Ho bua nnete kapa ho etsa ntho e lokileng.
      - ho se tshepahale: Ho se bue nnete kapa ho se etse ntho e lokileng.
      - sefaha sa letsoho: Mabenyane a rwalwang letsohong.
      - benya: Ho kganya/phatsiphatsima jwalo ka dinaledi.
      - tsota: Ho kgahliswa ke ntho, mme o e rata haholo.
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: n, o

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *n*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *o*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 38.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** ℓ
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, ℓ
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** ℓ
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** ℓ
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 59

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: Sefaha sa letsoho se botala ba lehodimo.
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 38.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - tshepa: Ho tshepa motho ho bua nnete le ho etsa seo ba reng ba tla se etsa.
      - nnete: Se hlileng se etsahetse, kapa seo e leng sa nnete.
      - leshano: Ho se bue nnete ka maikemisetso.
      - roba: Ho utlwisa bohloko kapa ho roba ho itseng, kapa ho etsa hore e se ke ya hlola e sebetsa. O ka boela wa etsa hore motho a se hlole a o tshepa ka ho se bue nnete.
      - robehile: Ntho e sa senyehileng, e utlwileng bohloko.
   b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 39.
   b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho.
      - Ka nako tse ding motho e mong le e mong o bua maka, esitana le batho ba baholo. Empa batho ba bangata ba rata ho bua nnete hobane e etsa hore ba ikutlwe ba thabile.
      - Ho bua leshano e ka ba ntho e tshopodi hobane sefahleho le mmele wa hao di ka bontsha hore o bua leshano - le ha o leka ho iketsa eka e bua nnete!
      - Ho bua nnete ho thusa ho aha tshepo pakeng tsa hao le metswalle, ba leloko le matitjhere. Batho ba tla o tshepa ha o tshepahala.
3. **Buisanang ka setshwantsho.**
   a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:
      - Botsa potso ya pele.
      - Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
      - Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
      - Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
      - Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.
4. **Dipotso:**
   a. Hobaneng batho ba bua maka?
   b. O ka nahana ka nako eo ho ileng hwa ba thata ho tshepahala?
   c. Hobaneng ha botshepehi bo le bohlokwa?

Medumo: Boeletsa ho kopanya medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo e tswakilweng:** *n+qh*
   a. Ngola didumammoho tse pedi tse arohaneng letlapeng.
   b. Kopa moithuti ho qapodisa modumo ka mong ebe o a e kopanya.
   c. Bolella baithuti ho bua mantswe a qalang kapa a sebedisang motswako oo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 40.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Neo, nama
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 59

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Sefaha sa letsoho se botala ba lehodimo
   d. Ere: Tshenolo le Geeta ke metswalle ya hlooho ya kgomo. Empa ho etsahala ntho e ka nnang ya senya setswalle sa bona. Tshenolo o ile a thola sefaha sa letsoho sa Geeta se lahlehileng. O batla ho inkela sefaha sena se setle, se botala ba lehodimo ka mmala. Empa o a tseba hore Geeta o hloname hobane se lahlehile. Pale e tswela pele ka ho re bolella hore na Tshenolo o nka qeto ya ho tshepahala kapa tjhee.
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo
      - Botsa baithuti: Ke eng seo o ka se lepang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
   a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Ho sebedisa matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong. (polelo e tobileng).
   b. Ngola polelo letlapeng: Tshenolo o ila a re: Ke bua nnete!
   c. Hlalosa DTMP DTMP ho ya ka moelelo wa taba: Mantswe a kahara matshwao a qotso ke a builweng ke Tshenolo a le feela jwalo. Sena se bitswa polelo e tobileng.
2. **Itlwaetse DTMP le baithuti.**
   a. Ngola letlapeng: Thabo: Ke robile sebapadiswa.
   b. Botsa baithuti: Re ka sebedisa matshwao a qotso ho fetolela polelo ena ho polelo e tobileng?
   c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti:
      - Kenya matshwao a qotso polelong ena:“Ke robile sebapadiswa.”
      - Ngola hore ke mang ya buileng pele ho qotso: Thabo o itse “Ke robile sebapadiswa.”
      - Ngola letshwao la feelwane pele ho matshwao a qotso: Thabo o itse, “Ke robile sebapadiswa.”
3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa DTMP ka boikemelo.**
   a. Ngola letlapeng:
      - Dineo Ke o thetsitse.
      - Pule: Ke hloka thuso.
      - Thabo: Ke ikutlwa ke sa thaba.
   b. Hlalosetsa baithuti: Sebedisa matshwao a qotso ho fetolela dipolelo tsena polelong e tobileng.
   c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phethela mosebetsi.
4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti.**
   a. Bitsa baithuti kaofela hape.
   b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
   c. Supa: Matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) a sebediswa ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong (polelo e tobileleng).

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 40.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *tlh, uu, n, o, qh, a, p, i, th, e, b, l*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 41.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho potolohisa matsoho, re a sothele ka letsohong le letona le le letshehadi.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Nana o momona nama.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 59

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Sefaha sa letsoho se botala ba lehodimo
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Ke eng seo o ka se lepang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Pale e buang ka ho bua leshano ebe o bua nnete.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
   Ere:
   a. Ke tla o qoqella pale ka ya ngwana ya neng a rata ho bua leshano haholo... e be o bua nnete.
   b. Ke tla ngola diratswana tse pedi. Se le seng e tla ba ha a bua leshano, se seng ha a bua nnete.
   c. Hopola: Seratswana ke sehlotshwana sa dipolelo ka sehlooho kapa mohopolo.
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
   a. Taka setshwantsho kapele se bontshang: Se fosahetseng seo ngwana a paleng a se etsang.
   b. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
      - Ke mang? (baphetwa)
      - Kae? (moo e etsahallang)
      - Ke eng e etshahalang e mpe?
      - Leshano ke lefe?
      - Nnete ke efe?
      - Mophetwa o ikutlwa jwang?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
   a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola. Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Seratswana sa 1 – Leshano
Ka letsatsi le leng, ngwana ya bitswang ____ o ne...
____ o ile a etsa ntho e mpe! O ile a...
____ o ile a ikutlwa a...
Ha motho e moholo a botsa, “Ho etsahetseng?” ____ o ile a mo thetsa.
O ile a re, “...”

Seratswana sa 2 – Nnete
Hamorao ____ o ile a ikutlwa a...
____ o ile a kgutlela a re, “Ke lokela ho bua nnete. Ke ...”
Motswadi o ile a re, “Ke a leboha ha o buile nnete.” ebile o...
Qetellong...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 41.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisano:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: tlholo, thuu, nanara, seponono, nqhekanyetsa
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Ke nahana ho na le motho a nqhalletseng ona.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 43.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 59

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Sefaha sa letsoho se botala ba lehodimo
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo phethela ho ngola mosebetsi wa kutlwisiso ya pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Ngola dipotso letlapeng.
   b. Ballela potso ka nngwe hodimo.
   c. Hlalosa karabo e lejeletsweng ya potso ka nngwe.
   d. Mohlala: Anna o ne a apere eng? Karabo ya rona e lokela ho re bolella ka diaparo tsa Anna.
   e. Mohlala: O nahana hore Anna a ka be a entseng? Karabo ha e yo sengolweng – baithuti ba lokela ho araba seo ba se nahanang.
   f. Bontsha baithuti hore ka tlasa potso ka nngwe ho na le qalo ya karabo. Ba hlalosetse hore ba e sebedisise ho ngola polelo.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla, mme ba ngole letsatsi le sehlooho: Kutlwisiso.
   b. Bolella baithuti ho sebedisa 'diqalo tsa karabo' tse ka tlasa potso ka nngwe mme ba ngole dikarabo ka dibukeng tsa bona.
   c. Laela baithuti ho sebedisa tsebo ya bona ya medumo ho ngola mantswe. Ba lokela ho bitsa lentswe butle ebe ba ngola medumo eo ba e utlwang.
   d. Dipotso le diqalo tsa dikarabo
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Kutlwisiso ya Mongolo/se ngotsweng

1. **Sefaha sa letsoho se ne se shebahala jwang?**
   Sefaha sa letsoho se ne se le...
2. **Ke mang ya lahlehetsweng ke sefaha sa letsoho?**
   ...o lahlehetswe ke sefaha sa letsoho.
3. **Tshenolo o ile a boloka sefaha sa letsoho kae?**
   Tshenolo o ile a boloka sefaha sa letsoho ka...
4. **Ke eng se entseng hore Tshenolo a kgutlise sefaha sa letsoho?**
   Tshenolo o ile a kgutlisa sefaha sa letsoho hobane...
5. **Geeta o ile a reng ha Tshenolo a mo fa sefaha sa hae sa letsoho?**
   Tshenolo o ile a re:...

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Pale e buang ka ho bua leshano ebe o bua nnete.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
   b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
   c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
   a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
   a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
   b. Thusa baithuti ba sokolang ho phetha mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Seratswana sa 1 – Leshano
Ka letsatsi le leng, ngwana ya bitswang ____ o ne...
____ o ile a etsa ntho e mpe! O ile a...
____ o ile a ikutlwa a...
Ha motho e moholo a botsa, “Ho etsahetseng?” ____ o ile a mo thetsa.
O ile a re, “...”

Seratswana sa 2 – Nnete
Hamorao ____ o ile a ikutlwa a...
____ o ile a kgutlela a re, “Ke lokela ho bua nnete. Ke ...”
Motswadi o ile a re, “Ke a leboha ha o buile nnete.” ebile o...
Qetellong...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 43.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Baithuti ba kgethilweng ba tla tlisa ntho kapa setshwantsho bakeng sa mosebetsi wa bona wa ho 'bontsha o bolele'

1. **Baithuti ba kgutse ba shebelle baithutimmoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: Bontsha o Bue**
   a. Tshwara ntho kapa setshwantsho seo o tla re bontsha sona.
   b. Re bollele ka ntho eo kapa setshwantsho. Ere:
      - Kajeno ke tla le bolella ka...
      - E... (boholo, boima, mmala, boreledi/mahwashe jj.)
      - E sebedisetswa...
      - Ke e rata hobane...
   c. Jwale botsa baithuti: Na le na le dipotso?
   d. Ha ho na le motho ya botsang potso, leka ka hohle ho e araba.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
   a. Ha o etsa nehelano, hopola ho:
      - Tshwara ntho kapa setshwantsho hore bohle ba se bone
      - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
      - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
      - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhahiso tsa bona.**
   a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhahiso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
   b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhahiso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: l, e

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *l*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *e*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 45.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *fv*
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: *fv*
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *fv*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *fv*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la 1 la selelekela 71

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: Modisana ya ileng a hweletsa a re, 'tau'.
   b. Ere: Pale ena ke tshomo e reretsweng ho re ruta ka bophelo. Remaketse e ne e le moshemane ya thibaneng ditsebe ya neng a disa mohlape wa dikgomo. Ka dinako tse ding ha a ikutlwa a le bodutu, o ne a hlaba mokgosi a re tau e hlasela dikgomo tsa hae. Bala pale hore o bone hore baahi ba motseng ba ile ba etsang ha Remaketse a hweletsa a re 'tau'.
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o abelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikakanyo.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 45.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 35.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - baahi ba motse: Batho ba dulang motseng, e leng sebaka se senyenyane ho feta toropo.
      - hlasela: Ho kgorohela motho o leka ho mo lematsa kapa ho mo utlwisa bohloko.
      - qhekanyetsa: Ho etsa hore motho a dumele ntho e seng nnete.
      - thetsa: Ho bapala ka motho ka boswaswi.
      - lelekisa: Ho matha ka mora motho kapa ntho e itseng ho leka ho e tshwara.
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: m, a

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *m*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *a*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 46.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** P
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, P
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** P
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** P
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 74

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: Modisana ya ileng a hweletsa, 'tau'.
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 46.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la 47.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
   a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
   a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
   b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
   c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
   d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
      - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
   e. O ka qala pale ya hao ka hore:
      - Nkgono o fumane halofo ya monamone ya hae e jwele.
      - Nkgono o qetile letsheare lohle a emetse ho ja pompong ya hae...
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Neha baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
   b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa thutswana/lejwe la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
   c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
   a. Bitsa moithuti a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
      - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
      - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
   b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona. Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lekang hore le kenyelletse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Boeletsa ho kopanya medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo e tswakilweng:** *n+tlh*
   a. Ngola didumammoho tse pedi tse arohaneng letlapeng.
   b. Kopa moithuti ho qapodisa modumo ka mong ebe o a e kopanya.
   c. Bolella baithuti ho bua mantswe a qalang kapa a sebedisang motswako oo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 48.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kantle.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Pule, pale
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 74

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Modisana ya ileng a hweletsa, 'tau'
   d. Ere: Pale ena ke tshomo e reretsweng ho re ruta ka bophelo. Remaketse e ne e le moshemane ya thibaneng ditsebe ya neng a disa mohlape wa dikgomo. Ka dinako tse ding ha a ikutlwa a le bodutu, o ne a hlaba mokgosi a re tau e hlasela dikgomo tsa hae. Bala pale hore o bone hore baahi ba motseng ba ile ba etsang ha Remaketse a hweletsa a re 'tau'.
   e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo.
      - Botsa baithuti: Ke eng seo o ka se lepang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Pale e buang ka ho bua leshano ebe o bua nnete.
   b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
      - Mofuta: Pale ya boiqapelo
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse tsheletseng. Ngola diratswana tse pedi, seratswana ka seng se be le sehlooho sa yona.
      - DMTP: Ngola polelo e nang le matshwao a qotso (polelo e tobileng).
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
   a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
   b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
   a. Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
   a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
   b. Thusa baithuti ba sokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Seratswana sa 1 – Leshano
Ka letsatsi le leng, ngwana ya bitswang ____ o ne...
____ o ile a etsa ntho e mpe! O ile a...
____ o ile a ikutlwa a...
Ha motho e moholo a botsa, “Ho etsahetseng?” ____ o ile a mo thetsa.
O ile a re, “...”

Seratswana sa 2 – Nnete
Hamorao ____ o ile a ikutlwa a...
____ o ile a kgutlela a re, Ke lokela ho bua nnete. Ke...”
Motswadi o ile a re, “Ke a leboha ha o buile nnete.” ebile o...
Qetellong...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 48.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *l, e, m, a, n, tlh, o, ts, w, p, i, b*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 49.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho potolohisa matsoho, re a sothele ka letsohong le letona le le letshehadi.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng: Puleng o pepile popi.**
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 74

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Modisana ya ileng a hweletsa, 'tau'
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Ke eng seo o ka se lepang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
   a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Pale e buang ka ho bua leshano ebe o bua nnete.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
   a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
   b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola polelo enngwe setshwantshong sa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
   a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona hae ha ba sa o qeta.

Foreimi ya ho ngola

Seratswana sa 1 – Leshano
Ka letsatsi le leng, ngwana ya bitswang ____ o ne...
____ o ile a etsa ntho e mpe! O ile a...
____ o ile a ikutlwa a...
Ha motho e moholo a botsa, “Ho etsahetseng?” ____ o ile a mo thetsa.
O ile a re, “...”

Seratswana sa 2 – Nnete
Later____ o ile a ikutlwa a...
___ o ile a kgutlela a re, “Ke lokela ho bua nnete. Ke...”
Motswadi o ile a re, “Ke a leboha ha o buile nnete.” ebile o...
Qetellong...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 49.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisano:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: lelema, emere, memela, amme, ntlhasela
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Kamora moo, ngaka e ile ya ntlhatlhoba.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 51.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 69

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Modisana ya ileng a hweletsa, 'tau'
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo taka mme re ngole karolo eo re e ratileng ka ho fetisisa paleng.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
   b. Bula mahlo ebe o re: Seo ke se ratileng ka ho fetisisa paleng ke ha…
   c. Leka hore o se ke wa sebedisa karolo e pepeneneng ya pale ho etsa mohlala.
   d. Taka setshwantsho kapele letlapeng. Ha o ntse o taka, hlalosa seo o se takang.
   e. Ngola polelo e 1–2 ka setshwantsho sa hao: Ke ratile…
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti hore ba kwale mahlo mme ba nahane ka karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
   b. Ere: Inahanele mohopolo wa hao, o seke wa sebedisa mohlala wa ka.
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba bule mahlo ebe ba buisana ka karabo le metswalle ya bona.
   d. Jwale laela baithuti ho taka karolo ena dibukeng tsa bona.
   e. Thusa baithuti ho ngola dipolelo tse 1–2 ditshwantshong tsa bona.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Buka ya mosebetsi ya DBE 1

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola:** Pale e buang ka ho bua leshano ebe o bua nnete.
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho hlaola diphoso**
   a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse tsheletseng. Ngola diratswana tse pedi, seratswana ka seng se be le sehlooho sa yona.
      - DMTP:
        - Tlhaku ya pele ya polelo ke tlhaku e kgolo.
        - Letshwao le nepahetseng le sebediswa qetellong ya polelo.
        - Matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) a sebediswa ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong (polelo e tobileleng).
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
   a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
   b. Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.
4. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
   a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa ho ngola ha lona.
   b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho hlaola diphoso tsa bona.
5. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
   b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
      - Bukeng ya DBE leqepheng la: 20
      - Ngola dinomoro ditshwantshong ho bontsha tatelano e nepahetseng.
      - Ngola polelo e le nngwe ka setshwantsho ka seng. Netefatsa hore dipolelo di qoqa pale.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 51.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Ditshwantsho le dintho tsa nnete bakeng sa moo ho pepeswang mookotaba

Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba: Thuto ya rona**
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
   - Ke ditsela tsefe tse fapaneng tseo re ka ithutang dintho tse ntjha?
   - Ke eng eo o batlang ho ithuta yona?
   - O nahana hore sekolo se bohlokwa bakeng sa bashemane ho feta banana, kapa se bohlokwa bakeng sa bona ka bobedi? Hobaneng?
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti.**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 53.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
   a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
   b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao: “Thuto ke sebetsa se matla ka ho fetisisa seo o ka se sebedisang ho fetola lefatshe.” ka Mopresidente Nelson Mandela
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti.**
   a. Botsa: Na o ka mpolella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
   b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
   c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Qotso ena e re ruta hore batho ba bangata ba nahana hore o hloka dibetsa ho tlisa phethoho lefatsheng. Empa Mopresidente Mandela o ne a tseba hore sebetsa se matla ka ho fetisisa ke thuto. O ne a bolela hore ka ho ithuta le ho eketsa tsebo, re ka sebedisa bokgoni ba rona ho tlisa phethoho e molemo lefatsheng.

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: t, d

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *t*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *d*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 55.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** q
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: q
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** q
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** q
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la 1 la selelekela 85

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: Bophelo ntle le meedi.
   b. Ere: Pale ya nnete ya Rebeca Gyumi e etsahalla Tanzania. Bophelo ba hae bohle, ba lelapa la habo Rebeca ba ne ba mo kgothaletsa ho ithuta. Le ha ba ne ba mo tshehetsa, banana ba bangata ba ne ba tlohela sekolo ho ya nyalwa. Bala ka bophelo ba Rebeca ho bona seo a ileng a se etsa bakeng sa thuto ya banana ba Tanzania.
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o abelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa Ditekolo.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 55.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 53.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - Tanzania: Naha e fumanwang Afrika Botjhabela, e nang le thaba e hodimo ka ho fetisisa.
      - thuto: Ho ithuta sekolong kapa ho tswa ho batho ba bang hore o tsebe ho feta mme o kgone ho etsa dintho tse ntjha.
      - moedi: ntho e sa fihlellweng habonolo/ Sebaka/ boemo bo hodimodimo.
      - dumella: Ho fa motho monyetla wa ho etsa seo a batlang ho se etsa.
      - leqwetha: Motho ya ithutileng molao ya thusang batho ka mathata a amanang le molao.
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: s, w

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *s*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *w*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 56.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** Q
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, Q
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** Q
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** Q
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 87

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: Bophelo ntle le meedi.
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 56.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - thuto: dikahare tsa seo o ithutang sona sekolong jwaloka dipalo, ho bala kapa saense.
      - ho ithuta: Ho qeta nako o ithuta kapa o ikwetlisa hore o hopole kapa o utlwisise ho itseng.
      - motho ya nang le mangolo a dithuto tse phahameng: Ho feta mohatong o itseng wa sekolo (jwaloka ho qeta sekolo se tlase kapa se phahameng).
      - mokete wa dikapeso: Mokete o ikgethileng ha batho ba qetile dithuto tsa bona mme ba abelwa ditifikeiti tsa dithuto tsa bona.
      - mosebetsi: seo motho a o etsang ho fana ka molemo o itseng bakeng sa moputso, jwaloka ho ba titjhere, ngaka kapa senono.
   b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.

2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 57.
   b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho:
      - Letsatsi ka leng la sekolo, dimilione tsa bana lefatsheng ka bophara ba ithuta dintho tse ntjha, feela jwaloka wena.
      - Hoo e ka bang dinaha kaofela lefatsheng di na le dikolo.
      - Ho ithuta ho ka etsahala le kantle ho phaposi ya sekolo! Re ka ithuta dintho metswalleng, dibukeng, dikomporong, di museamong le dinthong tsa tlhaho.

3. **Buisanang ka setshwantsho.**
   a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:
      - Botsa potso ya pele.
      - Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
      - Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
      - Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
      - Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.

4. **Dipotso:**
   a. Hobaneng o nahana hore ho ya sekolong ho bohlokwa?
   b. Ha o ka ba le monyetla wa ho kgetha thuto enngwe e ntjha sekolong, e ka ba thuto efe?
   c. Ke mang e mong eo o ka ithutang ho yena, kantle ho titjhere wa hao?

Medumo: Boeletsa ho kopanya medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo e tswakilweng:** *n+tsh*
   a. Ngola didumammoho tse pedi tse arohaneng letlapeng.
   b. Kopa moithuti ho qapodisa modumo ka mong ebe o a e kopanya.
   c. Bolella baithuti ho bua mantswe a qalang kapa a sebedisang motswako oo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 58.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Qenehelo, qaqile
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 87

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Bophelo ntle le meedi
   d. Ere: Pale ya nnete ya Rebeca Gyumi e etsahalla Tanzania. Bophelo ba hae bohle, ba lelapa la habo Rebeca ba ne ba mo kgothaletsa ho ithuta. Le ha ba ne ba mo tshehetsa, banana ba bangata ba ne ba tlohela sekolo ho ya nyalwa. Bala ka bophelo ba Rebeca ho bona seo a ileng a se etsa bakeng sa thuto ya banana ba Tanzania.
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo
      - Botsa baithuti: Ka dinako tse ding re lokela ho etsa dikahlolo tseo e leng tsa rona ka se etsahalang paleng. O nahanang ka qeto e entsweng ke mophetwa / kapa se entsweng ke mophetwa?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Ha ho disebediswa tse hlokahalang.

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
   a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Ho sebedisa lekopanyi 'le' ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.
   b. Ngola polelo letlapeng:
   Ke mathetse phakeng. Ke bapatse moswinking.
   Ke mathetse phakeng ebile ke bapetse moswinking.
   c. Hlalosa DTMP DTMP ho ya ka moelelo wa taba:
      - Re sebedisa 'le' ho kopanya menahano e mmedi kapa dintho.
      - Menahano e lokela ho amana.
      - Ho mathela phakeng le ho bapala moswinking di a amana, ka hoo, re ka di kopanya ka lentswe 'ebile'.

2. **Itlwaetse DTMP le baithuti.**
   a. Ngola letlapeng: Ke rata dikatse. Ke rata dintja.
   b. Botsa baithuti: Re ka kopanya jwang dipolelo tsena tse pedi?
   Kopanya dipolelo tsena tse pedi o sebedisa 'le':
      - Tlosa kgutlo polelong ya pele.
      - Ngola 'le' pakeng tsa dipolelo tse pedi.
      - Ngola kgutlo qetellong ya polelo.
      - Polelo e ntjha: Ke rata dikatse le dintja.

3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa DTMP ka boikemelo.**
   a. Ngola letlapeng:
      - O ja reisi. O ja nama ya kgoho.
      - O tsamaile. Ha a sa kgutla.
      - Ke tla mmitsa. Ke tla bua le yena.
   b. Hlalosetsa baithuti: Sebedisa makopanyi 'le, ebile, mme' ho kopanya dipolelo tsena.
   c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phethela mosebetsi.

4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti.**
   a. Bitsa baithuti kaofela hape.
   b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
   c. Supa: Lekopanyi 'le' le sebediswa ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 58.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *t, d, s, w, n, tsh, a, m, i, l, e, o*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 59.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:** *Ke qadile ho ba qoqela.*
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 87

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Bophelo ntle le meedi
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Ka dinako tse ding re lokela ho etsa dikahlolo tseo e leng tsa rona ka se etsahalang paleng. O nahanang ka qeto e entsweng ke mophetwa / kapa se entsweng ke mophetwa?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Sebaka kapa ntho eo o e ratang ka ho fetisisa sekolong.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
   a. Ere: Ke tla ngola ka dintho tseo ke di ratang ka ho fetisisa sekolong. Ke rata...
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
   a. Taka setshwantsho kapele se bontshang: Dintho tseo ke di ratang ka ho fetisisa sekolong.
   b. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
      - Thuto eo ke e ratang ka ho fetisisa
      - Sebaka seo ke se ratang ka ho fetisisa
      - Thuto eo ke mo ratang ka ho fetisisa
      - Motho eo ke mo ratang ka ho fetisisa
      - Maikutlo a ka
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
   a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola. Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Ke kena sekolo ____.
Ntho eo ke e ratang ka ho fetisisa sekolong ke...
Ke e rata hobane...
Hape ke rata...
Sebaka seo ke se ratang ka ho fetisisa sekolong ke...
Motho eo ke mo ratang ka ho fetisisa sekolong ke...
Ke ikutlwa ke ____ sekolong hobane...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 59.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisano:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: tatile, dumisa, sesane, wetse, ntshosetsa
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Montsheng a re katse eo ha e ntshabe.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 61.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 83

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Bophelo ntle le meedi
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo phethela ho ngola mosebetsi wa kutlwisiso ya pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Ngola dipotso letlapeng.
   b. Ballela potso ka nngwe hodimo.
   c. Hlalosa karabo e lejeletsweng ya potso ka nngwe.
   d. Mohlala: Anna o ne a apere eng? Karabo ya rona e lokela ho re bolella ka diaparo tsa Anna.
   e. Mohlala: O nahana hore Anna a ka be a entseng? Karabo ha e yo sengolweng – baithuti ba lokela ho araba seo ba se nahanang.
   f. Bontsha baithuti hore ka tlasa potso ka nngwe ho na le qalo ya karabo. Ba hlalosetse hore ba e sebedisise ho ngola polelo.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla, mme ba ngole letsatsi le sehlooho: Kutlwisiso.
   b. Bolella baithuti ho sebedisa 'diqalo tsa karabo' tse ka tlasa potso ka nngwe mme ba ngole dikarabo ka dibukeng tsa bona.
   c. Laela baithuti ho sebedisa tsebo ya bona ya medumo ho ngola mantswe. Ba lokela ho bitsa lentswe butle ebe ba ngola medumo eo ba e utlwang.
   d. Dipotso le diqalo tsa dikarabo.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Kutlwisiso ya Mongolo/se ngotsweng

1. **Pale ena ke ya mofuta ofe?**
   Pale ena ke ya boiqapelo.
2. **Pale ena e etsahalla kae?**
   Pale ena e etsahalla...
3. **Lebitso la sekolo sa poraemari sa Rebeca ke eng?**
   Sekolo sa Rebeca se ne se bitswa...
4. **Ke eng eo Rebeca a ileng a e elellwa sekolong se phahameng?**
   Rebeca o ile a elellwa hore...
5. **Ke molao ofe oo Rebeca a neng a batla ho o fetola?**
   Rebeca o ne a batla ho fetola molao o reng...

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Sebaka kapa ntho eo o e ratang ka ho fetisisa sekolong.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
   b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
   c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
   a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
   a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
   b. Thusa baithuti ba sokolang ho phethela mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Ke kena sekolo ____.
Ntho eo ke e ratang ka ho fetisisa sekololong ke...
Ke e rata hobane...
Hape ke rata...
Sebaka seo ke se ratang ka ho fetisisa sekolong ke...
Motho eo ke mo ratang ka ho fetisisa sekolong ke...
Ke ikutlwa ke ____ sekolong hobane...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 61.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Baithuti ba kgutse ba shebelle baithutimmoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: O abelana ditaba tsa hae**
   a. Re bolelle hore ditaba tsa hao di ka eng: Ere:
      - Kajeno ke tla le bolella ka...
      - Ebe o arolelana ditaba tsa hao.
      - Re bolelle se etsahetseng ka tatellano e nepahetseng.
      - Re bolelle dintlha tsa bohlokwa tsa ditaba tsa hao.
      - Qetella ka ho re bollela ka moo ditaba tsa hao di ileng tsa etsa hore o ikutlwe ka teng.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
   a. Ha o abelana taba tsa hao hopola ho:
      - Re bolella hore ditaba tsa hao di ka eng
      - Re bolella hore di etsahetse neng
      - Re bolella hore di etsahelletse mang
      - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
      - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
      - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhahiso tsa bona.**
   a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhahiso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
   b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhahiso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: b, u

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *b*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *u*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 63.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** 𝒻
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: 𝒻
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** 𝒻
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** 𝒻
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la selelekela 99

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: Boitseki ba Malala ba ditokelo tsa thuto.
   b. Ere: Pale ena ya nnete e etsahetse selemong sa 2012, e seng kgale haholo. Malala le ba lelapa la hae ba ne ba iphelela karolong e nang le kgotso ya Pakistan. Empa Taliban, e leng sehlopha sa banna se neng se phela ka melao e thata ya bodumedi le ho qobella batho ho phela ka tsela e itseng, a ile a kena motseng ba nka sebaka seo. Ba ile a qobella banana hore ba tlohele sekolo. Malala le ba lelapa la habo ba ne ba sa dumellane le sena, mme ba ile ba iteta sefuba sa ho lwana kgahlano le seo. Empa ho ile ha etsahalang ka Malala? Mamela pale ena e kgahlisang ho tseba.
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o abelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikgokahano
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 63.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 53.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - Pakistan: Naha e fumanwang Asia Borwa, e tsebahalang ka dithaba tse hodimo le dijo tse nang le tatso e monate.
      - monyetla: Ho fumana sebaka kapa nako ya ho etsa ntho e ntle, jwalo ka ho ithuta kapa ho leka mosebetsi o motjha.
      - thibela: Ho etsa molao wa ho se dumelle ntho e itseng.
      - thibetswe: Ntho e sa dumellwang, kapa e sa tsamaisaneng le melao.
      - boloko: sebaka inthaneteng moo batho ba ngolang mehopolo ya bona le dipale hore batho ba bang ba di bale.
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:

Dikarete tsa Medumo: k, j

Padiso

1. **Boeletsa modumo 1:** *k*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
2. **Boeletsa modumo 2:** *j*
   a. Qapodisa modumo makgetlo x3.
   b. Bontsha baithuti Karete ya Modumo mme o qapodise modumo x3.
   c. Bolella baithuti ba o mamele, ebe ba pheta modumo oo.
   d. Bolella baithuti hore ba bolele mantswe a qalang kapa a sebedisang modumo oo.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 64.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** R
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, R
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** R
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng, lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** R
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 101

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: Boitseki ba Malala ba ditokelo tsa thuto
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 64.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la 65.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
   a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
   a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
   b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
   c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
   d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
      - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
   e. O ka qala pale ya hao ka hore:
      - Bana ba ne ba batlana le .....
      - Katiba ya kgale ya dikapeso e ile ya tswa ka khabotong ya wela fatshe.
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Neha baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
   b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa 'thutswana/lejwe' la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
   c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
   a. Bitsa moithuti a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
      - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
      - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
   b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona. Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lekang hore le kenyelletse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Boeletsa ho kopanya medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo e tswakilweng:** *tsh+w*
   a. Ngola didumammoho tse pedi tse arohaneng letlapeng.
   b. Kopa moithuti ho qapodisa modumo ka mong ebe o a e kopanya.
   c. Bolella baithuti ho bua mantswe a qalang kapa a sebedisang motswako oo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 66.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kantle.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Rona, rora
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 95

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Boitseki ba Malala ba ditokelo tsa thuto
   d. Ere: Pale ena ya nnete e etsahetse selemong sa 2012, e seng kgale haholo. Malala le ba lelapa la hae ba ne ba iphelela karolong e nang le kgotso ya Pakistan. Empa Taliban, e leng sehlopha sa banna se neng se phela ka melao e thata ya bodumedi le ho qobella batho ho phela ka tsela e itseng, a ile a kena motseng ba nka sebaka seo. Ba ile a qobella banana hore ba tlohele sekolo. Malala le ba lelapa la habo ba ne ba sa dumellane le sena, mme ba ile ba iteta sefuba sa ho lwana kgahlano le seo. Empa ho ile ha etsahalang ka Malala? Mamela pale ena e kgahlisang ho tseba.
   e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikgokahano
      - Botsa baithuti: A na o ka etsa dikgokahano paleng ena? Na sena se kile sa etsahala ho wena kapa ho motho eo o mo tsebang?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Sebaka kapa ntho eo o e ratang ka ho fetisisa sekolong.
   b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
      - Mofuta: Ditaba tsa bophelo ba ka
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse supileng.
      - DMTP: Ngola polelo o sebedisa lekopanyi 'le'.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
   a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
   b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
   a. Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
   a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
   b. Thusa baithuti ba sokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Ke kena sekolo ____.
Ntho eo ke e ratang ka ho fetisisa sekololong ke...
Ke e rata hobane...
Hape ke rata...
Sebaka seo ke se ratang ka ho fetisisa sekolong ke...
Motho eo ke mo ratang ka ho fetisisa sekolong ke...
Ke ikutlwa ke ____ sekolong hobane...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 66.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *b, u, k, j, tsh, w, a, n, e, l, r, o*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 67.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Rona re ne re rerela Rori.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 95

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Boitseki ba Malala ba ditokelo tsa thuto
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikgokahano
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: A na o ka etsa dikgokahano paleng ena? Na sena se kile sa etsahala ho wena kapa ho motho eo o mo tsebang?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
   a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Sebaka kapa ntho eo o e ratang ka ho fetisisa sekolong.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
   a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
   b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola polelo enngwe setshwantshong sa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
   a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona hae ha ba sa o qeta.

Foreimi ya ho ngola:

Ke kena sekolo ____.
Ntho eo ke e ratang ka ho fetisisa sekololong ke...
Ke e rata hobane...
Hape ke rata...
Sebaka seo ke se ratang ka ho fetisisa sekolong ke...
Motho eo ke mo ratang ka ho fetisisa sekolong ke...
Ke ikutlwa ke ____ sekolong hobane...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 67.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisano:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: bobebe, utolla, kokona, jowe, tshweu
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Sa hore ke makopo ke tshwana le tshwene.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 69.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 99

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: Boitseki ba Malala ba ditokelo tsa thuto
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo sebetsa ka dihlopha ho tshwantshisa pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Ere: Ha re tshwantshisa pale re leka ho:
      - Ho hopola seo mophetwa a se bolelang le seo a se etsang
      - Bua le ho etsisa mophetwa eo re mo tshwantshisang
      - Sebedisa a mang a mantswe a mophetwa eo re mo tshwantshisang
   b. Bontsha baithuti ka bokgutshwanyane ka moo o ka etsisang emong wa baphetwa.
   c. Leka hore o se ke wa kgetha mophetwa wa sehlooho e le mohlala wa hao.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bala hore baphetwa ba ba kae paleng.
   b. Arola baithuti ka dihlopha tse lekanang le palo ya baphetwa. Mohlala, ha baphetwa ba le 5 paleng, etsa dihlopha tse 5 tsa baithuti.
   c. Moithuti ka mong sehlopheng a fuwe karolo ya mophetwa.
   d. Ntshetsa baithuti kantle kapa sebakeng se bulehileng.
   e. Bolella dihlopha ho tshwantshisa pale. Ba lokela ho:
   f. Hopola seo mophetwa a se etsang le seo a se buang
   g. Etsisa mophetwa ka puo le diketso
   h. Sebedisa a mang a mantswe a mophetwa eo ba mo tshwantshisang
   i. Ha baithuti ba ntse ba tshwantshisa pale, tsamatsamaya o nne o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Buka ya mosebetsi ya DBE 1

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola:** Sebaka kapa ntho eo o e ratang ka ho fetisisa sekolong.
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho hlaola diphoso**
   a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse supileng.
      - DMTP:
        Tlhaku ya pele ya polelo ke tlhaku e kgolo.
        Letshwao le nepahetseng le sebediswa qetellong ya polelo.
        Lekopanyi 'le' le sebediswa ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
   a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
   b. Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.
4. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
   a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa ho ngola ha lona.
   b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho hlaola diphoso tsa bona.
5. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
   b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
      - Bukeng ya DBE leqepheng la: 28
      - Phethela mosebetsi wa 'Ha re Ngole'.
      - DBE leqepheng la 81

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 69.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa Padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho melawana ya sekolo e dumela, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Tjhoko le letlapa la ho ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
   b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
   c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
   d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
   e. Baithuti ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
   f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
   g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'yena ya bapalang' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. Ngola medumo e 5 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
   a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
   b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
   c. Na o sebedisitse medumo e 5 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 5 feela.
11. Rorisa baithuti bohle ka boikitlaetso ba bona.

Mongolo: Bontshahatsa ho phatlalatsa sengolwa sa hao

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Mohlala wa Titjhere: mosebetsi wa ho ngola

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Pele o qala ka dithuto, lokisa letlapa bakeng sa thuto ena.**
   a. Kgetha o mong wa mesebetsi ya ho ngola e entsweng kotareng. Taka mme o ngole mohlala wa mosebetsi oo letlapeng.
   b. Kenyelletsa phoso ya DMTP ya kotareng eo jwaloka ha: Tlhaku e qalang polelo e le tlhaku e nyenyane.
2. **Tsebisa baithuti ka ho phatlalatsa.**
   a. Ere: Bekeng ena re tla phatlalatsa karolo ya sengolwa sa rona eo re e ngotseng kotareng ena.
   b. Ere: Ha re phatlalatsa sengolwa sa rona, re se lokisetsa ho se abelana le batho ba bang. Re kgetha mosebetsi wa rona o motle ka ho fetisisa, o hlakileng, ho o abelana le ba bang hore ba o bale mme o ba natefele.
   c. Supa moralo wa hao letlapeng. Hlalosa hore ke mosebetsi wa ho ngola o kgethilweng ho phatlalatswa.
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho phatlalatsa letlapeng.**
   a. Taka mme o ngole sengolwa sa hao letlapeng hape. Etsa sena ka makgethe mme o kenyelletse dintlha tse ding.
   b. Balla mongolo wa moralo wa hao hodimo.
   c. Supa phoso eo o e entseng ya DMTP. Ere: Ke entse phoso. Tlhaku ya pele ya polelo, ha e kgolo. Nka lokisa tsena ha ke phatlalatsa.
   d. Ngola polelo hape ka makgethe.
   e. Supa DMTP e lokisitsweng: Tlhaku ya pele ya polelo e kgolo.

Padisommoho: Bontshahatsa ho phatlalatsa sengolwa sa hao

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Mohlala wa Titjhere: mosebetsi wa ho ngola wa Kotara ya 1

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Tjhoko le letlapa la ho ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
   b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
   c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
   d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
   e. Baithuti ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
   f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
   g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'yena ya bapalang' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. Ngola medumo e 6 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
   a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
   b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
   c. Na o sebedisitse medumo e 6 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 6 feela.
11. Rorisa baithuti bohle ka boikitlaetso ba bona.

Mongolo: Baithuti ba inahane mme ba kgethe

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Dibuka tsa baithuti tsa ho ngolla

Maqephe a A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Pele o qala ka dithuto, hlophisa moralo o phatlaladitsweng leqepheng.**
   a. Kopollela setshwantsho le sengolwa sa hao tse phatlaladitsweng pampiring ho bontsha baithuti.
   b. Etsa bonnete ba hore o boloka moralo wa hao o phatlaladitsweng hore o tle o o sebedise bakeng sa thuto ya ho nehelana.
2. **Laela baithuti ho nahane ka dingolwa tsa bona tsa kotara.**
   a. Fa baithuti nako ya ho bala dingolwa tsa bona tsa kotara.
   b. Botsa: Ke mosebetsi ofe wa hao o o ratileng ka ho fetisisa kotareng ena?
   c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana mosebetsi wa bona oo ba o ratileng ka ho fetisisa kotareng.
3. **Laela baithuti ho kgetha karolo ya sengolwa eo ba tla e phatlalatsa.**
   a. Botsa: Ke karolo efe ya sengolwa eo o tla e phatlalatsa kotareng ena?
   b. Fa baithuti nako ya ho kgetha sengolwa seo ba tla se phatlalatsa.
   c. Laela baithuti ho bolella metswalle ya bona ka mosebetsi wa ho ngola oo ba tla o phatlalatsa.
4. **Laela baithuti ho phatlalatsa leqepheng le le leng hore mosebetsi wa bona o kgone ho pepeswa.**
   a. Ere: Ha re phatlalatsa ha re ngolle dibukeng tsa rona jwaloka tlwaelo. Re ngolla leqepheng hore re kgone ho abelana mosebetsi wa rona ha bobebe.
   b. Bontsha baithuti mohlala wa hao wa mosebetsi o phatlaladitsweng leqepheng.
   c. Fana ka dipampiri bakeng sa ho phatlalatsa.
5. **Laela baithuti hore ba qale ho phatlalatsa.**
   a. Ere: Jwale phatlalatsa mosebetsi wa hao. Hopola ho o ngola ka makgethe, le ka ho hlaka hore o lokele ho abelanwa le batho ba bang.

Padisommoho: Baithuti ba inahane mme ba kgethe

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Dibuka tsa baithuti tsa ho ngolla

Maqephe a A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Tjhoko le letlapa la ho ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
   b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
   c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
   d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
   e. Baithuti ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
   f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
   g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'yena ya bapalang' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. Ngola medumo e 7 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
   a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
   b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
   c. Na o sebedisitse medumo e 7 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 7 feela.
11. Rorisa baithuti bohle ka boikitlaetso ba bona.

Mongolo: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dibuka tsa baithuti tsa ho ngolla

Maqephe a A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tsebisa baithuti ho phatlalatsa hape.**
   a. Ere: Kajeno re tla qetella ho phatlalatsa karolo ya sengolwa sa rona.
   b. Ere: Ha re phatlalatsa sengolwa sa rona, re se lokisetsa ho se abelana le batho ba bang. Re kgetha mosebetsi wa rona o motle ka ho fetisisa, o hlakileng, ho o abelana le ba bang hore ba o bale mme o ba natefele.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ka ho phatlalatsa.**
   a. Ere: Tswela pele ho phatlalatsa mosebetsi wa hao wa maobane. Hopola hore o be makgethe, mme o hlake hore o ka abelanwa le batho ba bang.
3. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe.**
   a. Thusa baithuti ba sokolang ho kgetha le ho phatlalatsa karolo ya sengolwa sa bona.

Padisommoho: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Dibuka tsa baithuti tsa ho ngolla Maqephe a A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Ngola: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Dibuka tsa baithuti tsa ho ngolla

Maqephe a A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. Ngola medumo e 8 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
   a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
   b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
   c. Na o sebedisitse medumo e 8 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 8 feela.
11. Rorisa baithuti bohle ka boikitlaetso ba bona.

Mongolo: Bontshahatsa ho nehelana ka mosebetsi wa hao

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tsebisa baithuti ka ho nehelana.**
   a. Ere: Bekeng ena re tla nehelana ka mosebetsi wa rona oo re o phatlaladitseng.
   b. Ere: Ha re nehelana ka sengolwa sa rona, re se abelana le batho ba bang. Re hlalosa setshwantsho sa rona, mme re bale sengolwa. Re buela hodimo ka ho hlaka hore re utlwahale.
   c. Ere: Ha re qetile ho bua, re ka tsamatsamaya ka phaposing ho bontsha bana ba bang setshwantsho sa rona.
   d. Ere: Ha baithuti ba bang ba nehelana, re mamela ka hloko. Re ba mosa, mme re opa diatla ha a qetile.
2. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho nehelana ho baithuti.**
   a. Phahamisa o bontshe moralo wa hao o phatlaladitsweng hore bohle ba o bone.
   b. Hlalosa setshwantsho sa hao ka bokgutshwanyane mme o bale sengolwa. Bontshahatsa ho buela hodimo ka ho hlaka hore bohle ba utlwe.
   c. Laela baithuti ho o opela diatla ha o qetile.
3. **Tsamatsamaya ka phaposing o bontshe bohle setshwantsho sa hao.**
4. **Laela baithuti ho itokisetsa ho nehelana.**
   a. Ere: Nahana ka polelo e hlalosang setshwantsho sa hao mme o itlwaetse ho bala sengolwa sa hao.
5. **Fa baithuti metsotso e mmalwa ho nahana le ho bala.**
6. **Laela baithuti ho nehelana le motswalle.**
   a. Laela baithuti ho hlalosa setshwantsho sa bona le ho balla motswalle sengolwa sa bona.

Padisommoho: Bontshahatsa ho nehelana ka mosebetsi wa hao

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Ntshetsopele ya thuto e fetileng.

Ho Ngola: Bontshahatsa ho nehelana ka mosebetsi wa hao

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Ntshetsopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Tjhoko le letlapa la ho ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
   b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
   c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
   d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
   e. Baithuti ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
   f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
   g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'ho' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. Ngola medumo e 9 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
   a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
   b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
   c. Na o sebedisitse medumo e 9 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 9 feela.
11. Rorisa baithuti bohle ka boikitlaetso ba bona.

Padisommoho: Baithuti ba nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tsebisa baithuti ho nehelana hape.**
   a. Ere: Hopolang hore bekeng ena re tla nehelana ka sengolwa sa rona se phatlaladitsweng.
   b. Ere: Ha re nehelana ka sengolwa sa rona, re se abelana le batho ba bang. Re hlalosa setshwantsho sa rona, mme re bale sengolwa. Re buela hodimo ka ho hlaka hore re utlwahale.
   c. Ere: Ha re qetile ho bua, re ka tsamatsamaya ka phaposing ho bontsha bana ba bang setshwantsho sa rona.
2. **Ere: Ha baithuti ba bang ba nehelana, re mamela ka hloko. Re ba mosa, mme re opa diatla ha a qetile.**
3. **Bitsa baithuti hore ba nehelane le phaposi.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
   d. Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.

Ho Ngola: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:

Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo and maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
   b. Ke tla bua lentswe.
   c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
   d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
   e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
   f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Hlama ya ho bapala, plastisini, dikwaelana tsa dibotlolo, ulu, pasta, jj.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Padisommoho: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo and maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
   b. Ke tla bua lentswe.
   c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
   d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
   e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
   f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Hlama ya ho bapala, plastisini, dikwaelana tsa dibotlolo, ulu, pasta, jj.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Padisommoho: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Ha ho disebediswa tse hlokahalang.

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo and maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
   b. Ke tla bua lentswe.
   c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
   d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
   e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
   f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Hlama ya ho bapala, plastisini, dikwaelana tsa dibotlolo, ulu, pasta, jj.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Padisommoho: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Ngola: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Hlama ya ho bapala, plastisini, dikwaelana tsa dibotlolo, ulu, pasta, jj.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Padisommoho: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Ngola: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Ha ho disebediswa tse hlokahalang.

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo and maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
   b. Ke tla bua lentswe.
   c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
   d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
   e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
   f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Hlama ya ho bapala, plastisini, dikwaelana tsa dibotlolo, ulu, pasta, jj.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Padisommoho: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Ngola: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO: Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO: Metsotso e 30

DISEBE-DISWA: Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule Dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO: Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

KOTARA YA 2
LEANO LA HO RUTA

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ditshwantsho le dintho tsa nnete bakeng sa moo ho pepeswang mookotaba

Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba:** *Re a ikwetlisa*
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
   - *Ke dintho dife tseo re ka ikwetlisang tsona?*
   - *Hobaneng re ikwetlisa? Hobaneng ho le bohlokwa?*
   - *O ikutlwa jwang ha o ikwetlisa ho etsa ho itseng?*
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti.**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 72.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
   a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
   b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao:
      Ka tsamaya ka tsatsi le leng.
      Ka kopana le bana ba bang.
      Ba mpotsa hore ke tswa kae.
      Ka re ke tswa, ke tswa sekolong.
      Sekolong re etsa ditlhakiso.
      Ditlhakiso, tlhakiso tsa mmele

      (Fetolela ditlhakiso tsa mmele ho: ditlhakiso tsa mongolo, ditlhakiso tsa mopeleto, ditlhakiso tsa dipalo, jwalojwalo).
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti.**
   a. Botsa: Na o ka mpolella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
   b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
   c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Thothokiso ena e elelliswa bana hore ho nka nako ho ithuta dintho tse ntjha. Tse ding tsa dintho di hloka boitlhakisetso pele o ka le tsebo le bokgoni ba ho etsa ntho ka sebete. E ruta bana ka bohlokwa ba ho etsa ditlhakiso ha ba batla ho ithuta ntho e itseng.

Medumo: Boeletsa medumo yohle e rutilweng Kotareng ya 1

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Karete ya Medumo ya Kotara ya 1

Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso khapheteng kapa fatshe pela hao.**
   a. Bolella baithuti hore ba mamele ha o bitsa mabitso a bona.
   b. Ha o ntse o bitsa lebitso la moithuti, a bale modumo kareteng ya modumo e phahamisitsweng.
   c. Bitsa lebitso la moithuti e mong. Moithuti enwa a bue lentswe le qalang kapa le sebedisang modumo oo.
   d. Etsa sena kapele, e be jwaloka papadi e monate empa o hlokomele baithuti ba sokolang.
   e. Ha moithuti a etsa phoso ere, “Mamela ka hloko,” ebe o bua modumo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 74.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Matlafatsa ho ngola ka thello

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa tlapangollong hore polelo/dipolelo tse latelang di ngolwang jwang:**
   - Ba ile ba utlwa ho qhoma ho re qhuu khoneng.
   - O qadile a e sebedisetsa ntho tse molemo.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo o qalang, moo o lebang teng le sebaka se pakeng tsa mantswe.
   b. Laela baithuti ho ngolo polelo/dipolelo ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole popo, boholo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa moithuti ka mong.
   d. Fana ka tshehetso ho baithuti ba hlokang thuso.
3. **Kgothaletsa baithuti ho ela hloko lebelo la ho ngola le ho ngola ka nepo.**
   a. Ha bongata ba baithuti bo qetile, ere 'emisang'.
   b. Bolella baithuti hore ba hlokomele hore ba se ba le hole ha ka kang.
   c. Ha ba sa qeta, ba bolelle hore ba leke ho ngola kapele hosane.
   d. Hape kopa baithuti ho bapisa mongolo wa bona le wa hao o letlapeng.
   e. Ba kope hore ba hlokomele hore ba entse diphoso tse kae.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la 1 la selelekela 119

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Mohale o etsa bolo*.
   b. Ere: *Pale ena e ka moshemane ya bitswang Mohale ya batlang ho bapala bolo ya maoto le bana ba baholo empa a le dihlong ho ba kopa. O ile a hloleha ho raha bolo, yaba o ikwetlisetsa hae. O ne a se na bolo ya maoto yaba o iketsetsa yona ka dintho tseo a di fumaneng ka tlung. Mohale o ikwetlisa ho raha bolo ya hae ya maiketsetso letsatsi le letsatsi. Ha a se a ikwetlisitse haholo, o ile a bapala bolo hantle yaba ho etsahala ntho e mo thabisang.*
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikakanyo.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 74.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 72.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *tlolatlola: Ho kgona ho ya hodimo le tlase ha e otla fatshe.*
      - *phuthetswe: Ho kwahela ntho ka pampiri, polasitiki kapa lesela.*
      - *e entsweng hae: Ntho e entsweng hae ho sebediswa dintho tseo o nang le tsona, e sa rekwang lebenkeleng.*
      - *ho hlaba ntlha: Ho fumana ntlha ka ho rahela bolo letanteng.*
      - *ho hlajwa ke dihlong: Ho ba dihlong kapa ho se phuthulohe ha se itseng se sa tsamaya hantle.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo yohle e rutilweng Kotareng ya 1

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Karete ya Medumo ya Kotara ya 1

Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso khapheteng kapa fatshe pela hao.**
   a. Bolella baithuti hore ba mamele ha o bitsa mabitso a bona.
   b. Ha o ntse o bitsa lebitso la moithuti, a bale modumo kareteng ya modumo e phahamisitsweng.
   c. Bitsa lebitso la moithuti e mong. Moithuti enwa a bue lentswe le qalang kapa le sebedisang modumo oo.
   d. Etsa sena kapele, e be jwaloka papadi e monate empa o hlokomele baithuti ba sokolang.
   e. Ha moithuti a etsa phoso ere, “Mamela ka hloko,” ebe o bua modumo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 75.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Matlafatsa ho ngola ka thello

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa tlapangollong hore polelo/dipolelo tse latelang di ngolwang jwang:**
   E mong yena o re ho na le diqwabi.
   Mme o ile a re tsholela bohobe ka tlhapi.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo o qalang, moo o lebang teng le sebaka se pakeng tsa mantswe.
   b. Laela baithuti ho ngolo polelo/dipolelo ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole popo, boholo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa moithuti ka mong.
   d. Fana ka tshehetso ho baithuti ba hlokang thuso.
3. **Kgothaletsa baithuti ho ela hloko lebelo la ho ngola le ho ngola ka nepo.**
   a. Ha bongata ba baithuti bo qetile, ere 'emisang'.
   b. Bolella baithuti hore ba hlokomele hore ba se ba le hole ha ka kang.
   c. Ha ba sa qeta, ba bolelle hore ba leke ho ngola kapele hosane.
   d. Hape kopa baithuti ho bapisa mongolo wa bona le wa hao o letlapeng.
   e. Ba kope hore ba hlokomele hore ba entse diphoso tse kae.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 121

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: *Mohale o etsa bolo*.
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 75.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *ikwetlisa: Ho etsa ntho e le nngwe hangata ho etsa hore o e etsahale hantle.*
      - *boiteko: Ho sebetsa ka thata ho etsa ntho e itseng.*
      - *ntlafala: Ho etsa ntho ka tsela e betere ho feta pele.*
      - *ikemiseditse: Ho mamella le ho leka hape le ha ntho e ka e le thata.*
      - *tiisetso: Ho tswela pele ho sebetsa nthong hape le hape, le ha e nka nako ho ntlafala.*
   b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 76.
   b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho:
      - *Ho ikwetlisa hore thusa ho ntlafatsa tsebo. Ha re etsa ntho ka makgetlo, re a ntlafala tsebong ya yona. Re ka qala re sa etse hantle qalong, empa lekgetlo le leng le le leng ha re ikwetlisa, re a ithuta mme re ntlafatse tsebo. Bokgoni bo nka nako ho hola.*
      - *Diphoso ke karolo ya ho ithuta. Bohle re etsa diphoso ha re ithuta ntho e ntjha. Diphoso ha se ho hloleha! Di re thusa ho bona hore re hloka ho sebetsa kae ka thata. Ha re tswela pele re ntse re leka, re ka ba le tsebo e ntlafetseng.*
      - *Boiteko bo bohlokwa ho feta talente. Ho ba le bokgoni ba ntho e itseng ha ho bolele hore o ikgethile kapa ke mohlolo. Bokgoni bo bongata bo tswa ho sebetseng ka thata le ho tsitlallella. Ha re ikwetlisa kgafetsa mme re leka ka matla, re ka fihlella ditabatabelo tsa rona.*
3. **Buisanang ka setshwantsho.**
   a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:
      - Botsa potso ya pele.
      - Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
      - Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
      - Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
      - Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.
4. **Dipotso:**
   a. *Ke phapang dife tseo o di bonang pakeng tsa setshwantsho se entsweng ka pente sa pele le sa ho qetela? O nahana hore motho eo o entse eng hore ho be le phapang lekgetlo le leng le le leng?*
   b. *O nahana ba ne ba ikutlwa jwang qalong? Ebe ba ikutlwa jwang jwale?*
   c. *Hobaneng boikwetliso bo le bohlokwa ha re batla ho ntlafatsa tsebo ntho eo itseng?*

Medumo: Bapala papadi ya temoho ya difonimi: Modumo ke... Ke batla...

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Kgutsisa baithuti ba tsebe ho mamela ka hloko.**
2. **Bontshahatsa papadi ka tsela e latelang:**
   a. Motho ya etellang papadi pele o re: Modumo ke P, Ke batla MABITSO A BANANA.
   b. Baithuti ba phahamisa matsoho ebang ba kgona ho nahana ka lebitso la ngwanana le nang le P.
   c. Motho ya etellang papadi pele o supa motho ka mong mme o mo dumella ho ipitsa ka lebitso la hae. Baithuti ba se phethe lebitso le seng le bitsitswe.
   d. Motho wa bo 5 ha bitsa lebitso le nepahetseng ke ena ya etelleng papadi pele.
   e. Motho ya motjha ya etellang papadi pele o re: Modumo ke 'M'. Ke batla MEFUTA YA DIJO.
   f. Papadi e tswela pele ka mokgwa ona.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 77.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Matlafatsa ho ngola ka thello

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho potolohisa matsoho, re a sothele ka letsohong le letona le le letshehadi.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa tlapangollong hore polelo/dipolelo tse latelang di ngolwang jwang:**
   Motjhini oo o tjheka mekoti e tjhitjha.
   Ke ile ka re a se ke a nqhatsetsa senomaphodi.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo o qalang, moo o lebang teng le sebaka se pakeng tsa mantswe.
   b. Laela baithuti ho ngolo polelo/dipolelo ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole popo, boholo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa moithuti ka mong.
   d. Fana ka tshehetso ho baithuti ba hlokang thuso.
3. **Kgothaletsa baithuti ho ela hloko lebelo la ho ngola le ho ngola ka nepo.**
   a. Ha bongata ba baithuti bo qetile, ere 'emisang'.
   b. Bolella baithuti hore ba hlokomele hore ba se ba le hole ha ka kang.
   c. Ha ba sa qeta, ba bolelle hore ba leke ho ngola kapele hosane.
   d. Hape kopa baithuti ho bapisa mongolo wa bona le wa hao o letlapeng.
   e. Ba kope hore ba hlokomele hore ba entse diphoso tse kae.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 121

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Mohale o etsa bolo*.
   d. Ere: *Pale ena e ka moshemane ya bitswang Mohale ya batlang ho bapala bolo ya maoto le bana ba baholo empa a le dihlong ho ba kopa. O ile a hloleha ho raha bolo, yaba o ikwetlisetsa hae. O ne a se na bolo ya maoto yaba o iketsetsa yona ka dintho tseo a di fumaneng ka tlung. Mohale o ikwetlisa ho raha bolo ya hae ya maiketsetso letsatsi le letsatsi. Ha a se a ikwetlisitse haholo, o ile a bapala bolo hantle yaba ho etsahala ntho e mo thabisang.*

2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo.
      - Botsa baithuti: Ke eng seo o ka se lepang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
   a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Tshebediso ya lekopanyi ‘le’ ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.
   b. Ngola polelo letlapeng: Ke ile ka ikwetlisa ho bapala bolo. Ke ile ka ikwetlisa ho bala. Ke ile ka ikwetlisa ho bapala bolo le ho bala.
   c. Hlalosa DTMP ho ya ka moelelo wa taba: Lekopanyi ‘le’ le sebediswa ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.
2. **Itlwaetse DTMP le baithuti.**
   a. Ngola letlapeng: Ke ikwetlisa ho ngola. Ke ikwetlisa ho etsa dipalo.
   b. Botsa baithuti: Re ka sebedisa jwang lekopanyi ‘le’ ho hokahanya dipolelo tse pedi?
   c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti: Ha re na le dipolelo tse pedi tse buang ka menahano e tshwanang, re ka di kopanya ka ho sebedisa lekopanyi ‘le’. Re ka kopanya dipolelo tsena tse pedi tjena: Ke ikwetlisa ho ngola le ho ithuta dipalo. Ka dinako tse ding re ka kgutsufatsa polelo ka ho tlosa mantswe a phethwang tjena: Ke ikwetlisa ho ngola le ho ithuta dipalo.
3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa DTMP ka boikemelo.**
   a. Ngola letlapeng:
      - Ke rata ho bapala bolo ya maoto. Ke rata ho bapala netebolo.
      - Re ya lebenkeleng. Re ya phakeng.
      - Ke tla etsa mosebetsi wa sekolo wa lapeng wa dipalo. Ke tla etsa mosebetsi wa sekolo wa lapeng wa ho ngola.
   b. Hlalosetsa baithuti: Ikwetlise ho kopanya dipolelo tsena tse pedi o sebedisa lekopanyi ‘le’.
   c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phetha mosebetsi.
4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti.**
   a. Bitsa baithuti kaofela hape.
   b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
   c. Supa: Lekopanyi ‘le’ le sebediswa ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 77.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Bapala papadi ya temoho ya difonimi: Modumo ke... Ke batla...

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Kgutsisa baithuti ba tsebe ho mamela ka hloko.**
2. **Bontshahatsa papadi ka tsela e latelang:**
   a. Motho ya etellang papadi pele o re: Modumo ke P, Ke batla MABITSO A BANANA.
   b. Baithuti ba phahamisa matsoho ebang ba kgona ho nahana ka lebitso la ngwanana le nang le P.
   c. Motho ya etellang papadi pele o supa motho ka mong mme o mo dumella ho ipitsa ka lebitso la hae. Baithuti ba se phethe lebitso le seng le bitsitswe.
   d. Motho wa bo 5 ha bitsa lebitso le nepahetseng ke ena ya etelleng papadi pele.
   e. Motho ya motjha ya etellang papadi pele o re: Modumo ke 'M'. Ke batla MEFUTA YA DIJO.
   f. Papadi e tswela pele ka mokgwa ona.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 78.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Matlafatsa ho ngola ka thello

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kantle.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa tlapangollong hore polelo/dipolelo tse latelang di ngolwang jwang:**
   O ile a se nka mme a mathela hae.
   Ke nahana ho na le motho a nqhalletseng ona.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo o qalang, moo o lebang teng le sebaka se pakeng tsa mantswe.
   b. Laela baithuti ho ngolo polelo/dipolelo ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole popo, boholo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa moithuti ka mong.
   d. Fana ka tshehetso ho baithuti ba hlokang thuso.
3. **Kgothaletsa baithuti ho ela hloko lebelo la ho ngola le ho ngola ka nepo.**
   a. Ha bongata ba baithuti bo qetile, ere 'emisang'.
   b. Bolella baithuti hore ba hlokomele hore ba se ba le hole ha ka kang.
   c. Ha ba sa qeta, ba bolelle hore ba leke ho ngola kapele hosane.
   d. Hape kopa baithuti ho bapisa mongolo wa bona le wa hao o letlapeng.
   e. Ba kope hore ba hlokomele hore ba entse diphoso tse kae.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 121

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Mohale o etsa bolo*
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo.
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Ke eng seo o ka se lepang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Nako eo nkileng ka se inehele.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
   a. Ere: Ke ne ke batla ho ithuta ho...
   Ho ne ho le thata, empa ha ke a ka ka tlohela. Ke ile ka...
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
   a. Taka setshwantsho kapele se bontshang: Sebaka seo o tla se etela.
   b. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
      - Ke eng seo o ileng wa leka ho ithuta sona kapa ho se etsa?
      - Hobaneng ho ne ho le thata qalong?
      - O ile wa ikutlwa jwang ha o thatafallwa?
      - O ile wa etsang ho tswelapele ho ikwetlisa kapa ho leka?
      - A na ho na le motho ya ileng a o thusa? Jwang?
      - O ile wa etsa diphoso difeng?
      - Ho ile ha etsahalang qetellong?
      - O ile wa ikutlwa jwang ha o atleha kapa o ntlafala qetellong?
      - O ithutile eng ka ho ikwetlisa le ho se tlohele ho etsa ntho?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
   a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola. Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Ke ne ke batla ho ithuta...
Qalong, ke...
Ke ile ka ikutlwa
... o ile a nthusa ka ho...
Ke ile ka nna ka ikwetlisa ka ho...
Ka dinako tse ding, ke ne ke batla ho...
Butlebutle, ke ile ka qala ho...
Qetellong, ke...
Sena se nthutile...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 78.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisanao:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe' la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Etsa hlahlobo e seng ya semmuso ya ho ngola ba sebedisa tsebo ya medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti ho ngola sehlooho, 'Tsohle ka nna'.
   b. Ngola diqalo tsa dipolelo tse latelang letlapeng:
      Tsohle ka nna
      Lebitso la ka ke...
      Ke dula le...
      Metswalle ya ka ke...
      Ke phelela ho...
      Ha ke rate ho...
      Lenaneo la ka la thelebishene leo ke le ratang ke...
      Ke le rata hobane...
2. **Bollela baithuti hore ba kopolle le ho qetella dipolelo.**
   a. Bolella baithuti hore ba sebetse ba le bang.
   b. Ba bollele hore ba qapodise mantswe ha ba ntse ba a ngola le hore ha ho na taba ha ba etsa diphoso.
3. **Ela hloko tsebo ya baithuti ya medumo le boitshepo.**
   a. Ke baithuti bafe ba qetellang dipolelo ka boitshepo?
   b. Ke baithuti bafe ba sebedisang tsebo ya bona ya medumo ho ngola mantswe ka nepo?
   c. Ke baithuti bafe ba sokolang ho ngola mantswe ba sebedisa tsebo ya medumo ka nepo?
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 80.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 121

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Mohale o etsa bolo*
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo taka mme re ngole karolo eo re e ratileng ka ho fetisisa paleng.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
   b. Bula mahlo ebe o re: Seo ke se ratileng ka ho fetisisa paleng ke ha…
   c. Leka hore o se ke wa sebedisa karolo e pepeneneng ya pale ho etsa mohlala.
   d. Taka setshwantsho kapele letlapeng. Ha o ntse o taka, hlalosa seo o se takang.
   e. Ngola polelo e 1–2 ka setshwantsho sa hao: Ke ratile…
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti hore ba kwale mahlo mme ba nahane ka karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
   b. Ere: Inahanele mohopolo wa hao, o seke wa sebedisa mohlala wa ka.
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba bule mahlo ebe ba buisana ka karabo le metswalle ya bona.
   d. Jwale laela baithuti ho taka karolo ena dibukeng tsa bona.
   e. Thusa baithuti ho ngola dipolelo tse 1–2 ditshwantshong tsa bona.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Nako eo nkileng ka se inehele.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
   b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
   c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
   a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
   a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
   b. Thusa baithuti ba fokolang ho phetha mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Ke ne ke batla ho ithuta...
Qalong, ke...
Ke ile ka ikutlwa
... o ile a nthusa ka ho...
Ke ile ka nna ka ikwetlisa ka ho...
Ka dinako tse ding, ke ne ke batla ho...
Butlebutle, ke ile ka qala ho...
Qetellong, ke...
Sena se nthutile...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 82.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Baithuti ba kgutse ba shebelle baithutimmoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: Bontsha o Bue**
   a. Tshwara ntho kapa setshwantsho seo o tla re bontsha sona.
   b. Re bollele ka ntho eo kapa setshwantsho. Ere:
      - Kajeno ke tla le bolella ka...
      - E... (boholo, boima, mmala, boreledi/mahwashe jj.
      - E sebedisetswa...
      - Ke e rata hobane...
   c. Jwale botsa baithuti: Na le na le dipotso?
   d. Ha ho na le motho ya botsang potso, leka ka hohle ho e araba.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
   a. Ha o etsa nehelano, hopola ho:
      - Tshwara ntho kapa setshwantsho hore bohle ba se bone
      - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
      - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
      - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhahiso tsa bona.**
   a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhahiso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
   b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhahiso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *l, r*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *l, r, e, h, i, l*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *thuthlo*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *th-u-thl-o*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *ruruhile*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 82.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** 𝒻
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: 𝒻
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** 𝒻
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** 𝒻
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la selelekela 131

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Li Jie, mophosi ya nang le talente*.
   b. Ere: *Pale ena e ka Li Jie, monna ya neng kgona ho fula metsu. Bohle ba ne ba mo rorisa ka hore ke mofuli ya hlwahlwa, yaba o o ba makoko mme a qala ho ikakasa. Ka tsatsi le leng monnamoholo e mong a mmontsha hore bokgoni bo tliswa ke boikwetliso e seng ho kgetheha kapa ho etsa mohlolo. Li Jie le batho ba motseng wa habo ba ithuta hore ho sebetsa ka thata le boikwetliso bo etsa hore re be hlwahlwa nthong tseo re di etsang.*
   c. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa Ditekolo.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 82.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 72.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *ho ba le talente: Ho kgona ho etsa ho itseng hantle haholo.*
      - *babatsehang: Ntho kapa ketsahalo e ntle haholo.*
      - *mophosi/rametsu: Motho ya sebedisang seqha le metsu.*
      - *papadi ya seqha: Papadi eo ho sebediswang metsu o otla ntho.*
      - *nepo: Ho* otla hantle moo o batlang ntle le ho fosa.
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *h, kg*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *h, kg, a, e, l, o*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *kgora*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *kg-o-r-a*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *tshella*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 83.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** R
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, R
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** R
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** R
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 133

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: *Li Jie, mophosi ya nang le talente*
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 83.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la 84.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
   a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
   a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
   b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
   c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
   d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
      - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
   e. O ka qala pale ya hao ka hore:
      - Motsheare o mong le o mong...
      - Ha___ a ne a qala ho bapala...
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
   b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa 'thutswana/lejwe' la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
   c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
   a. Bitsa moithuti a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
      - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
      - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
   b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona.
      Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lekang hore le kenyelletse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *nkg*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. Boeletsa medumo e latelang le baithuti: *nkg, a, d, e, i, l*
   b. Qapodisa modumo o latelang: *nkgadisa*
   c. Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.: *n-kg-a-d-i-s-a*
   d. Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.
   e. Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.
   f. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
   g. Pheta lentswe lena hape: *nkgelle.*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 85.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kantle.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   hararo. Rele
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Pokello ya Dipale, leqephe la 133

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Li Jie, mophosi ya nang le talente*
   d. Ere: *Pale ena e ka Li Jie, monna ya neng kgona ho fula metsu. Bohle ba ne ba mo rorisa ka hore ke mofuli ya hlwahlwa, yaba o o ba makoko mme a qala ho ikakasa. Ka tsatsi le leng monnamoholo e mong a mmontsha hore bokgoni bo tliswa ke boikwetliso e seng ho kgetheha kapa ho etsa mohlolo. Li Jie le batho ba motseng wa habo ba ithuta hore ho sebetsa ka thata le boikwetliso bo etsa hore re be hlwahlwa nthong tseo re di etsang.*
   e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?

2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo.
      - Botsa baithuti:
      -
      - Re ye re ithute se itseng paleng. Ka nako tse ding re hloka ho etsa qeto hore ntho e ne e lokile kapa e fosahetse. Ka enngwe re hloka ho etsa qeto ya hore ntho e ntle kapa e mpe. Wena o ithutileng paleng ena?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Nako eo nkileng ka se inehele.
   b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
      - Mofuta: Ditaba tsa bophelo ba ka
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse robedi.
      - DMTP: Lekopanyi 'le' le sebediswa ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
   a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
   b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
   - Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
   a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
   b. Thusa baithuti ba fokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Ke ne ke batla ho ithuta...
Qalong, ke...
Ke ile ka ikutlwa
... o ile a nthusa ka ho...
Ke ile ka nna ka ikwetlisa ka ho...
Ka dinako tse ding, ke ne ke batla ho...
Butlebutle, ke ile ka qala ho...
Qetellong, ke...
Sena se nthutile...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 85.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *l, r, e, th, h, kg, tl, ts, a, p, n, o*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 86.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Rori le Rele ba re ba jele morara harare.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Pokello ya Dipale, leqephe la 133

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Li Jie, mophosi ya nang le talente*
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo.
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: We
      - usually learn something from a story. Sometimes, we need to decide if something was right or wrong. Sometimes, we need to decide if something was good or bad. What did you learn from this story?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
   a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Nako eo nkileng ka se inehele.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola ka dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
   a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba fokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
   b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola lekgethi ho dipolelo tsohle tsa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
   a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona malapeng ebang ba sa kgona ho o phethela.

Foreimi ya ho ngola:

Ke ne ke batla ho ithuta...
Qalong, ke...
Ke ile ka ikutlwa
... o ile a nthusa ka ho...
Ke ile ka nna ka ikwetlisa ka ho...
Ka dinako tse ding, ke ne ke batla ho...
Butlebutle, ke ile ka qala ho...
Qetellong, ke...
Sena se nthutile...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 86.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisanao:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe' la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: lelemela, ruruhiswa, kgabane, hauhela, nkgong
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Mankgane wane o shweleng o nkgela hampe.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 88.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 133

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Li Jie, mophosi ya nang le talente*
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo sebetsa ka dihlopha ho tshwantshisa pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Ere: Ha re tshwantshisa pale re leka ho:
      - Ho hopola seo mophetwa a se bolelang le seo a se etsang
      - Bua le ho etsisa mophetwa eo re mo tshwantshisang
      - Sebedisa a mang a mantswe a mophetwa eo re mo tshwantshisang
   b. Bontsha baithuti ka bokgutswanyane ka moo o ka etsisang emong wa baphetwa.
   c. Leka hore o se ke wa kgetha mophetwa wa sehlooho e le mohlala wa hao.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bala hore baphetwa ba ba kae paleng.
   b. Arola baithuti ka dihlopha tse lekanang le palo ya baphetwa. Mohlala, ha baphetwa ba le 5 paleng, etsa dihlopha tse 5 tsa baithuti.
   c. Moithuti ka mong sehlopheng a fuwe karolo ya mophetwa.
   d. Ntshetsa baithuti kantle kapa sebakeng se bulehileng.
   e. Bolella dihlopha ho tshwantshisa pale. Ba lokela ho:
      - Hopola seo mophetwa a se etsang le seo a se buang
      - Etsisa mophetwa ka puo le diketso
      - Sebedisa a mang a mantswe a mophetwa eo ba mo tshwantshisang
   f. Ha baithuti ba ntse ba tshwantshisa pale, tsamatsamaya o nne o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Buka ya mosebetsi ya DBE 1, leqephe 81

1. **Hopotsa baithuti ka mosebesi wa ho ngola: Nako eo nkileng ka se inehele.**
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho lokisa diphoso**
   a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse robedi.
      - DMTP: Lekopanyi 'le' le sebediswa ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
   a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
4. **Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.**
5. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
   a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa dingolwa tsa rona.
   b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho lokisa diphoso tsa bona.
6. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
   b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
      - Bukeng ya DBE leqepheng la: 81
      - Phethela mosebetsi wa 'Ha re Ngole'. Ngola ka wena o itlhalose. Ngola hore o shebahala jwang.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 88.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ditshwantsho le dintho tsa nnete bakeng sa moo ho pepeswang mookotaba

Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba:** *Re bangodi*
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
   - *Ho ngola ho sebedisetswa eng?*
   - *Hobaneng batho ba ngola?*
   - *Ke disebediswa dife tse sebedisetswang ho ngola?*
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti.**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 90.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
   a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
   b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao: Ke ithuta ho ngola ka ho bala.
   c. Ke ithuta ho bala ka ho ngola.
   d. Ho bala le ho ngola ho sebetsa mmoho,
   e. Ho ntlafatsa bokgoni ba ka ba ho nahana.
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti.**
   a. Botsa: Na o ka mpolella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
   b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
   c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Ha o batla ho ntlafatsa ho ngola kapa mongolo wa hao o lokela ho bala. Le ha o batla ho ntlafatsa bokgoni ba hao ba ho bala o lokela ho ngola. Ho ngola le ho bala di sebetsa mmoho.

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *ph, sh*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *ph, sh, a, e, h, l*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *phamola*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *ph-a-m-o-l-a*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *shasharela*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 92.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** ⊿
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: ⊿
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** ⊿
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** ⊿
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la 1 la selelekela 145

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Buka ya pele ya Stacey*.
   b. Ere: *Pale ena e ka Stacey Fru, ngwanana ya dulang Johannesburg ya neng a rata ho bala ho tloha a sa le monyane. Ha a le dilemo tse supileng, o ile a ngola buka e bitswang 'Smelly Cats'. O ne a batla bana ba bang ba e bale. Ka thuso ya batswadi ba hae le mohlophisi, buka ya hae e ile ya phatlalatswa. Ha se mongodi feela, ke setsebi sa boiphediso, sebui le mothusi setjhabeng sa habo. O ruta bana ba bang hore ho ba monyane, ha ho o thibele ho phethahatsa ditoro tsa hao.*
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Fumana mme o hopole dintlha.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 92.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 90.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *phatlalatsa: Ho hatisa le ho nehelana ka buka kapa pale hore batho ba bang ba e bale.*
      - *ho lokisa sengolwa: Ho lekola le ho lokisa, ho hlwekisa, ho ntlafatsa kapa ho lokisa diphoso.*
      - *mohlophisi wa sengolwa: Motho ya thusang mongodi ho ntlafatsa sengolwa sa hae ka ho lekola mopeleto, melao ya tshebediso ya puo le mehopolo.*
      - *tlhahiso ya buka: Ketsahalo e ikgethileng moo buka e ntjha e tsebiswang le ho ketekwa.*
      - *motlotlo:* Maikutlo a monate ao motho a a utlwang ha a entse ntho hantle kapa a sebeditse ka matla ho atleha.
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *aa, mm*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *aa, mm, a, e, h, l*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *mmone*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *mm-o-n-e*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *mahlaahlela*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 93.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** ʃ
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, ʃ
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** ʃ
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** ʃ
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 147

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: *Buka ya pele ya Stacey*.
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 93.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *mongodi: Motho ya ngolang buka kapa pale.*
      - *sengodi: Motho ya abelanang ka mehopolo a sebedisa mantswe.*
      - *mohopolo: Morero/monahano o ka kelellong ya hao.*
      - *babohi/bamamedi: Batho ba balang kapa ba mamelang sengolwa sa hao.*
      - *susumetsa: Ho kgothatsa motho e mong ho leka se itseng kapa ho itshepa.*
   b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 94.
   b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho:
      - *Kgale nakong ya ho feta, batho ba ile sibolla ntlha ya ho ngola mehopolo le tlhahisoleseding tseo ba di fumaneng fatshe. Ho ngola ho ba thusitse ho hopola dintho, ho fetisa melaetsa, le ho ngola dipale. Ho ngola ke enngwe ya dintho tsa bohlokwa tseo batho ba di sibollotseng.*
      - *Bangodi ba nahana ka hloko mehopolo ya bona pele ba ka ngola. Ba sebedisa disebediswa tse kang dipensele, pampiri, kapa dikhomphutara. Ho ngola ho ntlafatswa ke ho ikwetlisetsa hona, jwaloka bokgoni bo bong le bo bong.*
      - *Ha ho hlokehe hore o be o be motho e moholo hoba mongodi. Bana ba ka ngola dipale mme ba abe le mehopolo ya bona. Ha re aba seo re ngotseng le ba bang, re ka susumetsa le ho hokahana le batho ba bang.*
3. **Buisanang ka setshwantsho.**
   a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:
      - Botsa potso ya pele.
      - Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
      - Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
      - Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
      - Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.
4. **Dipotso:**
   a. *O bona eng ka sebudulwaneng sa monahano? O nahana motho eo o ngola ka eng?*
   b. *Hobaneng bangodi ba hloka ho nahana pele ba ka ngola?*
   c. *Bangodi ba ntlafatsa mesebetsi wa bona jwang?*

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *mph*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. Boeletsa medumo e latelang le baithuti: *mph, e, h, i, l, t*
   b. Qapodisa modumo o latelang: *mphoqile*
   c. Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.: *m-ph-o-q-i-l-e*
   d. Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.
   e. Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.
   f. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
   g. Pheta lentswe lena hape: *mphehetse.*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 95.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   seso, Sello
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Pokello ya Dipale, leqephe la 147

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Buka ya pele ya Stacey*.
   d. Ere: *Pale ena e ka Stacey Fru, ngwanana ya dulang Johannesburg ya neng a rata ho bala ho tloha a sa le monyane. Ha a le dilemo tse supileng, o ile a ngola buka e bitswang 'Smelly Cats'. O ne a batla bana ba bang ba e bale. Ka thuso ya batswadi ba hae le mohlophisi, buka ya hae e ile ya phatlalatswa. Ha se mongodi feela, ke setsebi sa boiphediso, sebui le mothusi setjhabeng sa habo. O ruta bana ba bang hore ho ba monyane, ha ho o thibele ho phethahatsa ditoro tsa hao.*
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Fumana mme o hopole dintlha.
      - Botsa baithuti: Dipale tse ding di na le dintlha tse ngata. O leka ho di hopola jwang?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
   a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Ho netefatsa hore lentswe la ketso (leetsi) le tsamaisana le ya e etsang (moetsi).
   b. Ngola polelo letlapeng: O ngola pale. O ngola dipale.
   c. Hlalosa DTMP ho ya ka moelelo wa taba: Lentswe la ketso (leetsi) le tsamaisana le ya le etsang (moetsi).
2. **Itlwaetse DTMP le baithuti.**
   a. Ngola letlapeng: O ngola lengolo.
   b. Botsa baithuti: O ka fetolela jwang polelo ena ho etsa hore lentswe la ketso le amane le (leetsi) le ya e etsang (moetsi)?
   c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti.
   Leetsi le lokela ho tsamaisana le moetsi.
3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa DTMP ka boikemelo.**
   a. Ngola letlapeng:
      - Dineo o ngola imeili.
      - O rata ho ngola dipale tse qabolang.
      - Ke mongodi ya hlwahlwa.
   b. Hlalosetsa baithuti: Lokisa dipolelo tsena hore leetsi (lentswe la ketso) le bape le ya e etsang (moetsi).
   c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phetha mosebetsi.
4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti.**
   a. Bitsa baithuti kaofela hape.
   b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
   c. Supa: Lentswe la ketso (leetsi) le tsamaisana le ya le etsang (moetsi).

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 95.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *o, kg, ph, a, m, mm, m, oo, qh, aa, i, sh*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 96.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Soso o re Sello o na le seso sesheneng sa hae.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 147

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Buka ya pele ya Stacey*
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Fumana mme o hopole dintlha.
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Dipale tse ding di na le dintlha tse ngata. O leka ho di hopola jwang?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: O mongodi. Ngola ka buka eo o batlang ho e ngola ka tsatsi le leng.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
   a. Ere: Ke ka rata ho ngola buka ka...
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
   a. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
      a. Pale ya hao e bua ka eng?
      b. Mophetwa ya ka sehloohong ke mang?
      c. Hlalosa mophetwa ya ka sehloohong.
      d. Pale ena e etsahalla kae?
      e. Mophetwa o tobana ele mathata afe?
      f. Ke ntho efe e thabisang kapa e makatsang e etsahalang?
      g. Mophetwa o rarolla bothata bona jwang?
      h. Ho etsahalang qetellong ya pale?
      i. O batla hore batho ba ikutlwe jwang ha ba qeta ho bala buka ya hao?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
   a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola. Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Ke batla ho ngola buka ka...
Mophetwa ya ka sehloohong ke...
Pale ena e etsahalla...
Qalong ho...
Yaba ke...
Mophetwa o ikutlwa a...
Bothata bo rarolleha ha...
Qetellong...
Ke batla batho ba ikutlwe ba... ha ba bala buka ya ka.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 96.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisanao:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe' la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: phaphama, shebelletse, hlaaha, mmona, mpho
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Mmusi ke mohlankana ya bohlale.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 98.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 147

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Buka ya pele ya Stacey*
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo phethela ho ngola mosebetsi wa kutlwisiso ya pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Ngola dipotso letlapeng.
   b. Ballela potso ka nngwe hodimo.
   c. Hlalosa karabo e lejeletsweng ya potso ka nngwe.
   d. Mohlala: Anna o ne a apere eng? Karabo ya rona e lokela ho re bolella ka diaparo tsa Anna.
   e. Mohlala: O nahana hore Anna a ka be a entseng? Karabo ha e yo sengolweng – baithuti ba lokela ho araba seo ba se nahanang.
   f. Bontsha baithuti hore ka tlasa potso ka nngwe ho na le qalo ya karabo. Ba hlalosetse hore ba e sebedisise ho ngola polelo.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla, mme ba ngole letsatsi le sehlooho: Kutlwisiso.
   b. Bolella baithuti ho sebedisa 'diqalo tsa karabo' tse ka tlasa potso ka nngwe mme ba ngole dikarabo ka dibukeng tsa bona.
   c. Laela baithuti ho sebedisa tsebo ya bona ya medumo ho ngola mantswe. Ba lokela ho bitsa lentswe butle ebe ba ngola medumo eo ba e utlwang.
   d. Dipotso le diqalo tsa dikarabo.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Kutlwisiso ya Mongolo/se ngotsweng

1. Stacey one a le dilemo tse ka e ha ngola buka ya hae ya pele?
   Stacey one a le... (dilemo tse 7 ha ngola buka ya hae ya pele.)
2. Sehlooho sa buka ya Stacey ke sefe?
   Sehlooho sa buka ke... (Dikatse tse nkgang.)
3. Hobaneng Stacey a ile a eba le seboka sa ho tsebisa buka?
   O bile le seboka sa ho tsebisa buka ele hore... (a tsebise bana ba bang le batswadi ka buka ya hae)

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: O mongodi. Ngola ka buka eo o batlang ho e ngola ka tsatsi le leng.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
   b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
   c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
   a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
   a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
   b. Thusa baithuti ba fokolang ho phetha mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Ke batla ho ngola buka ka...
Mophetwa ya ka sehloohong ke...
Pale ena e etsahalla...
Qalong ho...
Yaba ke...
Mophetwa o ikutlwa a...
Bothata bo rarolleha ha...
Qetellong...
Ke batla batho ba ikutlwe ba... ha ba bala buka ya ka.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 98.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Baithuti ba kgethilweng ba tla tlisa ntho kapa setshwantsho bakeng sa mosebetsi wa bona wa ho 'bontsha o bolele'

1. **Baithuti ba kgutse ba shebelle baithutimmoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: 'Bontsha o Bue'**
   a. Tshwara ntho kapa setshwantsho seo o tla re bontsha sona.
   b. Re bollele ka ntho eo kapa setshwantsho. Ere:
      - Kajeno ke tla le bolella ka...
      - E... (boholo, boima, mmala, boreledi/mahwashe jj.
      - E sebedisetswa...
      - Ke e rata hobane...
   c. Jwale botsa baithuti: Na le na le dipotso?
   d. Ha ho na le motho ya botsang potso, leka ka hohle ho e araba.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
   a. Ha o etsa nehelano, hopola ho:
      - Tshwara ntho kapa setshwantsho hore bohle ba se bone
      - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
      - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
      - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhahiso tsa bona.**
   a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhahiso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
   b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhahiso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *th, ee*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *th, ee, a, b, e, l*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *thabela*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *th-a-b-e-l-a*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *seeta*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 100.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *t*
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: *t*
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *t*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *t*
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la 1 la selelekela 161

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Bangodi ba pele ba lefatshe*.
   b. Ere: *Pale e bolela ka kamoo mongolo o ileng wa qatjwa kgalekgale. Sebakeng se bitswang Sumer, batho ba ne ba hloka tsela ya ho rekota hore dijo le disebediswa tse neng di bolokwa ditempeleng, di fella kae. Bangodi ba ile ba qala ho taka ditshwantsho matlapeng a letsopa ho tlaleha se neng se bolokilwe. Ha nako e ntse e ya, ditshwantsho ya ba matshwao. Ho ngola ho ne ho thusa batho ho romela melaetsa. Tshibollo ya mongolo e ile ya fetola lefatshe ho ya ho ile.*
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Lekola kutlwisiso.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 100.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 90.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *tempele: Moaho o ikgethileng moo batho ba yang ho rapela medimo ya bona.*
      - *ntlo ya polokelo: Moaho oo ho ona ho behwang diphahlo, dijo, kapa disebediswa hore di bolokehe.*
      - *letlapa: Sekotwana sa letsopa se batalatseng se neng se sebediswa kgalekgale ka batho ho ngolla, pele pampiri e sibollwa.*
      - *qaqisitswe: E nang le dikarolwana tse ngata tse nyenyane.*
      - *letshwao: Ntho e emelang se itseng jwaloka setshwantsho, kapa sebopeho se nang le moelelo wa bohlokwa.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *nng, ii*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *nng, ii, a, e, i, l*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *tiisitse*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *t-ii-s-i-ts-e*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *nngale*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 101.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** J
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, J
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** J
   • Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** J
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 163

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: *Bangodi ba pele ba lefatshe*
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 101.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la 102.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
   a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
   a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
   b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
   c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
   d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
      - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
   e. O ka qala pale ya hao ka hore:
      - E ne e le bosiu bo ikgethang...
      - ____ o ne a batla ho bontsha ba lelapa la habo...
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
   b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa 'thutswana/lejwe' la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
   c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
   a. Bitsa moithuti a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
      - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
      - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
   b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona. Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lekang hore le kenyelletse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *nngw*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. Boeletsa medumo e latelang le baithuti: *nngw, a, b, e, i, l*
   b. Qapodisa modumo o latelang: *bonngwe*
   c. Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.: *b-o-nng-w-e*
   d. Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.
   e. Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.
   f. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
   g. Pheta lentswe lena hape: *nngwapile.*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 103.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:** *tatile, Jutu*
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Pokello ya Dipale, leqephe la 163

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Bangodi ba pele ba lefatshe*
   d. Ere: *Pale e bolela ka kamoo mongolo o ileng wa qatjwa kgalekgale. Sebakeng se bitswang Sumer, batho ba ne ba hloka tsela ya ho rekota hore dijo le disebediswa tse neng di bolokwa ditempeleng, di fella kae. Bangodi ba ile ba qala ho taka ditshwantsho matlapeng a letsopa ho tlaleha se neng se bolokilwe. Ha nako e ntse e ya, ditshwantsho ya ba matshwao. Ho ngola ho ne ho thusa batho ho romela melaetsa. Tshibollo ya mongolo e ile ya fetola lefatshe ho ya ho ile.*
   e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?

2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Lekola kutlwisiso.
      - Botsa baithuti: A na o kile wa ikutlwa o ferekane ha o bala pale hobane o se o sa tsebe se etsahalang? Sena se ile sa etsa hore o ikutlwe jwang?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: O mongodi. Ngola ka buka eo o batlang ho e ngola ka tsatsi le leng.
   b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
      - Mofuta: Pale ya boiqapelo
      - Dipolelo/diratswana: Ngola diratswana tse pedi, seratswana ka seng se be le sehlooho sa yona.
      - DMTP: Lentswe la ketso (leetsi) le tsamaisana le ya le etsang (moetsi).
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
   a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
   b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
   a. Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
   a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
   b. Thusa baithuti ba fokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Ke batla ho ngola buka ka...
Mophetwa ya ka sehloohong ke...
Pale ena e etsahalla...
Qalong ho...
Yaba ke...
Mophetwa o ikutlwa a...
Bothata bo rarolleha ha...
Qetellong...
Ke batla batho ba ikutlwe ba... ha ba bala buka ya ka.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 103.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *l, ph, e, a, th, w, ee, ts, o, ii, tjh, nng*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 104.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Letata la Titi le Tutu le kena le tatile.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 163

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Bangodi ba pele ba lefatshe*
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Lekola kutlwisiso.
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: A naa o kile wa ikutlwa o ferekane ha o bala pale hobane o se o sa tsebe se etsahalang? Sena se ile sa etsa hore o ikutlwe jwang?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
   a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: O mongodi. Ngola ka buka eo o batlang ho e ngola ka tsatsi le leng.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola ka dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
   a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba fokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
   b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola lekgethi ho dipolelo tsohle tsa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
   a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona malapeng ebang ba sa kgona ho o phethela.

Foreimi ya ho ngola:

Ke batla ho ngola buka ka...
Mophetwa ya ka sehloohong ke...
Pale ena e etsahalla...
Qalong ho...
Yaba ke...
Mophetwa o ikutlwa a...
Bothata bo rarolleha ha...
Qetellong...
Ke batla batho ba ikutlwe ba... ha ba bala buka ya ka.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 104.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisanao:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe' la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: thetheha, leeto, nngolla, siile, nngwe
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Motshabi o nngwapile ha bohloko.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 106.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 163

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Bangodi ba pele ba lefatshe*
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo taka mme re ngole karolo eo re e ratileng ka ho fetisisa paleng.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
   b. Bula mahlo ebe o re: Seo ke se ratileng ka ho fetisisa paleng ke ha...
   c. Leka hore o se ke wa sebedisa karolo e pepeneneng ya pale ho etsa mohlala.
   d. Taka setshwantsho kapele letlapeng. Ha o ntse o taka, hlalosa seo o se takang.
   e. Ngola polelo e 1–2 ka setshwantsho sa hao: Ke ratile...
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti hore ba kwale mahlo mme ba nahane ka karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
   b. Ere: Inahanele mohopolo wa hao, o seke wa sebedisa mohlala wa ka.
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba bule mahlo ebe ba buisana ka karabo le metswalle ya bona.
   d. Jwale laela baithuti ho taka karolo ena dibukeng tsa bona.
   e. Thusa baithuti ho ngola dipolelo tse 1–2 ditshwantshong tsa bona.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Buka ya mosebetsi ya DBE 1, leqephe 131

1. **Hopotsa baithuti ka mosebesi wa ho ngola: O mongodi. Ngola ka buka eo o batlang ho e ngola ka tsatsi le leng.**
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho lokisa diphoso**
   a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
      - Dipolelo/diratswana: Ngola diratswana tse pedi, seratswana ka seng se be le sehlooho sa yona.
      - DMTP: Lentswe la ketso (leetsi) le tsamaisana le ya le etsang (moetsi).
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
   a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
   b. Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.
4. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
   a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa dingolwa tsa rona.
   b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho lokisa diphoso tsa bona.
5. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
   b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
      - Bukeng ya DBE leqepheng la: 131
      - Phethela mosebetsi wa ‘Ha re Ngole’. Etsa morero wa ho ngola pale ya hao.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 106.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ditshwantsho le dintho tsa nnete bakeng sa moo ho pepeswang mookotaba

Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba:** *Re mosa*
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
   - *Re bontsha batho ba bang kutlwelobohloko jwang?*
   - *Ke bo mang bao re ka bontshang kutlwelobohloko?*
   - *Hobaneng ho le bohlokwa ho ba le kutlwelobohloko ho batho ba bang?*
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti.**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 108.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
   a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
   b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao. Motho ke motho ka batho.
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti.**
   a. Botsa: Na o ka mpolella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
   b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
   c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Maele ana a bua ka bohlokwa ba ho thusana re le batho. Ho fihlella ditoro kapa dintho tseo re di labalabelang re lokela ho ikamahanya le batho ba bang ba re thuse. Le rona re lokela ho etsa matsapa a ho thusa batho ba bang hore ba fihlelle ditoro tsa bona. Ha ho na motho ya kgonang ho phela a le mong ntle le thuso ya ba bang. Le hatella dikamano le botho.

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *oo, nn*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *oo, nn, a, e, h, i*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *kamoo*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *k-a-m-oo*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *nnehile*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 110.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** ᥫᩣ
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: ᥫᩣ
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** ᥫᩣ
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** ᥫᩣ
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la 1 la selelekela 175

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng, *Kananelo o ba le motswalle e motjha*.
   b. Ere: *Pale ena e ka Kanenelo ya neng a dula a bapala le metswalle ya hae Lesedi le Kamohelo. Ka tsatsi le leng titjhere o ile a mo kopa hore a ba bapale le Tomase, moshanyana ya neng a dula a le mong ka nako ya kgefutso. Pele Kananelo o ne a sa batle ho mema Tomase. Kamora nako, a nahana kamoo a neng a le bodutu ka teng ha a qala sekolo. Paleng, re utlwa seo Mohale a se etsang….*
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikgokahano.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 110.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 108.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *dihlong: Ho ikutlwa o tshoha kapa o sa itshepe ho bua le batho ba bang kapa ho kopana le ho dula le bona.*
      - *e sa tlwaelehang: Ntho e sa tsebahaleng kapa e fapaneng.*
      - *mong: Ho ba mong, ho se be le batho ba bang.*
      - *bodutu: Ho ikutlwa o hloname hobane o se na metswalle.*
      - *ho se kenyelletswe: Ho se kenyelletswe sehlopheng kapa ntho e etswang ke batho ba bang.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *tl, ll*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *tl, ll, a, e, i, l*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *utlwile*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *u-tl-w-i-l-e*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *llelang*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 111.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** 1
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, 1
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** 1
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** 1
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 177

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: *Kananelo o ba le motswalle e motjha*.
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 111.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *kutlwelobohloko: Ho lemoha ha motho e mong a lemetse, a hloname, a le bodutu kapa a hloka ebe o a mo thusa.*
      - *ho kenyelletsa: Ho dumella motho hore a nke karolo hore a se ke a ikutlwa a sa natswe.*
      - *ho se kenyelletse: Ho se dumelle motho ho nka karolo.*
      - *sehlabelo: Ho fana ka ntho e itseng ho thusa kapa ho tshehetsa motho e mong.*
      - *tshedisa: Ho thusa motho hore a ikutlwe a le betere ha hloname, a tshohile kapa a hlorile.*
   b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.

2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 112.
   b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho.
      - *Kutlwelobohloko ke ho elellwa ha motho e mong a utlwile bohloko, a saretswe, a ikutlwa a le budutu, kapa a na le tlhoko. Ke ho tsotella kamoo a ikutlwang mme o kgethe ho mo thusa.*
      - *Re ka bontsha kutlwelobohloko ka tsela tse ngata tse fapaneng, jwaloka ho: Akareletsa ba bang, ho arolelana le ho tela ho itseng bakeng sa e emong, ho thusa motho ya bohlokong, ho tshedisa motho ya saretsweng kapa ho tsotella setjhaba sa ha bo rona.*
      - *Kutlwelobohloko ke kgetho kamehla. Ha ho motho ya ka qobellwang ho ba mosa. Ka nako e nngwe e etse re tele nako ya rona, dijo, kapa re etse ntho e tla etse re se phuthulohe, mme metswalle ya rona e ka nna ya se dumellane le rona ka seo. Feela diketso tse nyane tse bontshang mosa le tsona, di etsa phapang e kgolo mme di thusa batho bohle hore ba ikutlwe ba thabile ebile ba bolokehile.*

3. **Buisanang ka setshwantsho.**
   a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:
      - Botsa potso ya pele.
      - Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
      - Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
      - Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
      - Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.

4. **Dipotso:**
   a. *O bona jwang kutlwelobohloko e etsahala setshwantshong sena?*
   b. *O ka etsa kgokahano le setshwantsho sena? O kile wa bontsha kutlwelobohloko ka mokgwa o tshwanang le o setshwantshong sena?*
   c. *O nahana diketso le haele tse nyane tse bontshang mosa le kutlwelobohloko di etsa phapang? Jwang?*

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *ntlw*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. Boeletsa medumo e latelang le baithuti: *ntlw, a, d, e, i, t*
   b. Qapodisa modumo o latelang: *ntlwaeditse*
   c. Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.: *n-tl-w-a-e-d-i-ts-e*
   d. Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.
   e. Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.
   f. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
   g. Pheta lentswe lena hape: *ntlwaela.*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 113.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:** veneng. Vele
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 177

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Kananelo o ba le motswalle e motjha*
   d. Ere: *Pale ena e ka Kanenelo ya neng a dula a bapala le metswalle ya hae Lesedi le Kamohelo. Ka tsatsi le leng titjhere o ile a mo kopa hore a ba bapale le Tomase, moshanyana ya neng a dula a le mong ka nako ya kgefutso. Pele Kananelo o ne a sa batle ho mema Tomase. Kamora nako, a nahana kamoo a neng a le bodutu ka teng ha a qala sekolo. Paleng, re utlwa seo Mohale a se etsang….*
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikgokahano.
      - Botsa baithuti: A na o ka etsa dikgokahano paleng ena? Na sena se kile sa etsahala ho wena kapa ho motho eo o mo tsebang?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
   a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Ho sebedisa matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong. (polelo e tobileng).
   b. Ngola polelo letlapeng: O ile a re, “Ha nke ke inehele!”
   c. Hlalosa DTMP ho ya ka moelelo wa taba: Matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) a sebediswa ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong (polelo e tobileleng).
2. **Itlwaetse DTMP le baithuti.**
   a. Ngola letlapeng: O ile a re Buka eo ke e ratang haholo ke buka ya metlae.
   b. Botsa baithuti: Diabulwadiakwalwa di kena kae polelong ena?
   c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti:
      - Re sebedisa matshwao a qotso ho bontsha mantswe a buuwang ke motho a le jwalo feela. Polelo e nepahetseng ke: O ile a re, “Buka eo ke e ratang ka ho fetisisa ke ya metlae.”
3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa DTMP ka boikemelo.**
   a. Ngola letlapeng:
      - O itse ke rata ho thusa metswalle ya ka.
      - O ile a nthusa ha ke ne ke hloname ho rialo Ontlametse.
      - O botsitse motswalle wa hae, Hobaneng o ikutlwa o hloname.
   b. Hlalosetsa baithuti: Kenya matshwao a qotso sebakeng se nepahetseng polelong.
   c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phetha mosebetsi.
4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti.**
   a. Bitsa baithuti kaofela hape.
   b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
   c. Supa: Matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) a sebediswa ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong (polelo e tobileleng).

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 113.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *o, nn, tl, ll, e, oo, a, ng, n, w, m, l*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 114.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Vovo le Noboru ba kena ka veneng ya Malome Vele.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 177

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Kananelo o ba le motswalle e motjha*
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikgokahano
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: A na o ka etsa dikgokahano paleng ena? Na sena se kile sa etsahala ho wena kapa ho motho eo o mo tsebang?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Nako eo nkile ka thusa motho.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
   Ere:
   a. Ke ile ka thusa motho... ka ho.
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
   a. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
      - O thusitse mang?
      - Sena se etsahetse kae?
      - Ke bothata bofe boo motho enwa a neng a na le bona?
      - O tsebile jwang hore motho enwa o hloka thuso?
      - O ile wa etsa qeto ya ho etsang?
      - O ile wa mo thusa jwang?
      - Motho enwa o ile a ikutlwa jwang ha o qeta ho mo thusa?
      - O ile wa ikutlwa jwang ha o mo thusitse?
      - Hobaneng ho le bohlokwa ho thusa batho ba bang?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
   a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola. Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Ka nako enngwe, ke ile ka bona motho e mong a...
O ne a ikutlwa...
Ke ile ka lemoha hobane...
Ke ile ka re "..."
Oile a re. "..."
Ke ile ka etsa qeto ya ho...
Kamora hore ke mo thuse, o ile a ikutlwa...
Ho thusa ho ile ha etsa ke ikutlwe...
Kutlwelobohloko e bolela hore...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 114.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisanao:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala, o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe' la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: monna, boomo, letlotlo, mollelwa, mantlwane
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Lesedi o ile le Thato ntlwaneng.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 116.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 177

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Kananelo o ba le motswalle e motjha*
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo kgutsufatsa pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Ere: Ha re kgutsufatsa pale, re lokela ho bolela hore:
      - Pale e ka eng
      - Ke eng seo ke se ratileng paleng
      - Ke eng seo ke ithutileng sona paleng
   b. Fana ka dikarabo tsa dipotso tsena ka bokgutswanyane.
   c. Leka hore o se ke wa etsa mehlala ka dikarabo tse pepeneneng.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti hore ba nahane ka dikgutsufatso tsa bona, ba se ke ba sebedisa mohlala wa hao.
   b. Bolella baithuti ho qala dikarabo tsa bona ka tsela e latelang:
      - Pale e ne e le ka...
      - Ke natefetswe ke...
      - Ke ithutile...
   c. Kamora moo, laela baithuti ho abelana dikgutsufatso tsa bona le metswalle ya bona.
   d. Ha baithuti ba ntse ba abelana dikgutsufatso tsa bona, tsamatsamaya o nne o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   e. Pheletsong ya thuto, kopa moithuti a le mong kapa ba babedi ho abelana dikgutsufatso tsa bona le phaposi.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Nako eo nkile ka thusa motho.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
   b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
   c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
   a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
   a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
   b. Thusa baithuti ba fokolang ho phetha mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Ka nako enngwe, ke ile ka bona motho e mong a...
O ne a ikutlwa...
Ke ile ka lemoha hobane...
Ke ile ka re "..."
Oile a re. "..."
Ke ile ka etsa qeto ya ho...
Kamora hore ke mo thuse, o ile a ikutlwa...
Ho thusa ho ile ha etsa ke ikutlwe...
Kutlwelobohloko e bolela hore...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 116.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba kgethilweng ba tla tlisa ntho kapa setshwantsho bakeng sa mosebetsi wa bona wa ho 'bontsha o bolele'

1. **Baithuti ba kgutse ba shebelle baithutimmoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: Bontsha o Bue**
   a. Tshwara ntho kapa setshwantsho seo o tla re bontsha sona.
   b. Re bollele ka ntho eo kapa setshwantsho. Ere:
      - Kajeno ke tla le bolella ka...
      - E... (boholo, boima, mmala, boreledi/mahwashe jj.
      - E sebedisetswa...
      - Ke e rata hobane...
   c. Jwale botsa baithuti: Na le na le dipotso?
   d. Ha ho na le motho ya botsang potso, leka ka hohle ho e araba.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
   a. Ha o etsa nehelano, hopola ho:
      - Tshwara ntho kapa setshwantsho hore bohle ba se bone
      - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
      - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
      - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhahiso tsa bona.**
   a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhahiso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
   b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhahiso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *nny, ts*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *nny, ts, a, g, e, n*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *nnyane*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *nny-a-n-e*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *tseleng*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 118.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** ⁄ш
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: ⁄ш
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** ⁄ш
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** ⁄ш
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale,
Leqephe la selelekela 189

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Samentjisi e nngwe.*
   b. Ere: *Pale ena e bua ka Teboho, ya utollang hore motswalle wa hae Nyakallo ha a na dijo hobane mme wa hae o sepetlele. Teboho o arolelana borotho ba hae yaba o kopa dijo tse ngatanyana hore a kgone ho thusa motswalle wa hae. Ebile ha a je borotho boo a bo ratang mme ha a je dijo tsa thahameso ho etsa bonnete ba hore Teboho o tla ba le seo a tla seja. Nyakallo o elellwa hore ho thusa motswalle ho etsa hore a ikutlwe a le motlotlo, mme o tlisa phethoho.*
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa Ditekolo.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 118.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 108.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *kotsi: Ha ntho e empe e etsahala ka tshohanyetso e sa rerwa, jwaloka ha motho a ka lemala ka phoso.*
      - *sepetlele: Sebaka seo dingaka le baoki ba hlokomelang bakudi kapa batho ba lmetseng.*
      - *ka sekgukgu: Ho tloswa ka lenyele kapa ka lekunutu hore ho se be le ya bonang.*
      - *ho fana: Ho arolelana kapa ho fa batho ba bang dintho, le ho fana ka seo o se ratang.*
      - *teboho: Ho ba le teboho ha o thusitswe kapa ho bontshitswe mosa ho wena.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *g, nn*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *g, nn, a, e, g, l*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *gafelwang*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *g-a-f-e-l-w-a-n-g*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *kannete*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 119.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** 𝓦
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, 𝓦
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** 𝓦
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** 𝓦
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 191

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: *Samentjisi e nngwe*.
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 119.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la 120.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
   a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
   a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
   b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
   c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
   d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
      - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
   e. O ka qala pale ya hao ka hore:
      - “Molato ke eng?” ___ ho botsa...
      - Pejana letsatsing leo...
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
   b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa ‘thutswana/lejwe’ la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
   c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
   a. Bitsa moithuti a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
      - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
      - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
   b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona. Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lekang hore le kenyelletse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *ntsw*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. Boeletsa medumo e latelang le baithuti: *ntsw, a, e, f, k, l*
   b. Qapodisa modumo o latelang: *ntswafisa*
   c. Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.: *n-ts-w-a-f-i-s-a*
   d. Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.
   e. Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.
   f. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
   g. Pheta lentswe lena hape: *ntswakela.*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 121.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   wele. Wandi
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 191

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Samentjisi e nngwe*
   d. Ere: *Pale ena e bua ka Teboho, ya utollang hore motswalle wa hae Nyakallo ha a na dijo hobane mme wa hae o sepetlele. Teboho o arolelana borotho ba hae yaba o kopa dijo tse ngatanyana hore a kgone ho thusa motswalle wa hae. Ebile ha a je borotho boo a bo ratang mme ha a je dijo tsa thahameso ho etsa bonnete ba hore Teboho o tla ba le seo a tla seja. Nyakallo o elellwa hore ho thusa motswalle ho etsa hore a ikutlwe a le motlotlo, mme o tlisa phethoho.*
   e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?

2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo.
      - Botsa baithuti: Re ye re ithute se itseng paleng. Ka nako tse ding re hloka ho etsa qeto hore ntho e ne e lokile kapa e fosahetse. Ka enngwe re hloka ho etsa qeto ya hore ntho e ntle kapa e mpe. Wena o ithutileng paleng ena?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Nako eo nkile ka thusa motho.
   b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
      - Mofuta: Ditaba tsa bophelo ba ka
      - Dipolelo/diratswana: Ngola bonyane diratswana tse pedi tsa dihlooho tse fapanang tsa mela e mene
      - DMTP: Matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) a sebediswa ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong (polelo e tobileleng).
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
   a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
   b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
   a. Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
   a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
   b. Thusa baithuti ba fokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Ka nako enngwe, ke ile ka bona motho e mong a...
O ne a ikutlwa...
Ke ile ka lemoha hobane...
Ke ile ka re "..."
Oile a re. "..."
Ke ile ka etsa qeto ya ho...
Kamora hore ke mo thuse, o ile a ikutlwa...
Ho thusa ho ile ha etsa ke ikutlwe...
Kutlwelobohloko e bolela hore...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 121.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *ny, ts, g, n, a, o, w, n, e, i, k, s*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 122.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:** *We we le Wandi ba wele ba fiela.*
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 191

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Samentjisi e nngwe*
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Re ye re ithute se itseng paleng. Ka nako tse ding re hloka ho etsa qeto hore ntho e ne e lokile kapa e fosahetse. Ka enngwe re hloka ho etsa qeto ya hore ntho e ntle kapa e mpe. Wena o ithutileng paleng ena?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
   a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Nako eo nkile ka thusa motho.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola ka dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
   a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba fokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
   b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola polelo enngwe setshwantshong sa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
   a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona malapeng ebang ba sa kgona ho o phethela.

Foreimi ya ho ngola

Ka nako enngwe, ke ile ka bona motho e mong a...
O ne a ikutlwa...
Ke ile ka lemoha hobane...
Ke ile ka re "..."
Oile a re. "..."
Ke ile ka etsa qeto ya ho...
Kamora hore ke mo thuse, o ile a ikutlwa...
Ho thusa ho ile ha etsa ke ikutlwe...
Kutlwelobohloko e bolela hore...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 122.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisanao:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe' la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: mennyane, motsotso, gauta, nonneng, ntswepelela
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Ebe Ntswaki o ntswela kae.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 124.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 191

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Samentjisi e nngwe*
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo iketsetsa pheletso ya rona e fapaneng ho ya pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
   b. Bula mahlo ebe o re: Mmm, ke nahanne qetelo ya pale e fapaneng.
   c. Bolella baithuti mohopolo wa hao wa qetelo e fapaneng.
   d. Leka ho nahana ka qetelo e sa tlwaelehang – ntho eo baithuti ba ke keng ba e nahana.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Ere: Kwala mahlo o nahane qetelo ya pale e fapaneng. O se ke wa sebedisa mohlala wa ka. O inahanele wa hao.
   b. Ere: Bula mahlo ebe o abelana qetelo ya hao le motswalle wa hao.
   c. Ha baithuti ba ntse bua ka mehopolo ya bona, tsamatsamaya o nne o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   d. Qetellong ya thuto kopa baithuti ba mmalwa ho arolelana qetelo tsa bona tsa dipale.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Buka ya mosebetsi ya DBE 1, maqephe 81-84

1. **Hopotsa baithuti ka mosebesi wa ho ngola: Nako eo nkile ka thusa motho.**
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho lokisa diphoso**
   a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
      - Dipolelo/diratswana: Ngola bonyane diratswana tse pedi tsa dihlooho tse fapanang tsa mela e mene
      - DMTP:
        - Matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) a sebediswa ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong (polelo e tobileleng).
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
   a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
   b. Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.
4. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
   a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa dingolwa tsa rona.
   b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho lokisa diphoso tsa bona.
5. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
   b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
      - Bukeng ya DBE leqepheng la: 81-84
      - Ngola dinomoro ditshwantshong ho bontsha tatelano e nepahetseng.
      - Ngola polelo e le ‘ngoe ka setšoantšo se seng le se seng. Ngola seo batho ba se buang kahara matshwao a qotso.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 124.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ditshwantsho le dintho tsa nnete bakeng sa moo ho pepeswang mookotaba

Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba:** *Re baenjenere*
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
   - *Ke dintho dife tse etswang ke baenjinere?*
   - *Ke dipotso tse jwang tse botswang ke baenjinere?*
   - *Ke mathata a jwang ao baenjinere ba lekang ho a rarolla?*
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti.**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 126.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
   a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
   b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao: “Bo-rasaense ba lora ka ho etsa dintho tse ntle tse kgolo. Baenjinere bona ba a di etsa.”
   c. Bill Nye
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti.**
   a. Botsa: Na o ka mpolella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
   b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
   c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Qotso ena e bua ka bokgoni bo hlwahlwa ba baenjenere ba ho etsa dintho tseo borasaense ba di lorang kapa ba di nahang empa ba sena bokgoni ba ho di etsa. Ho bolelang baenjenere ba kgona ho phethahatsa ditoro tsa borasaense.

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *n, ts, w, tsh*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *n, ts, w, tsh, a , e*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *ntswetse*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *n-ts-w-e-ts-e*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *ntshwarela*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 128.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** 𝒳𝒳
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: 𝒳𝒳
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** 𝒳𝒳
   a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** 𝒳𝒳
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la selelekela 203

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Sefehlametsi sa Wiliam se setle*.
   b. Ere: *William Kamkwamba o holetse motsaneng o mong naheng ya Malawi moo ho neng ho se na motlakase, mme metsi a haella ka nako ya komello. Kamora ho bala buka ka matla a motlakase, William o ile a etsa qeto ya ho aha moqhaka wa moya ho thusa motsana wa habo. O ile a bokella dikarolo jareteng ya ditshepe, a sebetsa ka thata ho aha seqatjwa sa hae. Le ha batho ba ne ba mo tsheha, o ile a twelapele ho leka. Mohopolo wa William o ile wa thusa setjhaba sa habo mme wa qetela o tsejwa lefatsheng ka bophara.*
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.

2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?

3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikgokahano.
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 128.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 126.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *sefehlametsi: Motjhini o sebedisang moya ho fehla motlakase kapa ho pompa metsi.*
      - *komello: Ha pula e sa ne nako e telele, mme ho le thata ho lema.*
      - *jarete ya ditshepe: Sebaka seo dintho tsa kgale tse robehileng jwaloka masenke, dipeipi, dikarolo tsa dibaesekele di behwang hore batho ba kgone ho di sebedisa hape ho etsa kapa ho lokisa dintho tse ding.*
      - *thepa e senyehileng: Dintho tsa kgale kapa tse siilweng jwaloka ditshepe, dipeipi, dikarolo tsa dibaesekele kapa dikoloi, tse sebediswang hape ho bopa kapa ho lokisa dintho*
      - *pompo: Motjhini o pompang metsi ho a tlosa sebakeng se seng ho a isa ho se seng. Jwaloka ho tloha sedibeng ho ya dimeleng.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *n, tlh, w, kg*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. **Boeletsa medumo e latelang le baithuti:** *n, tlh, w, kg, a, e*
   b. **Qapodisa modumo o latelang:** *ntlhwela*
   c. **Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.:** *n-tlh-w-e-l-a*
   d. **Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.**
   e. **Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.**
   f. **Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.**
   g. **Pheta lentswe lena hape:** *ntlhwese*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 129.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** $\mathcal{X}$
   a. Ema o furalletse baithuti.
   b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
   c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, $\mathcal{X}$
   d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
   e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** $\mathcal{X}$
   - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** $\mathcal{X}$
   a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
   b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 205

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: *Sefehlametsi sa Wiliam se setle*.
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 129.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *moinjenere: Motho ya nahanang mehopolo ebe o bopa disebediswa, metjhini, kapa ditsamaiso ho rarolla mathata.*
      - *motako wa sebopeho: Moralo o bontshang kamoo ntho e tla etswa ka teng.*
      - *lebidi la ho nyolla: Lebidi le nang le lerapo le hulwang ho phahamisa dintho ha bobebe.*
      - *tora: moaho o molelele*
      - *heleha: ha ntho e wela fatshe kapa e robeha hobane e sa kgone ho tsepama.*
   b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 130.
   b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho:
      - Ke dintho dife tse etswang ke baenjinere?
      - Ke dipotso tse jwang tse botswang ke baenjinere?
      - Ke mathata a jwang ao baenjinere ba lekang ho a rarolla?
3. **Buisanang ka setshwantsho.**
   a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:
      - Botsa potso ya pele.
      - Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
      - Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
      - Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
      - Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.
4. **Dipotso:**
   a. *Baenjinere ba aha eng? Ke eng seo o fang lesedi?*
   b. *Ke disebediswa kapa metjhine efe eo o e bonang? Di ba thusa jwang ho etsa mosebetsi?*
   c. *Ke mathata afe ao baenjinere ba tshwanetseng ho a rarolla ha ba aha ntho eo kgolo?*

Medumo: Boeletsa mme o kopanye medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Boeletsa medumo:** *n, qh, w, th*
   a. Qapodisa medumo ha 3.
   b. Bontsha baithuti dikarete tsa medumo ebe o bala modumo ha 3.
   c. Bolella baithuti hore ba mamele ebe ba pheta medumo.
2. **Bontshahatsa hore medumo e latelang e kopanngwa le ho arolwa jwang.**
   a. Boeletsa medumo e latelang le baithuti: *n, qh, w, th, a, e*
   b. Qapodisa modumo o latelang: *nqhwela*
   c. Kopa moithuti ka mong ho mamela ka hloko ebe o arola lentswe ka medumo: mohl.: *n-qh-w-a-o-ll-a*
   d. Ha moithuti a qapodisa modumo ka mong, o ngole letlapeng.
   e. Kamora moo, bitsa moithuti e mong hore a kopanye medumo eo hore a bale lentswe.
   f. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
   g. Pheta lentswe lena hape: *nqhwaolla.*
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 131.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
   xho. Xoliswa
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola mantswe ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 205

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Sefehlametsi sa Wiliam se setle*
   d. Ere: *William Kamkwamba o holetse motsaneng o mong naheng ya Malawi moo ho neng ho se na motlakase, mme metsi a haella ka nako ya komello. Kamora ho bala buka ka matla a motlakase, William o ile a etsa qeto ya ho aha moqhaka wa moya ho thusa motsana wa habo. O ile a bokella dikarolo jareteng ya ditshepe, a sebetsa ka thata ho aha seqatjwa sa hae. Le ha batho ba ne ba mo tsheha, o ile a twelapele ho leka. Mohopolo wa William o ile wa thusa setjhaba sa habo mme wa qetela o tsejwa lefatsheng ka bophara.*

2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikgokahano.
      - Botsa baithuti: A na o ka etsa dikgokahano paleng ena? Na sena se kile sa etsahala ho wena kapa ho motho eo o mo tsebang?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
   a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Tshebediso ya makopanyani ho kopanya dipolelo: ebile, le, mme.
   b. Ngola polelo letlapeng:
   William o a kgahlisa. Xotchtl o a kgahlisa. William le Xochitl ba a kgahlisa.
   Hlalosa DTMP ho ya ka moelelo wa taba:
      - Lekopanyi 'le' le sebediswa ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.

2. **Itlwaetse DTMP le baithuti.**
   a. Ngola letlapeng: William o ile a bona bothata setjhabeng sa habo. Xochitl o ile a bona bothata setjhabeng sa habo.
   b. Botsa baithuti: Re ka sebedisa jwang lekopanyi 'le' ho hokahanya dipolelo tse pedi?
   c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti:
   Kopanya dipolelo tsena tse pedi o sebedisa 'le':
      - Ha re na le dipolelo tse pedi tse buang ka mohopolo o tshwanang, re ka di kopanya ka ho sebedisa lehokanyi 'le'. Re ka kopanya dipolelo tsena tjena: William o ile a lemoha qaka setjhabeng sa habo le Xochitl o ile a lemoha qaka setjhabeng sa habo. Ka dinako tse ding, re ka etsa dipolelo tsena di be kgutshwanyane ka ho tlosa mantswe a phethwang, tjena: William le Xochitl ba ile ba lemoha diqaka ditjhabeng tsa bona. Ha re di kopanya, re tlosa sa habo mme re sebedisa 'tsa' hobane re bua ka batho bana ka bobedi mmoho, mme re fetola 'setjhaba' hoba ditjhaba hobane ke tse fetang setjhaba se le seng.

3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa DTMP ka boikemelo.**
   a. Ngola letlapeng:
      - William o bohlale mme o kgona ho etsa dintho tse ntjha. Xochitl o bohlale mme o kgona ho etsa dintho tse ntjha.
      - Letsatsi le sebedisetswa matla. Moya o sebedisetswa matla.
      - O morarolli wa mathata. Ke morarolli wa mathata.
   b. Hlalosetsa baithuti: Ikwetlise ho kopanya dipolelo tsena tse pedi o sebedisa lekopanyi 'le'.
   c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phetha mosebetsi.

4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti.**
   a. Bitsa baithuti kaofela hape.
   b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
   c. Supa: Lekopanyi 'le' le sebediswa ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 131.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa ho kopanya le ho arola medumo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Taka tafole mme o ngole medumo o latelang ho yona:** *n, a, ts, w, e, tlh, o, kg, i, q, qh, th*
   a. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o o qapodise.
   b. Supa modumo ka mong o tafoleng mme o kope baithuti ba fapaneng ho e bala.
2. **Etsa mohlala wa ho bopa lentswe.**
   a. Nahana ka lentswe leo o ka le bopang o sebedisa medumo e tafoleng.
   b. Supa modumo wa pele, o qapodise mme o o ngole letlapeng.
   c. Pheta sena ka medumo yohle e lentsweng.
   d. Mathisa monwana ka tlasa lentswe o kopanye medumo ho bala lentswe.
3. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho bopa mantswe.**
   a. Bitsa baithuti ba 2–3 ho bopa mantswe ka mokgwa o tshwanang.
   b. Lokisa diphoso tseo baithuti ba di etsang.
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 132.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo wa kopaneng

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhate ya Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:**
   Xoliswa le Xoli ba bua seXhosa.
   a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
   b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
   c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 205

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Sefehlametsi sa Wiliam se setle*
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikgokahano
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: A na o ka etsa dikgokahano paleng ena? Na sena se kile sa etsahala ho wena kapa ho motho eo o mo tsebang?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Ngola ka William kapa Xochitl ho tswa dipaleng tsa Pokello ya Dipale.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
   a. Ere: Ke tlo ngola ka moenjinere ya ntshusumetsang.
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi w**a ho ngola letlapeng.
   a. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
      - Ke moenjinere ofe eo o tla ngola ka yena?
      - Ba ne ba dula kae?
      - Ba ile ba lemoha bothata bofe setjhabeng sa habo bona?
      - Hobaneng ho ne ho le bohlokwa ho rarolla bothata bona?
      - Ba ile ba ba le mohopolo ofe wa ho rarolla bothata bona?
      - Ba ile ba sebedisa disebediswa dife?
      - Ba ile ba tobana le diphephetso dife?
      - Tshibollo tsa bona di ile tsa thusa batho jwang?
      - O nahana eng ka motho enwa?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
   a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola. Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Moenjinere eo ke ithutileng ka yena ke...
Motho enwa o ne a dula...
Ba ile ba lemoha bothata ha...
Bothata e ne e le...
Ba ile ba nka qeto ya ho...
Ba ile ba aha...
Qalong, batho ba ile ba re / ba nahana...
Tshibollo ya bona e ile ya thusa...
Ke nahana...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 132.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisanao:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe' la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: ntswafisa, ntshwetse, ntlhwesitse, nkgwatha, nqhwaolla
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Ntswaki o ile a ntshwela ka mathe.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 134.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 205

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Sefehlametsi sa Wiliam se setle*
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo phethela ho ngola mosebetsi wa kutlwisiso ya pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Ngola dipotso letlapeng.
   b. Ballela potso ka nngwe hodimo.
   c. Hlalosa karabo e lejeletsweng ya potso ka nngwe.
   d. Mohlala: Anna o ne a apere eng? Karabo ya rona e lokela ho re bolella ka diaparo tsa Anna.
   e. Mohlala: O nahana hore Anna a ka be a entseng? Karabo ha e yo sengolweng – baithuti ba lokela ho araba seo ba se nahanang.
   f. Bontsha baithuti hore ka tlasa potso ka nngwe ho na le qalo ya karabo. Ba hlalosetse hore ba e sebedisise ho ngola polelo.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla, mme ba ngole letsatsi le sehlooho: Kutlwisiso.
   b. Bolella baithuti ho sebedisa 'diqalo tsa karabo' tse ka tlasa potso ka nngwe mme ba ngole dikarabo ka dibukeng tsa bona.
   c. Laela baithuti ho sebedisa tsebo ya bona ya medumo ho ngola mantswe. Ba lokela ho bitsa lentswe butle ebe ba ngola medumo eo ba e utlwang.
   d. Dipotso le diqalo tsa dikarabo.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Kutlwisiso ya Mongolo/se ngotsweng

1. **William o ne a dula hokae?**
   William o ne a dula... (motseng wa Wimbe, naheng ya Malawi).
2. **Ho etsahetseng Malawi ha William a ne a le dilemo tse 14?**
   Ha William a le dilemo tse 14... (ho ile ha ba le komello e kgolo Malawi)
3. **Ha William a tlohela sekolo, o ile a tswelapele ho ithuta jwang?**
   Ho tswela pele ka dithuto tsa hae, William... (o ile a ya laeborari mme a bala dibuka.)
4. **Ke eng seo William a se entseng pele?**
   Pele, William o ile a etsa... (sefehlamoya se senyane.)
5. **Hobaneng William a ile a etsa sefehlamoya se seholo?**
   O ile a etsa sefehlamoya se seholo hore a... (pompe metsi a sediba bakeng sa batho ba Wimbe.)

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Ngola ka William kapa Xochitl ho tswa dipaleng tsa Pokello ya Dipale.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
   a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
   b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
   c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
   a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
   a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
   b. Thusa baithuti ba fokolang ho phetha mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Moenjinere eo ke ithutileng ka yena ke...
Motho enwa o ne a dula...
Ba ile ba lemoha bothata ha...
Bothata e ne e le...
Ba ile ba nka qeto ya ho...
Ba ile ba aha...
Qalong, batho ba ile ba re / ba nahana...
Tshibollo ya bona e ile ya thusa...
Ke nahana...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 134.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Baithuti ba kgutse ba shebelle baithutimmoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: O abelana ditaba tsa hae**
   a. Re bolelle hore ditaba tsa hao di ka eng: Ere:
      - Kajeno ke tla le bolella ka...
      - Ebe o arolelana ditaba tsa hao.
      - Re bolelle se etsahetseng ka tatellano e nepahetseng.
      - Re bolelle dintlha tsa bohlokwa tsa ditaba tsa hao.
      - Qetella ka ho re bollela ka moo ditaba tsa hao di ileng tsa etsa hore o ikutlwe ka teng.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
   a. Ha o abelana taba tsa hao hopola ho:
      - Re bolella hore ditaba tsa hao di ka eng
      - Re bolella hore di etsahetse neng
      - Re bolella hore di etsahelletse mang
      - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
      - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
      - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhahiso tsa bona.**
   a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhahiso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
   b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhahiso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa medumo yohle e rutilweng Kotareng ya 2

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Karete ya Medumo ya Kotara ya 2

Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso khapheteng kapa fatshe pela hao.**
   a. Bolella baithuti hore ba mamele ha o bitsa mabitso a bona.
   b. Ha o ntse o bitsa lebitso la moithuti, a bale modumo kareteng ya modumo e phahamisitsweng.
   c. Bitsa lebitso la moithuti e mong. Moithuti enwa a bue lentswe le qalang kapa le sebedisang modumo oo.
   d. Etsa sena kapele, e be jwaloka papadi e monate empa o hlokomele baithuti ba sokolang.
   e. Ha moithuti a etsa phoso ere, "Mamela ka hloko," ebe o bua modumo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 136.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Boeletsa ditlhaku tsohle tse rutilweng Kotareng ya 2

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa popo ya ditlhaku tsohle tse nyenyane tse rutilweng Kotareng ya 2.**
   a. Ngola tlhaku e nyenyane ka nngwe letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, hlalosa hore e qala kae, e leba kae le moo e fellang.
   c. Bollela baithuti hore ba tlatse mola ka tlhaku ka nngwe ka dibukeng tsa bona tsa mosebetsi mme ba siye sebaka sa monwana o le mong dipakeng tsa tsona.
   d. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bopa tlhaku ka nngwe ka nepo.
3. **Lekola popo ya ditlhaku tse nyenyane ya baithuti.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba ngola, tsamatsamaya o lekole popo ya bona ya ditlhaku.
   b. Fana ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Ela hloko baithuti ba sokolang ho bopa ditlhaku ka nepo.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, Leqephe la selelekela 219

1. **Tsebisa pale.**
   a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Sefuthumatsi sa metsi sa letsatsi sa Xochitl.*
   b. Ere: *Xochitl Cruz ke ngwanana ya dulang naheng ya Mexico, ya ileng a elellwa hore difate tse ngata di a kgaolwa hore batho ba kgone ho futhumatsa metsi. O ne a batla ho fumana tsela e betere ya ho futhumatsa metsi. Yaba Xochitl rala le ho aha sefuthumatsi sa metsi se sebedisang matla a letsatsi ka disebediswa tse sebediswang hape jwaloka polasitiki, matlolo le dipepi tsa metsi. Seqatjwa sa se ne se sebedisa matla a letsatsi ho futhumatsa metsi bakeng sa ba lelapa la hae. Nakong e seng kae, baahisane ba hae bohle ba ne ba batla difuthumatsi tsa letsatsi le bona.*
   c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
   d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti.**
   a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
   b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
   c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?
3. **Hlalosa leano la kutlwisiso.**
   a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikgokahano
   b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 136.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 126.
   b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
   c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
   d. Ba hlalosetse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
   e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
   a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
      - *matla a letsatsi: Ho sebedisa matla a letsatsi ho etsa motlakase kapa matla.*
      - *ho kgona ho reka: Ho ba le tjhelete e lekaneng ho reka se itseng.*
      - *lahlilwe: Ntho e lahlilweng kapa e sa hloleng e hlokeha.*
      - *tshibollo: Ntho e ntjha eo motho a e entseng ho rarolla bothata kapa ho thusa batho.*
      - *ho kganya sefahlehong: Ho bososela ka thabo hobane o le motlotlo sa seo wena kapa motho e mong a se entseng.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**
   S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
   E: Etsa seo lentswe le se bolelang
   B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
   S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo yohle e rutilweng Kotareng ya 2

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Karete ya Medumo ya Kotara ya 2

Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso khapheteng kapa fatshe pela hao.**
   a. Bolella baithuti hore ba mamele ha o bitsa mabitso a bona.
   b. Ha o ntse o bitsa lebitso la moithuti, a bale modumo kareteng ya modumo e phahamisitsweng.
   c. Bitsa lebitso la moithuti e mong. Moithuti enwa a bue lentswe le qalang kapa le sebedisang modumo oo.
   d. Etsa sena kapele, e be jwaloka papadi e monate empa o hlokomele baithuti ba sokolang.
   e. Ha moithuti a etsa phoso ere, "Mamela ka hloko," ebe o bua modumo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 137.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Boeletsa ditlhaku tsohle tse rutilweng Kotareng ya 2

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa popo ya ditlhaku tsohle tse kgolo tse rutilweng Kotareng ya.**
   a. Ngola tlhaku e kgolo ka nngwe letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, hlalosa hore e qala kae, e leba kae le moo e fellang.
   c. Bollela baithuti hore ba tlatse mola ka tlhaku ka nngwe ka dibukeng tsa bona tsa mosebetsi mme ba siye sebaka sa monwana o le mong dipakeng tsa tsona.
   d. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bopa tlhaku ka nngwe ka nepo.
3. **Lekola popo ya ditlhaku tse kgolo ya baithuti.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba ngola, tsamatsamaya o lekole popo ya bona ya ditlhaku.
   b. Fana ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Ela hloko baithuti ba sokolang ho bopa ditlhaku ka nepo.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Pokello ya Dipale, leqephe la 221

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
   a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
   b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
   c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
   d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
   a. Bolela sehlooho sa pale: *Sefuthumatsi sa metsi sa letsatsi sa Xochitl*
   b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
   c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
   d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
   e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 137.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la 138.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
   a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
   a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
   b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
   c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
   d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
      - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
      - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
   e. O ka qala pale ya hao ka hore:
      - Ha tora e helehela fatse…
      - “Ke na le monahano o motjha,”___ ho rialo…
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
   b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa ‘thutswana/lejwe’ la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
   c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
   a. Bitsa moithuti a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
      - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
      - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
   b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona. Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lekang hore le kenyelletse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Bapala papadi ya medumo: Papadi ya Ketane ya Mantswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Leqephe la A4 bakeng sa baithuti

1. **Kgutsisa baithuti ba tsebe ho mamela ka hloko.**
2. **Bontshahatsa papadi letlapeng.**
   a. Ngola modumo letlapeng.
   b. Bolella baithuti ba bapale ka bobedi.
   c. Moithuti wa 1 bobeding o lokela ho sebedisa modumo o letlapeng ho ngola lentswe.
   d. Moithuti wa 2 o lokela ho sebedisa ditlhaku tse pedi tse qetelang ho ngola lentswe le letjha.
   e. Baithuti bana ka bobedi ba tswele pele ho bapala ho fihlela pampiri ya bona e tletse mantswe a ketane.
3. **Fa bobedi ka bong pampiri mme ba ngole modumo wa pele letlapeng:** *nama*
4. **Tsamatsamaya mme o tshehetse baithuti moo ho hlokehang.**
   a. Kamora metsotso e 10, laela baithuti ba kgutse mme ba mamele.
   b. Kopa dihlotshwana tsa bobedi tse mmalwa hoo balla mantswe a bona. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe ao letlapeng mme o lekole hore ba entse ketane ya mantswe hantle.
   c. Rorisa baithuti bakeng sa boikitlaetso ba bona.

Hopola: Mosebetsi ona o phetwa ho o etsa ka dipensele tse mebala.

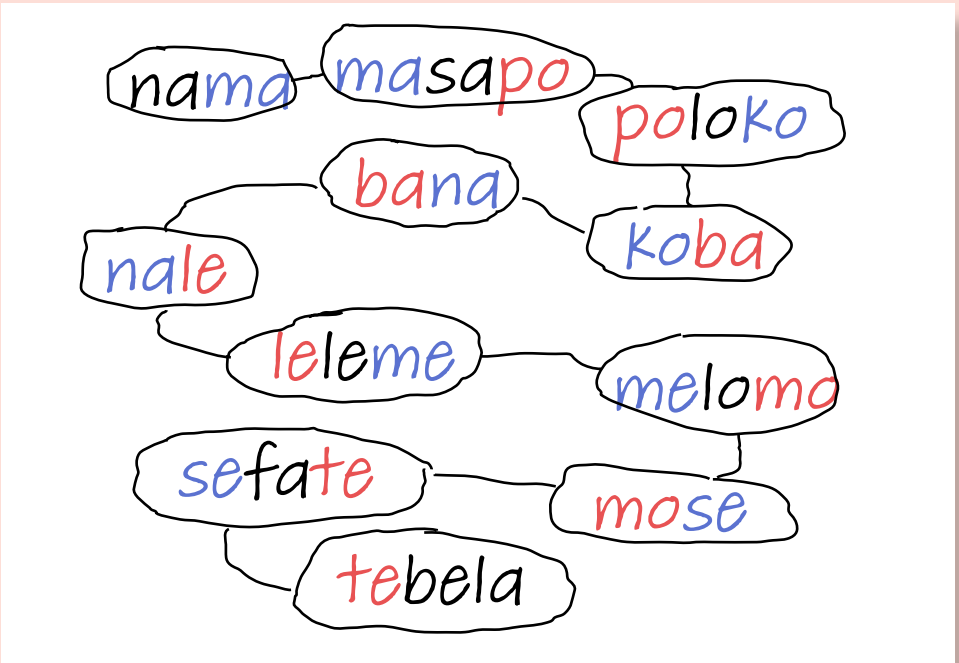

5. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 139.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
   c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Kopolla dipolelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Ngola dipolelo tse latelang letlapeng:**
   - Modiehi o tsamaya le abuti wa ha Molefe.
   - O rata ho lelekisa dinonyana le dirurubele.
   - Palesa ke motswalle wa Modiehi.

   a. Laela baithuti hore ba kopollele dipolelo dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.
   b. Ba kopolle ka mekgethe, ka le nepo.
3. **Lekola bokgoni ba baithuti ba ho kopolla dipolelo.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba ngola, tsamatsamaya o ele hloko baithuti ba sokolang ho:
      - Ho kopolla dipolelo ka nepo
      - Ho bopa dilthaku le mntswe ka nepo le ka makgethe
      - Ho qeta ho ngola dipolelo ka nako

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Pokello ya Dipale, leqephe la 221

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Sefuthumatsi sa metsi sa letsatsi sa Xochitl*
   d. Ere: *Xochitl Cruz ke ngwanana ya dulang naheng ya Mexico, ya ileng a elellwa hore difate tse ngata di a kgaolwa hore batho ba kgone ho futhumatsa metsi. O ne a batla ho fumana tsela e betere ya ho futhumatsa metsi. Yaba Xochitl rala le ho aha sefuthumatsi sa metsi se sebedisang matla a letsatsi ka disebediswa tse sebediswang hape jwaloka polasitiki, matlolo le dipepi tsa metsi. Seqatjwa sa se ne se sebedisa matla a letsatsi ho futhumatsa metsi bakeng sa ba lelapa la hae. Nakong e seng kae, baahisane ba hae bohle ba ne ba batla difuthumatsi tsa letsatsi le bona.*
   e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
   c. Emisa o hlalosetse baithuti moo ho hlokehang.
   d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
   e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
   f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikgokahano
      - Botsa baithuti: A na o ka etsa dikgokahano paleng ena? Na sena se kile sa etsahala ho wena kapa ho motho eo o mo tsebang?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
   a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Ngola ka William kapa Xochitl ho tswa dipaleng tsa Pokello ya Dipale.
   b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
      - Mofuta: Pale ya diketsahalo tsa nnete / tlaleho ea buka
      - Dipolelo/diratswana: Ngola bonyane diratswana tse pedi tsa dihlooho tse fapanang tsa mela e mene
      - DMTP: Lekopanyi 'le' le sebediswa ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
   a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
   b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
   a. Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
   a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
   b. Thusa baithuti ba fokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Moenjinere eo ke ithutileng ka yena ke...
Motho enwa o ne a dula...
Ba ile ba lemoha bothata ha...
Bothata e ne e le...
Ba ile ba nka qeto ya ho...
Ba ile ba aha...
Qalong, batho ba ile ba re / ba nahana...
Tshibollo ya bona e ile ya thusa...
Ke nahana...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 139.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Bapala papadi ya medumo: Papadi ya Ketane ya Mantswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Leqephe la A4 bakeng sa baithuti

1. **Kgutsisa baithuti ba tsebe ho mamela ka hloko.**
2. **Bontshahatsa papadi letlapeng.**
   a. Ngola modumo letlapeng.
   b. Bolella baithuti ba bapale ka bobedi.
   c. Moithuti wa 1 bobeding o lokela ho sebedisa modumo o letlapeng ho ngola lentswe.
   d. Moithuti wa 2 o lokela ho sebedisa ditlhaku tse pedi tse qetelang ho ngola lentswe le letjha.
   e. Baithuti bana ka bobedi ba tswele pele ho bapala ho fihlela pampiri ya bona e tletse mantswe a ketane.
3. **Fa bobedi ka bong pampiri mme ba ngole modumo wa pele letlapeng:** *nama*
4. **Tsamatsamaya mme o tshehetse baithuti moo ho hlokehang.**
   a. Kamora metsotso e 10, laela baithuti ba kgutse mme ba mamele.
   b. Kopa dihlotshwana tsa bobedi tse mmalwa hoo balla mantswe a bona. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe ao letlapeng mme o lekole hore ba entse ketane ya mantswe hantle.
   c. Rorisa baithuti bakeng sa boikitlaetso ba bona.

Hopola: Mosebetsi ona o phetwa ho o etsa ka dipensele tse mebala.

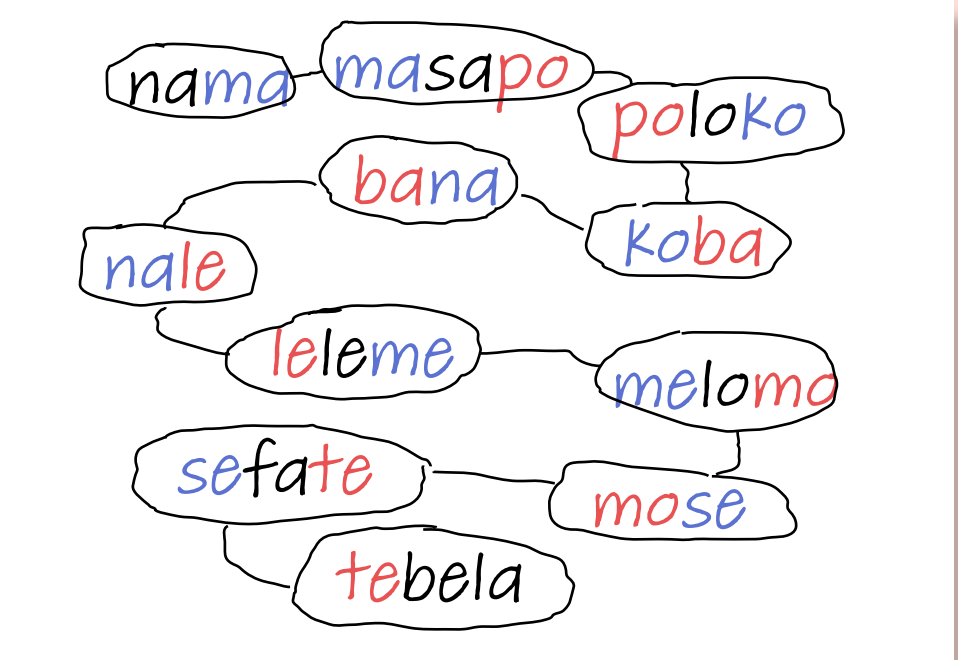

5. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 140.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
   d. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   e. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Kopolla dipolelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Buka ya Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
   a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla.
   b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Ngola dipolelo tse latelang letlapeng:**
   - A ipotsa hore na difate di ile kae.
   - Palesa o ile a iketsetsa setofo ka bo yena.
   - E ne e na le lemati le difestere tse pedi.

   a. Laela baithuti hore ba kopollele dipolelo dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.
   b. Ba kopolle ka mekgethe, ka le nepo.
3. **Lekola bokgoni ba baithuti ba ho kopolla dipolelo.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba ngola, tsamatsamaya o ele hloko baithuti ba sokolang ho:
      - Ho kopolla dipolelo ka nepo
      - Ho bopa dilthaku le mntswe ka nepo le ka makgethe
      - Ho qeta ho ngola dipolelo ka nako

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 221

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
   a. Dudisa baithuti khaphetheng.
   b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
   c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Sefuthumatsi sa metsi sa letsatsi sa Xochitl*
   d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
      - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikgokahano
      - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: A na o ka etsa dikgokahano paleng ena? Na sena se kile sa etsahala ho wena kapa ho motho eo o mo tsebang?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
   a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
   b. Bontsha baithuti setshwantsho.
   c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
   d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
      - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
      - Tobisa potso 3 sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
      - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
   a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Ngola ka William kapa Xochitl ho tswa dipaleng tsa Pokello ya Dipale.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola ka dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
   a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba fokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
   b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola polelo enngwe setshwantshong sa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
   a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona malapeng ebang ba sa kgona ho o phethela.

Foreimi ya ho ngola:

Moenjinere eo ke ithutileng ka yena ke...
Motho enwa o ne a dula...
Ba ile ba lemoha bothata ha...
Bothata e ne e le...
Ba ile ba nka qeto ya ho...
Ba ile ba aha...
Qalong, batho ba ile ba re / ba nahana...
Tshibollo ya bona e ile ya thusa...
Ke nahana...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 140.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya puisanao:

Mohopolo wa sehlooho wa pale ke...

Ke ratile mophetwa... hobane...

Ke ithutile hore...

Ke nahana hore ho ne ho fosahetse/ lokile ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
   a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
   b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
   c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
   a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
   b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
   c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
   d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
   e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
   a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe' la ho bua' hore ba qale.
   b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
   c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
   a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
   b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
   a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
   b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: ntswepelela, monnyane, bonngweng, ntlolela, nnehile
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
   d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Monghadi Maboya o ile a re bitsa.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
   a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
   b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
   c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
   d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
   e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti.**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
   a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 142.
   b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
   c. Etsa mohlala wa ho phetha mosebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
   d. Etsa mohlala wa ho phethela mosebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Pokello ya Dipale, leqephe la 221

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
   a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Sefuthumatsi sa metsi sa letsatsi sa Xochitl*
   b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo qoqa karolo eo o e ratileng ka ho fetisisa paleng hape.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
   a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
   b. Ere: E re ke nahane – ke lokela ho le bolella karolo eo ke e ratileng ya pale ka mantswe a ka.
   c. Bula mahlo a hao mme o bolelle baithuti karolo eo o e ratileng paleng.
   d. Leka hore o se ke wa sebedisa karolo e pepeneneng ya pale ho etsa mohlala.
   e. Pheta karolo ena ya pale hape ka tatellano e nepahetseng.
   f. Kenyelletsa dintlha tsa bohlokwa jwaloka mabitso a baphetwa.
   g. Hlalosa hore hobaneng o rata karolo ena ya pale.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
   a. Bolella baithuti hore ba kwale mahlo mme ba nahane ka karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
   b. Ere: Inahanele mohopolo wa hao, o seke wa sebedisa mohlala wa ka.
   c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba bule mahlo ebe ba bolella metswalle ya bona karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
   d. Ha baithuti ba ntse ba bua ka pale, tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo ho hlokehang.
   e. Pheletsong ya thuto, bitsa moithuti kapa ba babedi mme ba qoqele phaphosi karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
   a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mesebetsi ya bona le metswalle.
   b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Buka ya mosebetsi ya DBE 1, leqephe 121

1. **Hopotsa baithuti ka mosebesi wa ho ngola: Ngola ka William kapa Xochitl ho tswa dipaleng tsa Pokello ya Dipale.**
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho lokisa diphoso**
   a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
      - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse leshome.
      - DMTP:
        Tlhaku ya pele ya polelo ke tlhaku e kgolo.
        Letshwao le nepahetseng le sebediswa qetellong ya polelo.
        Lekopanyi 'le' le sebediswa ho kopanya dintho tse amanang kapa menahano.
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
   a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
   b. Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.
4. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
   a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa dingolwa tsa rona.
   b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho lokisa diphoso tsa bona.
5. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
   a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
   b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
      - Bukeng ya DBE leqepheng la: 121
      - Phethela mosebetsi wa 'Ha re Ngole'. Ngola seratswana sa dipolelo tse 10 ka sekolo sa hao. Bua ka dibaka tse lokelang ho hlwekiswa.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Dipadiso tsa Mohato (NHLRP ha e a fana ka tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
   a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
   b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
   c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 142.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti.**
   Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
   a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
   b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
   c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
   d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
   e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
   f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
   a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Dipadiso tsa Mohato)
   b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
   c. Ebang ho tsamaisana le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhoko le letlapa la ho ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
   b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
   c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
   d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
   e. Baithuti ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
   f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
   g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'yena ya bapalang' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. Ngola medumo e 8 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
   a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
   b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
   c. Na o sebedisitse medumo e 8 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 8 feela.
11. Rorisa baithuti bohle bakeng sa matsapa a bona.

Mongolo: Bontshahatsa ho phatlalatsa sengolwa sa hao

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Mohlala wa Titjhere: mosebetsi wa ho ngola

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Pele o qala ka dithuto, lokisa letlapa bakeng sa thuto ena.**
   a. Kgetha o mong wa mesebetsi ya ho ngola e entsweng kotareng. Taka mme o ngole mohlala wa mosebetsi oo letlapeng.
   b. Kenyelletsa phoso ya DMTP ya kotareng eo jwaloka ha: Tlhaku e qalang polelo e le tlhaku e nyenyane.
2. **Tsebisa baithuti ka ho phatlalatsa.**
   a. Ere: Bekeng ena re tla phatlalatsa karolo ya sengolwa sa rona eo re e ngotseng kotareng ena.
   b. Ere: Ha re phatlalatsa sengolwa sa rona, re se lokisetsa ho se abelana le batho ba bang. Re kgetha mosebetsi wa rona o motle ka ho fetisisa, o hlakileng, ho o abelana le ba bang hore ba o bale mme o ba natefele.
   c. Supa moralo wa hao letlapeng. Hlalosa hore ke mosebetsi wa ho ngola o kgethilweng ho phatlalatswa.
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho phatlalatsa letlapeng.**
   a. Taka mme o ngole sengolwa sa hao letlapeng hape. Etsa sena ka makgethe mme o kenyelletse dintlha tse ding.
   b. Balla mongolo wa moralo wa hao hodimo.
   c. Supa phoso eo o e entseng ya DMTP. Ere: Ke entse phoso. Tlhaku ya pele ya polelo, ha e kgolo. Nka lokisa tsena ha ke phatlalatsa.
   d. Ngola polelo hape ka makgethe.
   e. Supa DMTP e lokisitsweng: Tlhaku ya pele ya polelo e kgolo.

Padisommoho: Bontshahatsa ho phatlalatsa sengolwa sa hao

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Mohlala wa Titjhere: mosebetsi wa ho ngola

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhoko le letlapa la ho ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
   b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
   c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
   d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
   e. Baithuti ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
   f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
   g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'yena ya bapalang' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. Ngola medumo e 9 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
   a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
   b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
   c. Na o sebedisitse medumo e 9 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 9 feela.
11. Rorisa baithuti bohle bakeng sa matsapa a bona.

Mongolo: Baithuti ba inahane mme ba kgethe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dibuka tsa baithuti tsa ho ngolla

Maqephe a A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Pele o qala ka dithuto, hlophisa moralo o phatlaladitsweng leqepheng.**
   a. Kopollela setshwantsho le sengolwa sa hao tse phatlaladitsweng pampiring ho bontsha baithuti.
   b. Etsa bonnete ba hore o boloka moralo wa hao o phatlaladitsweng hore o tle o o sebedise bakeng sa thuto ya ho nehelana.
2. **Laela baithuti ho nahane ka dingolwa tsa bona tsa kotara.**
   a. Fa baithuti nako ya ho bala dingolwa tsa bona tsa kotara.
   b. Botsa: Ke mosebetsi ofe wa hao o o ratileng ka ho fetisisa kotareng ena?
   c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana mosebetsi wa bona oo ba o ratileng ka ho fetisisa kotareng.
3. **Laela baithuti ho kgetha karolo ya sengolwa eo ba tla e phatlalatsa.**
   a. Botsa: Ke karolo efe ya sengolwa eo o tla e phatlalatsa kotareng ena?
   b. Fa baithuti nako ya ho kgetha sengolwa seo ba tla se phatlalatsa.
   c. Laela baithuti ho bolella metswalle ya bona ka mosebetsi wa ho ngola oo ba tla o phatlalatsa.
4. **Laela baithuti ho phatlalatsa leqepheng le le leng hore mosebetsi wa bona o kgone ho pepeswa.**
   a. Ere: Ha re phatlalatsa ha re ngolle dibukeng tsa rona jwaloka tlwaelo. Re ngolla leqepheng hore re kgone ho abelana mosebetsi wa rona ha bobebe.
   b. Bontsha baithuti mohlala wa hao wa mosebetsi o phatlaladitsweng leqepheng.
   c. Fana ka dipampiri bakeng sa ho phatlalatsa.
5. **Laela baithuti hore ba qale ho phatlalatsa.**
   a. Ere: Jwale phatlalatsa mosebetsi wa hao. Hopola ho o ngola ka makgethe, le ka ho hlaka hore o lokele ho abelanwa le batho ba bang.

Padisommoho: Baithuti ba inahane mme ba kgethe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dibuka tsa baithuti tsa ho ngolla

Maqephe a A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhoko le letlapa la ho ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
   b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
   c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
   d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
   e. Baithuti ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
   f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
   g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'yena ya bapalang' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. Ngola medumo e 10 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
   a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
   b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
   c. Na o sebedisitse medumo e 10 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 10 feela.
11. Rorisa baithuti bohle bakeng sa matsapa a bona.

Mongolo: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dibuka tsa baithuti tsa ho ngolla

Maqephe a A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tsebisa baithuti ho phatlalatsa hape.**
   a. Ere: Kajeno re tla qetella ho phatlalatsa karolo ya sengolwa sa rona.
   b. Ere: Ha re phatlalatsa sengolwa sa rona, re se lokisetsa ho se abelana le batho ba bang. Re kgetha mosebetsi wa rona o motle ka ho fetisisa, o hlakileng, ho o abelana le ba bang hore ba o bale mme o ba natefele.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ka ho phatlalatsa.**
   a. Ere: Tswela pele ho phatlalatsa mosebetsi wa hao wa maobane. Hopola hore o be makgethe, mme o hlake hore o ka abelanwa le batho ba bang.
3. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe.**
   a. Thusa baithuti ba fokolang ho kgetha le ho phatlalatsa karolo ya sengolwa sa bona.

Padisommoho: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dibuka tsa baithuti tsa ho ngolla
Maqephe a A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Ngola: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Dibuka tsa baithuti tsa ho ngolla

Maqephe a A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. Ngola medumo e 11 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
   a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
   b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
   c. Na o sebedisitse medumo e 11 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 11 feela.
11. Rorisa baithuti bohle bakeng sa matsapa a bona.

Mongolo: Bontshahatsa ho nehelana ka mosebetsi wa hao

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tsebisa baithuti ka ho nehelana.**
   a. Ere: Bekeng ena re tla nehelana ka mosebetsi wa rona oo re o phatlaladitseng.
   b. Ere: Ha re nehelana ka sengolwa sa rona, re se abelana le batho ba bang. Re hlalosa setshwantsho sa rona, mme re bale sengolwa. Re buela hodimo ka ho hlaka hore re utlwahale.
   c. Ere: Ha re qetile ho bua, re ka tsamatsamaya ka phaposing ho bontsha bana ba bang setshwantsho sa rona.
   d. Ere: Ha baithuti ba bang ba nehelana, re mamela ka hloko. Re ba mosa, mme re opa diatla ha a qetile.
2. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho nehelana ho baithuti.**
   a. Phahamisa o bontshe moralo wa hao o phatlaladitsweng hore bohle ba o bone.
   b. Hlalosa setshwantsho sa hao ka bokgutshwanyane mme o bale sengolwa. Bontshahatsa ho buela hodimo ka ho hlaka hore bohle ba utlwe.
   c. Laela baithuti ho o opela diatla ha o qetile.
3. **Tsamatsamaya ka phaposing o bontshe bohle setshwantsho sa hao.**
4. **Laela baithuti ho itokisetsa ho nehelana.**
   a. Ere: Nahana ka polelo e hlalosang setshwantsho sa hao mme o itlwaetse ho bala sengolwa sa hao.
5. **Fa baithuti metsotso e mmalwa ho nahana le ho bala.**
6. **Laela baithuti ho nehelana le motswalle.**
   a. Laela baithuti ho hlalosa setshwantsho sa bona le ho balla motswalle sengolwa sa bona.

Padisommoho: Bontshahatsa ho nehelana ka mosebetsi wa hao

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Ntshetsopele ya thuto e fetileng.

Ho Ngola Bontshahatsa ho nehelana ka mosebetsi wa hao

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA: Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Ntshetsopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Tjhoko le letlapa la ho ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
   b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
   c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
   d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
   e. Baithuti ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
   f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
   g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'yena ya bapalang' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. Ngola medumo e 12 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
   a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
   b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
   c. Na o sebedisitse medumo e 12 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 12 feela.
11. Rorisa baithuti bohle bakeng sa matsapa a bona.

Padisommoho: Baithuti ba nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tsebisa baithuti ho nehelana hape.**
   a. Ere: Hopolang hore bekeng ena re tla nehelana ka sengolwa sa rona se phatlaladitsweng.
   b. Ere: Ha re nehelana ka sengolwa sa rona, re se abelana le batho ba bang. Re hlalosa setshwantsho sa rona, mme re bale sengolwa. Re buela hodimo ka ho hlaka hore re utlwahale.
   c. Ere: Ha re qetile ho bua, re ka tsamatsamaya ka phaposing ho bontsha bana ba bang setshwantsho sa rona.
2. **Ere: Ha baithuti ba bang ba nehelana, re mamela ka hloko. Re ba mosa, mme re opa diatla ha a qetile.**
3. **Bitsa baithuti hore ba nehelane le phaposi.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
   d. Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.

Ho Ngola: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Foreimi ya ho ngola:

Leibole:
Lebitso

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo and maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
   b. Ke tla bua lentswe.
   c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
   d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
   e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
   f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Hlama ya ho bapala, plastisini, dikwaelana tsa dibotlolo, ulu, pasta, jj.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Padisommoho: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Ha ho disebediswa tse hlokahalang

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo and maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
   b. Ke tla bua lentswe.
   c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
   d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
   e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
   f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Hlama ya ho bapala, plastisini, dikwaelana tsa dibotlolo, ulu, pasta, jj.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Padisommoho: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo and maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
   b. Ke tla bua lentswe.
   c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
   d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
   e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
   f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Hlama ya ho bapala, plastisini, dikwaelana tsa dibotlolo, ulu, pasta, jj.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Padisommoho: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Ngola: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Hlama ya ho bapala, plastisini, dikwaelana tsa dibotlolo, ulu, pasta, jj.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Padisommoho: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Ngola Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Dikarete tsa tlotlontswe, ditshwantsho, dintho tsa nnete

Padiso

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo and maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
   a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
   b. Ke tla bua lentswe.
   c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
   d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
   e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
   f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Hlama ya ho bapala, plastisini, dikwaelana tsa dibotlolo, ulu, pasta, jj.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Padisommoho: Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Ngola Baithuti ba tswela pele ho nehelana dingolwa tsa bona

NAKO
Metsotso e 20

DISEBE-DISWA:
Baithuti ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
   a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
   b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
   c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO
Metsotso e 30

DISEBE-DISWA:
Padiso

Buka ya Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
   a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
   b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
   c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
   d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
   a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
   c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
   d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
   e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO
Metsotso e 15

DISEBE-DISWA:
Disebediswa tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

NHLRP | National Home Language Reading Programme